

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Jan TRČKA

**Zdroje vod a prameny na Břeclavsku - historie, současnost a
perspektivy rozvoje**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena SMOLOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Jan Trčka (T15277)
Studijní obor:	Učitelství geografie pro SŠ (kombinace TV-Geografie)
Název práce:	Zdroje vod a prameny na Břeclavsku – historie, současnost a perspektivy rozvoje
Title of thesis:	Sources of water and spring Nera a Břeclav – history, present situation and developmen tprospects
Vedoucí práce:	doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.
Rozsah práce:	

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá minerálními prameny a lázeňskými místy v okrese Břeclav se zaměřením na jejich historii, současnost a perspektivy rozvoje. Pozornost je věnována jak legislativě, tak lázeňství v Lednici a Pasohlávkách. Zájem je soustředěn i na lázeňství v Německu se zaměřením na lázně Bad Füssing. V Lázních Lednice a mezi občany obce Lednice proběhlo dotazníkové šetření, vedoucí ke zjištění kvality lázeňských služeb a vlivu lázeňského místa na život v obci.

KLÍČOVÁ SLOVA

přírodní prameny, lázeňská místa, okres Břeclav, Lednice, Pasohlávky, Bad Füssing

ANOTATION

Master thesis deals with mineralsprings and spa resort in the distrikt of Breclav, focusing on the history, present situation and development prospects. Attentionis paid to both legislation and spa in Lednice and Pasohlávky. Interest is focused on spa resorts in Germany with a focus on Bad Füssing. In the Spa Lednice and between Citizen Lednice surfy was carried out, to determine whether the quality of spaservices and influence of the spa places to live in the village.

KEYWORDS

Natural springs, health resorts, district of Břeclav, Lednice, Pasohlávky, Bad Füssing

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Ireny Smolové, Ph.D., a že jsem v seznamu literatury uvedl všechny použité literární a odborné zdroje.

V Olomouci dne 25. dubna 2017

.....

podpis

Touto cestou bych chtěl velmi poděkovat především vedoucí diplomové práce doc. RNDr. Ireně Smolové, Ph.D., za ochotu, vedení a užitečné rady, které mi poskytla při zpracování této diplomové práce. Děkuji také paní Bc. Petře Kalců, která mi umožnila zprostředkování dotazníkového šetření v Lázních Lednice. Díky patří mé přítelkyni za pomoc při úpravách a také mé rodině, která mi byla nápomocna při sběru dat od občanů Lednice.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Fakulta tělesné kultury

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jan TRČKA**

Osobní číslo: **T15277**

Studijní program: **N7401 Tělesná výchova a sport**

Studijní obory: **Tělesná výchova**

Učitelství geografie pro střední školy

Název tématu: **Zdroje vod a prameny na Břeclavsku - historie, současnost a perspektivy rozvoje**

Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je charakterizovat zdroje vod a prameny v zájmovém regionu Břeclavska se zaměřením na historii, současnost a perspektivy rozvoje lázeňských míst. Součástí práce bude zhodnocení současných trendů ve využívání minerálních pramenů v Evropě (s využitím zkušeností z Německa a Rakouska) a formou případové studie detailní zpracování 1 lokality zahrnující i percepce využívání zdrojů vod místními obyvateli. Výstupem práce budou vedle textové části i tematické mapy zahrnující historické a současné využívání zdrojů prostých i minerálních vod na Břeclavsku.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **27. března 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2017**

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 27. března 2016

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- ČURDA, J. a kol.: České lázně a lázeňství. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007.
- DANIHELKA, J., KORDIOVSKÝ, E. a kol.: Brána do kraje: průvodce obcemi okresu Břeclav. Mikulov: Regionální muzeum, 1999.
- JANOŠKA, M.: Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha: Academia, 2011.
- JUST, T.: Vodohospodářské revitalizace a jejich uplatnění v ochraně před povodněmi. Praha: Artedit, s. r. o., 2005.
- KNOP, K. a kol.: Lázeňství: ekonomika a management. Praha: GradaPublishing, 1. vyd., 1999.
- KORDIOVSKÝ, E. a kol.: Městečko Lednice. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost. Knižnice Jižní Moravy, 2004.
- KORDIOVSKÝ, E., KLANICOVÁ, E.: Město Břeclav. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001.
- KRÁSNÝ, J. et al.: Podzemní vody České republiky. Praha: Česká geologická služba, 2012.
- NĚMEC, J., BARTOŠ, M.: Vodstvo a podnebí v České republice: v souvislosti se změnou klimatu. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR. Consult, 2009.
- NĚMEC, J., HLADNÝ, J., BLAŽEK, V.: Voda v České republice. Praha: Ministerstvo zemědělství. Consult, 2006.
- STYNES, D., SMITH, M., PUCZKÓ, L.: Health and Wellness Tourism. Amsterdam: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2009.
- SUDÍKOVÁ, L.: Lázeňský cestovní ruch v České republice a Evropě. Brno: Přírodovědecká fakulta MU. Brno, 2009. (diplomová práce)
- ŠAUER, M.: Podpora cestovního ruchu z veřejných financí. ESF MU. Brno: 2008. (disertační práce)
- ŠTEFEK, P.: Ekonomický význam cestovního ruchu (Případová studie regionu Šumpersko). Brno: ESF MU, 2014. (diplomová práce)
- TRESSIDER, R.: Health and Medical Tourism. Research Themes for Tourism, Wallingford, CABI, 2011.
- VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M.: Geografie cestovního ruchu České republiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011.

OBSAH

1	ÚVOD	11
2	CÍL PRÁCE	12
3	METODIKA	13
4	REŠERŠE LITERATURY	16
5	HISTORIE LÁZEŇSTVÍ NA ČESKÉM ÚZEMÍ	19
	5.1 Etapy vývoje lázeňství.....	19
	5.2 Současné postavení lázeňství v České republice	21
6	LEGISLATIVNÍ RÁMEC	22
	6.1 Vymezení pojmu	22
	6.2 Osvědčení o zdroji.....	22
	6.3 Ochrana zdrojů.....	23
	6.4 Podmínky pro získání statutu lázeňského místa	24
	6.5 Místní poplatek	24
	6.6 Druhy lázeňské péče.....	25
7	ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI: Případová studie lázeňství v Německu	29
	7.1 Legislativní rámec	31
	7.1.1 Podmínky pro získání statutu lázeňského místa	31
	7.1.2 Lázeňský poplatek	33
	7.1.3 Druhy lázeňské péče	33
	7.2 Typy lázeňských míst	34
	7.3 Statistiky německého lázeňství	37
	7.4 Změny, trendy, prognózy.....	40
	7.5 Lázně Bad Füssing	40
	7.5.1 Přírodní léčivý pramen.....	44
	7.5.2 Lázeňský poplatek	47
	7.5.3 Statistiky lázní Bad Füssing	48
8	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ BŘECLAVSKA	53
	8.1 Geologie.....	54
	8.2 Vodstvo.....	55
	8.3 Klima	57
	8.4 Půda.....	58
	8.5 Biota	59
9	PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY PRO LÁZEŇSTVÍ NA BŘECLAVSKU	62
	9.1 Minerální vody.....	64

10	HISTORICKÉ VYUŽÍVÁNÍ PRAMENŮ A VODNÍCH ZDROJŮ NA BŘECLAVSKU	69
11	SOUČASNÉ LÁZEŇSTVÍ NA BŘECLAVSKU.....	75
12	PŘÍPADOVÁ STUDIE 1: Lázeňská lokalita Pasohlávky.....	81
	12.1 Přírodní pramen a jeho současné využití.....	83
13	PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Lázně Lednice	86
	13.1 Přírodní pramen a jeho současné využití.....	88
	13.2 Lázeňská klientela.....	90
	13.3 Výsledky dotazníkového šetření v Lázních Lednice.....	92
	13.3.1 První dotazníkové šetření.....	92
	13.3.2 Druhé dotazníkové šetření.....	100
14	ZÁVĚR.....	111
15	SUMMARY	114
	POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE	
	PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Počátky lázeňství v Evropě můžeme hledat již v dobách starověkého Řecka a Říma. Využívání přírodních zdrojů ve formách koupele, lázní nebo pití vod se řadí k nejstarším způsobům terapie v lékařství. Zájem lidí o léčivé prameny byl od pradávna. Přírodní léčivé zdroje byly opředeny zázračnými legendami, což napomáhalo osídlování oblastí v místech jejich výskytu a daly za vznik léčebným místům. Mnohdy za vznikem lázeňského místa nestál samotný přírodní zdroj, nýbrž osobnost léčitele reformátora, který dokázal prosadit nové metody v lázeňství.

S 21. stoletím přichází nový životní styl, který je ve znamení vykonávat co nejvíce aktivit v co nejkratším čase a zároveň dochází k většímu zájmu v péči o vlastní zdraví, což vede k aktivnějšímu trávení volného času. Aby si lázeňství udrželo své silné postavení, musí jít neustále vstříc požadavkům klientů. Stále více lidí využívá lázně jako místo pro relaxaci a odreagování od každodenní reality. Lázeňský pobyt by neměl být chápán jen ve smyslu dovolené, nýbrž také jako cílená forma medicínského zákroku vedoucí ke zlepšení kvality života a zdraví.

Spousta lázeňských klientů nemá informovanost o přírodním léčivém zdroji, které využívá v rámci podstupujících procedur. Úkolem diplomové práce je především analyzovat a popsat přírodní léčivé zdroje v okrese Břeclav se zaměřením na jejich historii, současnost a perspektivu.

Práce zahrnuje historii a vývoj lázeňství na českém území, je zde popsána legislativa, jež je dána zákonem o lázeňství, a vymezení pojmů s legislativou související. Část práce se zabývá výskytem lázeňských míst v okrese Břeclav, kde hlavní pozornost je směřována do Pasohlávek a Lednice. Ve druhé jmenované lokalitě bylo provedeno dotazníkové šetření mezi klienty lázní a obyvateli obce vedoucí k zjištění poptávky lázeňství v dané lokalitě. České lázeňství mělo obdobný vývoj jako v sousedním Německu či Rakousku a nadále se ubírá ve směru západních zemí, proto je v práci analyzováno také lázeňství v sousedním Německu, konkrétně ve Spolkové zemi Bavorsko, s přiblížením historie a současnosti v lázních BadFüssing.

2 CÍL PRÁCE

Cílem práce je zhodnotit prostorovou diferenciaci a současné využití lokalit výskytu přírodních léčivých zdrojů v okrese Břeclav. K dílčím cílům patří historický vývoj, současnost a perspektivy lázeňství v zájmovém regionu, obecné zpracování legislativního rámce a rešerše odborné literatury. Stěžejním bodem práce bude zhodnocení vybraných lokalit s výskytem minerálního pramene, přičemž jedna nově získala lázeňský statut, druhá je aktuálně součástí megalomanského projektu ve fázi budovatelské a třetí je nejnavštěvovanějším lázeňským střediskem ve střední Evropě. Dílčím cílem práce bude pro zpracování části perspektivy rozvoje lázeňství a rešeršní část zhodnotit vývoj lázeňství v posledních letech na příkladu některé z evropských zemí s využitím poznatků získaných v rámci zahraničního studijního pobytu. Pro potřeby práce bude provedeno také dotazníkové šetření zaměřené na vnímání lázeňského střediska klienty a obyvatelstvem zvolené obce.

3 METODIKA

Při zpracování této diplomové práce bylo použito několik metod standardně využívaných při geografickém výzkumu. V úvodní části práce byla provedena **rešerše odborné literatury a zdrojů dat**, významnou součástí bylo zpracování problematiky lázeňství na příkladu Německa. Německo bylo zvoleno ze tří základních důvodů, prvním je studijní pobyt, který jsem realizoval v zimním semestru roku 2016. Druhým důvodem je úspěšnost lázeňských středisek v Německu měřeno počtem klientů v lázních jak ze strany domácích, tak zahraničních klientů. Třetím důvodem byl proces transformace legislativního rámce v Německu, který v řadě případů má analogii v systému změn realizovaných v posledních 5 letech v České republice. Problematice německého lázeňství je věnována dílčí část práce, ve které bylo využito množství zdrojů dat. Historickým vývojem lázeňství v Německu se zabývají publikace *Der Gesundheitstourismus in Europa* (Rulle, 2008), *Gesundheitstourismus* (Schröder, 2005) nebo kniha *Die Kur als Markenprodukt* (Dehmer, 1996). Statistické údaje vztahující se k německému lázeňství a spolkové zemi Bavorsko (vzhledem k místu studia v Erlangenu), byly dohledány pomocí databáze *Statista*, kde je možné získat informace o číslech (počet hostů, přenocování) v lázeňském odvětví za celé Německo. Dále byla potřeba přiblížit lázeňskou legislativu, která se například v podmínkách získání lázeňského statutu liší v jednotlivých Spolkových zemích.

Pozornost je věnována i konkrétnímu lázeňskému místu v Bavorsku. Jedná se o Bad Füssing. Statistické údaje byly čerpány z Bavorského statistického úřadu (*Statistik kommunal 2015*) a velmi cenné informace pro mě představovaly také tiskové informace (*Presse Information, 2016*), z nichž jsem čerpal údaje o vybavení lázeňského střediska, nebo struktuře lázeňských hostů.

V úvodní části práce bylo také čteně využíváno literatury a pramenů pro zpracování fyzicko-geografických poměrů a podmíněnosti výskytu pramenů práce fyzickogeografickými podmínkami, včetně využití dat o socio-ekonomických údajích z Českého statistického úřadu. Součástí úvodní části práce jsou i přírodní předpoklady pro léčebné využití vod, u kterých byly informace z odborných publikací. Metodika použita v praktické části byla založena na analýze historických aspektů ze studia odborné literatury, terénním šetření jakožto zdroji informací o jejich současném stavu a na analýze potenciálu dílčích oblastí.

Součástí práce byla i inventarizace historicky a v současné době využívaných vodních zdrojů. Historické aspekty využívání vody na světové, evropské i republikové úrovni jsou součástí jak encyklopedických, tak odborných studií. Na území České republiky se problematikou lázeňství zabývá Výzkumný ústav balneologický, v.v.i. (VÚB), který od roku 2011 působí jako veřejná výzkumná instituce – oborové výzkumné centrum se specializovanou činností v oblasti této vědní disciplíny. Působnost pracoviště je jak na regionální, celorepublikové i mezinárodní úrovni. Pro lokalizaci pramenů bylo využito publikace *Kapitoly z dějin lázeňství* (Budinská, 2006), která komplexně zpracovává využívání vody od počátků lidstva až po vývoj balneologie jako vědní disciplíny a *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Burachovič & Wieser, 2001), která byla stěžejní i pro lokalizaci míst pramenů historického využívání, k lokalitám zájmového území byly další zdroje informací vyhledávány z regionálních publikací, regionálního tisku, výročních zpráv společností, posudků EIA a dalších.

Diplomová práce by se dala rozdělit do dvou dílčích částí: teoretická a praktická. U obou dvou částí bylo využito různých zdrojů informací, které se ovšem mohou vzájemně prolínat. Pro druhou, praktickou část bylo využito jak studia územně plánovací dokumentace, metody interview a zejména vlastního dotazníkového šetření.

Významným zdrojem informací byly některé publikace, výzkumné a výroční zprávy zdravotních pojišťoven (zejména VZP).

Pro zhodnocení lázní a pramenů na Břeclavsku byla využita také **metoda SWOT analýzy**. Anglická zkratka SWOT je složeninou čtyř slov: S- strenghts (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O – opportunities (příležitosti), T – threats (hrozby). Analýza slouží tedy k hodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb vztahující se k podnikatelskému záměru, či strategii.

Metoda **dotazníkového šetření** byla uskutečněna s cílem zjištění názoru obyvatel lázeňské obce, jaký dopad mají lázně na jejich každodenní život, dále bylo určeno klientům lázeňského střediska v Lednici za účelem posouzení důvodu návštěvy, kvality služeb nebo způsobu hrazení péče. Dotazníkové šetření bylo realizováno v březnu roku 2017 a vycházelo se ze dvou různých dotazníků, přičemž první byl určen návštěvníkům a klientům lázní, druhý obyvatelům obce Lednice.

Obě formy dotazníků se skládají celkem z jedenácti otázek, u každé z nich je na výběr z několika možností. Po dotazovaných se vyžadovala u každé otázky pouze jedna

odpověď. Dotazník byl vytištěn a rozdán klientům v komplexu lednických lázní. Cílem prvního dotazníkového šetření bylo zjistit důvod volby Lázní Lednice, jaký způsobem je hrazen jejich pobyt, zda vědí, jaký léčivý zdroj se v lázních využívá, zda pocítují spokojenost s kvalitou procedur nebo co je pro ně při návštěvě nejdůležitější. Druhé dotazníkové šetření by nám mělo nastínit vztah obyvatel obce k místním lázním. Dotazníkové šetření se zúčastnilo celkem 138 respondentů, přičemž 56 klientů lázní a 82 obyvatel obce Lednice. Získané informace jsou zpracované formou tabulek a grafů. Samotné dotazníky jsou k dispozici v příloze.

Dotazník byl tvořen převážně otázkami uzavřenými a v menší míře také otázkami otevřenými (u otázek s kladnou odpovědí a u otázky s možným přínosem). Snahou bylo vytvořit jednoduché a srozumitelné otázky. Součástí dotazníku byly i základní identifikační údaje, mezi které patřilo zařazení do věkové skupiny, pohlaví a název obce trvalého bydliště. Sběr dat probíhal v březnu během dvou víkendů. Získaná data jsou zpracována do grafů. Práce obsahuje také mapy s lázeňskými lokalitami.

4 REŠERŠE LITERATURY

K lázeňské tematice, jako historicky bohatému odvětví, je možné dohledat spoustu **literárních zdrojů**. Knihy, věnující se lázeňskému odvětví se vztahují jak k celému území České republiky, tak jednotlivým lázeňským místům. Některé lázně dokonce vydávají i svá periodika zaměřující se na historii, perspektivy, nabídky a kulturní program dané lokality, jako je tomu například v případě lázní Bad Füssing (Thermen Journal).

Základní pro provedení charakteristiky vodních zdrojů bylo využití dvou publikací: *Hydrogeologie ČSSR 1: Prosté vody* (Hynie, 1961), *Hydrogeologie ČSSR 2: Minerální vody* (Hynie, 1963) a *Podzemní vody České republiky* (Krásný et al., 2012). Významným zdrojem byly legislativní dokumenty týkající se přírodních léčivých zdrojů, minerálních vod a lázeňských míst, zejména Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) ze dne 13. dubna 2001. Problematiky využívání přírodních zdrojů je součástí i Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). Účelem zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů je stanovení podmínek pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst. V první části zákona je právně vymezeno hodnocení a využívání přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a také právní povaha jejich zdrojů a výtěžků z nich. Zákon svěřuje ministerstvu působnost ověřovat požadavky na vydání osvědčení o zdroji a povolení k využívání zdroje a s ním související stavby. K užívání zdroje se dle tohoto zákona vztahují určité povinnosti (konzervování, jímání, popř. odborný dohled). Zákon také stanovuje ochranná pásma zdrojů (I. stupně, II. stupně), ve kterých se zakazuje nebo omezuje výkon některých činností. Součástí legislativního rámce je i vymezení pojmu přírodní léčebné lázně, definované na základě výskytu přírodního léčivého zdroje nebo příznivých klimatických podmínek ministerstvem. Dále jsou zde vymezeny povinnosti vlastníků nemovitostí souvisejících s přírodními léčivými zdroji, jejich omezení, popřípadě náhrady újmy nebo pokuty. Mimo lázeňský zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám také Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), dále jen vodní zákon. Vodní zákon stanovuje podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování a zlepšení

jakosti povrchových i podzemních vod. Hodnocení stavu podzemních vod a vymezení hydrogeologických rajónů České republiky zpracovává Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajónů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod. Povrchové a podzemní vody jsou také definovány v legislativě Evropské unie pro účely Směrnice 2000/60/ES.

Součástí rešerše literatury jsou i publikace vztahující se k zájmovému území. Informace k zájmovému regionu uvádí zejména historik a archivář Emil Kordiovský, který se zabývá regionální historií jižní Moravy například ve své knize *Město Břeclav* (2001). Jelikož se v okrese Břeclav nachází nejmladší lázeňské středisko v České republice a druhé je stále ve fázi výstavby, příliš literatury vztahující se k zájmovému regionu není, tudíž bylo potřeba čerpat z databází, kde bylo možné nalézt různé studie. Příkladem je *Thermal Pasohlávky – multifunkční objekt a infrastruktura na poloostrově* (Mynář, 2010) nebo *Kvantifikační analýza potenciálu cestovního ruchu REGIONU NUTS 2 JIHOVÝCHOD* (Vystoupil & Šauer, 2009).

Důležité informace o historii minerálních pramenů a lázeňském středisku v Sedleci a Mikulově jsou uvedeny ve sborníku Regionálního muzea v Mikulově, konkrétně příspěvek *O přírodním bohatství v okolí Mikulova* (Rigasová, 2008).

V knize *Lázeňství: ekonomika a management* (Knop et al., 1999) jsou cenné informace o historickém vývoji lázeňství na českém území i v Evropě od nejstaršího období po současnost. Dále autor představuje významné osobnosti v historii lázeňství v České republice nebo popisuje lázeňství jako produkt cestovního ruchu.

Významným zdrojem informací byly hydrogeologické mapy a odborné práce zabývající se problematikou podzemních vod, jako základní byla pro práci využita publikace *Podzemní vody České republiky* (Krásný et al., 2012), která představuje shrnutí posledních a nejnovějších výzkumů v oblasti hydrogeologických poměrů na území České republiky. Práce byla doplněna i o nové poznatky, které vyplynuly z projektu *Rebalance zásob podzemních vod*, který byl realizován v letech 2010 – 2016 s cílem aktualizovat data o přírodních zdrojích podzemních vod. V rámci projektu byly zhodnoceny přírodní zdroje podzemních vod a jejich využitelné množství u celkem 58 zvolených hydrogeologických rajónů a jedním z nich byl i pro práci klíčový svrchní rajon: 1652 - Kvartér soutokové oblasti Moravy a Dyje. Součástí projektu bylo hodnocení vodohospodářsky významných

hydrogeologických rajonů, kde podzemní voda je jediným zdrojem pro zásobování obyvatel pitnou vodou a bilance je zde napjata anebo hydrogeologické rajony s odběry podzemních vod výrazně převyšujícími odběry povrchových vod. Projekt byl spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj, Státním fondem životní prostředí a Ministerstvem životního prostředí v rámci OPŽP, prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny, oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řízení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobvyklých přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod, číslo výzvy 14.

Hodnocení historického využívání pramenů na Břeclavsku vychází z kombinace a rešerše několika zdrojů dat, výchozím byla *Encyklopedie lázní léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* (Burachovič & Wieser, 2001), doplněné o informace z regionálních publikací, regionálního tisku, výročních zpráv společností, posudků EIA, webových stránek obcí, popřípadě konverzace se starosty obcí.

Zdrojem informací byly hydrogeologické mapy 1 : 50 000 dostupné na Katedře geografie a databáze *Národního registru pramenů a studánek*, který obsahuje seznam pramenů a studánek za celou Českou republiku, kdy jednotlivá místa jsou přidávána širokou veřejností na základě jejich zjištění. Přičemž ke každému vodnímu zdroji je uveden typ vodního zdroje, lokalizace s GPS polohou a autor. V poslední řadě je také možné dílčí zdroje ohodnotit. V této elektronické evidenci jsou uváděny i zdroje, které nejsou přístupné, nebo zanikly důsledkem sucha nebo lidskou činností.

Závěrečná část práce má podobu případové studie, pro kterou byla zvolena lázeňská lokalita Pasohlávky a Lázně Lednice. Údaje byly čerpány z informační systém EIA, kde bylo možné vyhledat dokument *Thermal Pasohlávky – multifunkční objekt a infrastruktura na poloostrově* (Mynář, 2010) zabývající se stavebním záměrem lázeňského komplexu. Další informace byly získány prostřednictvím stránek společnosti PamArch s.r.o., která se zabývala projektovou činností celého komplexu. Důležitým zdrojem informací zabývající se potenciálem a rozvojem cestovního ruchu na jižní Moravě je *Kvantifikační analýza potenciálu cestovního ruchu REGIONU NUTS 2 JIHOVÝCHOD* (Vystoupil & Šauer, 2009).

5 HISTORIE LÁZEŇSTVÍ NA ČESKÉM ÚZEMÍ

Lázeňství již odedávna hrálo v lékařství významnou roli jako jeden z nejstarších způsobů terapie, využívaly se jak přírodní léčivé zdroje, tak pití vod, koupele nebo lázně. Zájem o přírodní minerální prameny, které se odlišovaly chutí, teplotou či vzhledem, měli lidé od pradávna. Léčebné prameny byly jedním z důvodů osídlení dané oblasti a daly postupně za vznik novým léčebným místům. Určitou hodnotu představovaly také ložiska rašeliny, slatiny a bahna, sloužící k ohříváním koupelím a zábalům. Léčebná místa vznikala také v oblastech s příznivým klimatem. Ne vždy stály u zrodu lázeňského místa přírodní zdroje. Příkladem může být silná osobnost reformátora (v Čechách známý Vincenz Priessnitz či slavný Němec Sebastian Kneipp) nebo jen laika, kteří měli schopnost prosadit nové metody využívající účinků studené vody v různých aplikačních formách, čímž přispěli ke vzniku významných léčebných středisek (Knop, 1999).

5.1 Etapy vývoje lázeňství

V období středověka celém horizontu feudálního období byl význam lázeňství minimální, zájem byl pouze ze strany významných a nejbohatších vrstev, které je využívaly jako rozptýlení nebo spojily odpočinek s hony a jinými kratochvílemi. Samotná lázeňská péče spočívala v mnohahodinovém pobytu v teplé vodě, někdy dokonce dny a noci, přičemž docházelo k poškození kůže. Kůra formou pitného režimu předepisovala dávku až 9 litrů vřídelní vody.

Konec 18. století byl již charakteristický značným rozvojem lázeňství na našem území, čemuž napomohl rozvoj vědy, techniky a společenské komunikace. Dochází k budování prvních větších lázeňských staveb, např. kolonády, lázeňské domy, zřídla, provádí se chemická analýza minerálních vod. Vzhledem k prosperování lázeňských míst se podnikatelé pouštějí do výstavby hotelů, penzionů a lázeňských domů. Lázeňství zaujímá mezi lidmi vedle léčebné stránky též důležité společenské a prestižní místo.

Přelom 19. a 20. století je nazýváno jako zlatá éra českého lázeňství. Dokončují se stavby celých lázeňských komplexů a dochází k modernizaci léčebných procesů. Naše lázeňství se díky své léčebné účinnosti a kvalitě lékařů začíná proslavovat, stává se společenskými a kulturními centry, které nabývají na významu i z hlediska cestovního ruchu. Většinu návštěvníků tvoří stále klienti z vyšších a bohatých vrstev, avšak po 1. světové válce vznikají první společnosti zabývající se zdravotním pojištěním, čímž se

rozšiřuje okruh lázeňských uživatelů. Období lze ekonomického hlediska charakterizovat jako prosperující a dynamicky rozvoj podnikatelských aktivit.

V období 2. světové války byla většina českých lázeňských středisek zabrána Německem a jejich využití bylo soustředěno k vojenským účelům. Jedná se o temné období, kdy lázeňství nemělo pozitivní přínos pro obyvatele. Válečné období a poválečná opatření vedou k zastavení dynamického rozvoje českého lázeňství a přerušení návaznosti na západoevropské lázeňství.

Po roce 1945 bylo hlavním cílem obnovit zdecimované lázně. Od roku 1957 nastává změna ekonomického postavení a řízení lázeňských organizací. Lázeňská zařízení nemají nadále stejné postavení jako nemocnice. Prioritou zůstává zdravotní péče, ta je však účelově kombinována s ostatními složkami služeb poskytovanými pacientům. Lázně se více otevírají zahraničním klientům a na přelomu 50. a 60. let 20. století dochází k nárůstu cizinců využívající české lázně.

V 70. a 80. letech 20. století nebyla lázeňská zařízení schopná plnit požadavky na kapacitu o celých 30 % a také chyběly investice na rekonstrukce. V odbytu lázeňských služeb dochází k hledání kompromisu mezi disponibilní kapacitou a poptávkou. Začínají se preferovat rehabilitační procedury.

80. léta 20. století jsou obdobím lázeňské krize, která vznikla v důsledku dlouhodobě neřešených či příliš naivně řešených problémů týkajících se nedosahující úrovně kvality služeb, materiálního vybavení, výkonu, efektivity provozu lázní a dynamického rozvoje lázeňského oboru. Pravděpodobně stát spoléhal na fakt, že velká část lázeňské péče je hrazena z veřejných prostředků, tudíž občana pobyt nestojí téměř nic, proto není třeba příliš investovat do modernizace vybavení a orientovat se i na klientelu mimo tu, která je placena ze zdravotního pojištění.

Po roce 1989 nastal v naší společnosti obrat v pohledu na funkci veřejně prospěšných služeb lázeňského typu. Došlo ke změnám původního ekonomického stanoviska, dále k transformaci a privatizaci. Vlivem nešetrné politiky, která již v minulosti měla dopad na celkové zhoršení stavu lázní, vedla k často k chátrajícím stavu lázeňského zařízení. Majetková transformace směřovala k cíli znamenající zlepšení dalšího vývoje lázeňství, efektivity a regulace přírodních léčebných zdrojů. Postupně se zdravotní péče, poskytovaná prostřednictvím lázní, propojovala s volnočasovými aktivitami a vlivem politických změn se zvedala také návštěvnost. Lázeňství směřovalo zejména ke zvýšení úrovně nabízených služeb, kvality ubytovacích prostor, stravování a kulturních možností.

Po vzoru západních zemí začaly více pronikat do českého lázeňství prvky wellness (Burachovič & Wieser, 2001).

5.2 Současné postavení lázeňství v České republice

Bohatá historie a zejména přírodní zdroje ve spojitosti s tradicí upevňuje postavení lázeňství v České republice. Na lázeňství měly výrazný dopad změny politické a ekonomické, ke kterým došlo po roce 1990. Do této doby využívali klienti lázně zejména za účelem léčby, která byla hrazená zdravotními pojišťovny. Nový životní styl 21. století je však ve znamení realizace co největšího množství aktivit v co nejkratším čase. Dochází ke změnám ekonomického myšlení ve smyslu maximálního nasazení pracovní síly v pracovním procesu, rostoucí konkurence, neustálé zvyšování kvalifikace apod., což s sebou přináší pozitiva i negativa, které mají vliv na zdravotní stav lidí. Mezi rizikové faktory spadá sedavé zaměstnání u počítače, nedostatek pohybu, kouření, stres či špatné stravovací návyky. Za pozitiva lze pokládat změny v myšlení lidí v oblasti zdraví a péče, které vedou k aktivnímu trávení volného času v kombinaci s odbornými radami a prevencí. Více se nabízí krátkodobé, převážně víkendové pobyty, které jsou ve velkém využívány různými typy zákazníků. Lázeňská místa v České republice přichází v posledních letech s nabídkami rekondičních a relaxačních programů. Zlepšuje se také kulturní a sportovní vybavení vedoucí ke zlepšení jak fyzické, tak psychické pohody člověka. Zdravotní pobyty jsou zaměřeny na prevenci rizikových faktorů civilizačních chorob u seniorů, studentů a jednotlivých pracovních profesí. Lázně mají významné postavení z hlediska národní ekonomiky, lákající též zahraniční návštěvníky a jsou nedílnou součástí cestovního ruchu. Podle forem jej dělíme na rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-rekreační a zdravotně-lázeňský cestovní ruch. V celkové klasifikaci cestovního ruchu zaujímá lázeňství samostatnou oblast – zóna lázeňského cestovního ruchu. Lázeňství zahrnuje podle V. Seifertové (2003) léčebné pobyty s širokým využitím léčebných metod, mezi které patří např. fyzioterapie, klimatoterapie, rozvoj lázeňské turistiky, antistresové programy, balneoterapie nebo oxygenoterapie.

6 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

Nejdůležitějším současným dokumentem vztahující se k lázeňství je Zákon č. 164/2001 Sb., *o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)*. Zákon stanovuje podmínky pro vyhledávání, ochranu, využívání a další rozvoj přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod určených zejména k dietetickým účelům, přírodních léčebných lázní a lázeňských míst.

6.1 Vymezení pojmů

Přírodním léčivým zdrojem je dle zákona 164/2001 Sb., přirozeně vyskytující se minerální voda, plyn nebo peloid, které mají vlastnost vhodnou pro léčebné využití, a o tomto zdroji je vydáno osvědčení podle tohoto zákona. Peloidem se rozumí rašelina, slatina nebo bahno. Minerální vodou pro léčebné využití se rozumí přirozeně se vyskytující podzemní voda původní čistoty s obsahem rozpuštěných pevných látek nejméně 1g/l nebo s obsahem nejméně 1 g/l rozpuštěného oxidu uhličitého nebo s obsahem jiného pro zdraví významného chemického prvku anebo která má u vývěru přirozenou teplotu vyšší než 20 °C nebo radioaktivitu radonu nad 1,5 kB q/l. Zdrojem přírodní minerální vody je přirozeně se vyskytující podzemní voda původní čistoty, stálého složení a vlastností, která má z hlediska výživy fyziologické účinky dané obsahem minerálních látek, stopových prvků nebo jiných součástí, které umožňují její použití jako potraviny a k výrobě balených minerálních vod, a o tomto zdroji bylo vydáno osvědčení podle tohoto zákona. Přírodním léčebnými lázněmi se rozumí soubor zdravotnických a jiných souvisejících zařízení sloužících k poskytování lázeňské léčebně rehabilitační péče, stanovený za přírodní léčebné lázně podle tohoto zákona. Lázeňským místem se rozumí území nebo část území obce nebo více obcí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně, stanovené za lázeňské místo podle tohoto zákona.

6.2 Osvědčení o zdroji

Osvědčení o tom, že zdroj minerální vody, plynu nebo peloidu je přírodním léčivým zdrojem nebo zdrojem přírodní minerální vody vydá rozhodnutím ministerstvo, pokud ověří splnění požadavků na vlastnosti zdroje stanovených tímto zákonem a vyhláškou ministerstva vydanou podle § 3 odst. 1 tohoto zákona, a to z vlastního podnětu, na návrh vlastníka pozemku, na němž nebo pod nímž se předpokládáný zdroj nachází, nebo na návrh obce, na jejímž území se předpokládáný zdroj nachází, anebo na

návrh právnické nebo fyzické osoby, která hodlá předpokládaný zdroj využívat. Při ověřování předpokládaného zdroje ministerstvo posuzuje jeho složení, vlastnosti, vhodnost a možnost jeho využití jakož i podmínky k zabezpečení ochrany. Pokud při ověřování zjistí, že předpokládaný zdroj nesplňuje všechny požadavky a vlastnosti týkající se vhodnosti jeho využití k léčebným účelům nebo u minerální vody vhodnosti jejího použití a spotřebě jako potraviny, rozhodnutím návrh na vydání osvědčení zamítne.

6.3 Ochrana zdrojů

Stanovení ochranných pásem slouží k ochraně zdroje před činnostmi, které mohou nepříznivě ovlivnit jeho chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti, jeho zdravotní nezávadnost, i zásoby a vydatnost zdroje. Ochranná pásma stanoví ministerstvo vyhláškou. Ochranná pásma se stanoví tak, aby bylo dosaženo sledovaného účelu a oprávněné zájmy právnických a fyzických osob byly na dotčeném území omezeny pouze míře nezbytně nutné. Ochranná pásma se stanoví zpravidla ve dvou stupních.

Ochranné pásmo I. stupně se stanoví pro území zahrnující zpravidla okolí výstupu zdroje. U přírodního léčivého zdroje minerální vody a plynu a u zdroje přírodní minerální vody, se ochranné pásmo stanoví zpravidla pro území vymezené kruhem o poloměru 50 m od zdroje, není-li na základě hydrogeologického šetření nutno stanovit jinak. V takovém případě se v ochranném pásmu I. stupně k zabezpečení bezprostřední ochrany jímání zdroje vymezí zpravidla v rozsahu 10 x 10 m okolo zdroje pásmo fyzické ochrany zdroje, v němž se mohou provádět jen činnosti spojené s ochranou a využití zdroje. U přírodního léčivého zdroje peloidu se ochranné pásmo stanoví zpravidla pro území vymezené hranicemi ložiska peloidu.

Ochranné pásmo II. stupně se stanoví k ochraně zřídelské struktury zdroje, popřípadě infiltračního území zřídelské struktury zdroje nebo jeho části nebo infiltračního území zdroje nebo jeho části. Ochranné pásmo přírodního léčivého zdroje peloidu se stanoví zejména k ochraně hydraulických poměrů zdroje. V ochranném pásmu II. stupně je zakázáno provádět činnosti, které mohou negativně ovlivnit chemické, fyzikální a mikrobiologické vlastnosti zdroje a jeho zdravotní nezávadnost, jakož i zásoby a vydatnost zdroje. Tyto činnosti a termín jejich ukončení v návaznosti na místní geologické podmínky stanoví vyhláška ministerstva, kterou stanoví ochranné pásmo. Ochranné pásmo II. stupně se vymezí v základní mapě v měřítku 1:10 000 a zakreslí se též do základní mapy v měřítku 1:50 000.

Hranice ochranného pásma I. stupně se na přístupových komunikacích vedoucích ke zdroji nebo na jiných vhodných místech označí tabulkami se státním znakem a s nápisem „Ochranné pásmo I. stupně přírodních léčivých zdrojů“ nebo „Ochranné pásmo I. stupně zdroje přírodní minerální vody“, je-li ministerstvem stanoven zákaz vstupu, pak tabulka bude obsahovat též nápis „nepovolaný vstup zakázán“. Pásmo fyzické ochrany se označí tabulkami s nápisem „Pásmo fyzické ochrany přírodního léčivého zdroje“ nebo „Pásmo fyzické ochrany zdroje přírodní minerální vody“, je-li ministerstvem stanoven zákaz vstupu, pak tabulka bude obsahovat též nápis „nepovolaným vstup zakázán“. Vyhláška ministerstva o stanovení ochranného pásma může stanovit, že ochranné pásmo I. stupně a pásmo fyzické ochrany zdroje se oplotí. Hranice ochranného pásma II stupně se označí jen v nezbytně nutných případech, například v místech křížení hranice ochranného pásma s komunikací, stanoví-li tak vyhláška ministerstva, kterou se stanoví ochranná pásma. Při stanovení hranic ochranného pásma se přihlíží k hranicím jednotlivých parcel podle katastru nemovitostí, případně k přirozeným a umělým hranicím v terénu.

6.4 Podmínky pro získání statutu lázeňského místa

Za lázeňské místo lze stanovit území obce nebo jeho část anebo území více obcí, popřípadě jejich částí, v němž se nacházejí přírodní léčebné lázně. Režim ochrany lázeňského místa stanoví statut lázeňského místa. Lázeňské místo a statut lázeňského místa stanoví vláda nařízením. Lázeňské místo a statut lázeňského místa vláda nařízením zruší, pokud důvody pro stanovení lázeňského místa podle tohoto zákona zanikly. Lázeňský statut zejména vymezí vnitřní a vnější území lázeňského místa v zájmu ochrany léčebného režimu a zachování, popřípadě vytvoření lázeňského prostředí stanoví:

- a) Omezení související s výstavbou a rozvojem lázeňského místa,
- b) Činnosti, které se v lázeňském místě omezují nebo zakazují,
- c) Zařízení, která se v něm nesmí zřizovat.

Obce, na jejichž území bylo stanoveno lázeňské místo, jsou povinny dbát na dodržování opatření uložených v lázeňském místě lázeňským statutem; za tím účelem zřizují podle zvláštního právního předpisu lázeňskou komisi.

6.5 Místní poplatek

V současnosti určuje maximální výši poplatků zákon (Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ve znění zákona č. 229/2006 Sb., *„Poplatek se vybírá v lázeňských*

místech nebo místech soustředěného turistického ruchu z ubytovací kapacity v zařízeních určených k přechodnému ubytování za úplatu.“), přičemž každá obec či město si sama volí výši poplatků, které mohou sahat až do maximální hranice udané státem. Poplatky jsou vedeny do rozpočtu měst, která je v rámci svých potřeb rozděluje. Dále se zahrnují do pokladny samosprávně územních celků. Odvádí je osoby, které na daném území pobývají minimálně jednu noc.

Lázeňský poplatek hradí fyzické osoby, které přechodně a za úplatu pobývají v lázeňských místech soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace, pokud neprokáží jiný důvod svého pobytu. Povinnost odvádění poplatku vzniká dnem následujícím po dni příchodu a končí dnem ukončení pobytu. Pro obec jej vybírá od hostů ubytovatel, přičemž maximální sazba je 15 Kč za osobu na den. Od roku 1991 nedošlo ke změně lázeňského poplatku (MMR, 2015).

Ubytovací poplatek platí ubytovatel a jeho maximální výše za každé využití lůžko je 6 Kč za den. Sazba poplatku za ubytování se od roku 1991 změnila dvakrát.

Z 6242 obcí nacházejících se v České republice vybíralo v roce 2013 místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt (LRP) 907 obcí (14,5 %) a poplatek z ubytovací kapacity (UK) 1442 obcí (23,1 %).

Tab. 1: Objem výběru místních poplatků na území České republiky

Rok	Lázeňský rekreační poplatek	Ubytovací poplatek
2000	213 990 740	64 762 020
2013	300 677 770	213 139 953

Zdroj: MMR, 2015, vlastní zpracování

6.6 Druhy lázeňské péče

Podmínky pro poskytnutí lázeňské péče definuje zákon č. 1/2015 Sb., který je novelou zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, jehož součástí je také upravený indikační seznam pro lázeňskou péči pro dospělé, děti a dorost, podle něhož je možné předepsat pacientům lázeňskou péči ve stanoveném rozsahu.

Lázeňská péče se v České republice dělí na ústavní a ambulantní. Péče ústavní zahrnuje komplex služeb pro klienta v lázeňském domě (stravování, ubytování, léčbu atd.), zatímco ambulantní péče spočívá jen v léčebných službách, přičemž klient do lázní dochází a využívá procedur dle předepsané indikace a návrhu lékaře. Lázeňská léčba je hrazena buď plně (komplexní lázeňská péče), částečně (příspěvková lázeňská péče).

Za účelem lázeňské léčebně rehabilitační péče navštívilo v roce 2015 lázně celkem 347 377 klientů. Celých 96 % (335 111) pacientů tvořily dospělé osoby, 0,5 % bylo dorostenců (1 857) a 3 % zaujímaly děti (10 409). Tuzemských pacientů, kteří si léčbu platili přímo, bylo 35,1 % (122 021), podobně jako cizinců, kde se jednalo o 36,4 % (126 458). Celkem 25,5 % (88 503) pacientů využilo komplexní lázeňskou péči hrazenou veřejným zdravotním pojištěním a 3,0 % (10 395) pacientů mělo příspěvkovou lázeňskou péči. V rámci komplexní lázeňské péče strávili pacienti v lázních dohromady 2 225 873 dnů (45,3 %) o průměrné délce pobytu 25,2 dne. Zahraniční pacienti trávili v lázních celkem 1 599 721 dnů (32,6 %), přičemž průměrná délka pobytu byla 12,7 dnů. Čeští samoplátcí trávili v lázních celkově 874 814 dnů (17,8 %) s průměrnou délkou pobytu 7,2 dnů. Poslední skupinou jsou pacienti příspěvkové lázeňské péče, kteří dohromady pobývali v lázních 208 021 dnů (4,2 %) o průměrné délce pobytu 20 dnů (MMR, 2015).

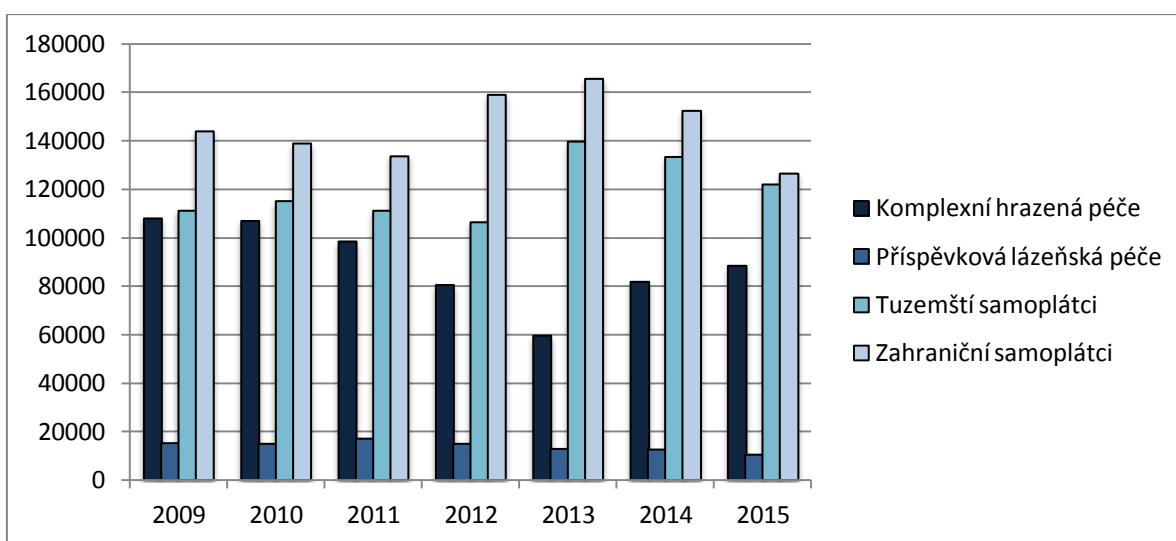
V rámci **komplexní lázeňské péče** si pacient na základě konzultace s lékařem, který návrh na lázeňskou péči vypisuje, volí až tři lázeňské zařízení, která poskytují péči pro stanovenou indikaci. Poté návrh putuje na příslušnou zdravotní pojišťovnu, kde jej revizní lékař po přezkoumání schválí, upraví nebo zamítne. Po schválení je návrh přeposlán do příslušného lázeňského domu, kde bez zbytečného prodlení na základě volných míst pacienta buď přijmou nebo přepošle návrh do lázní, které byly v druhém či třetím pořadí. Poté přijde pacientovi zpráva o přijetí a datum nástupu s názvem konkrétního lázeňského domu. Dle naléhavosti léčby uvedené na návrhu bude pacient předvolán k nástupu pobytu do 1 měsíce nebo do 3 měsíců. Kompletní náklady na léčbu hradí zdravotní pojišťovna. Délka pobytu se stanovuje na 3-4 týdny a pacient je v pracovní neschopnosti (VZP ČR, 2015).

U **příspěvkové lázeňské péče**, stejně jako u předešlé péče, je třeba vypsát návrh na lázeňskou péči a poté ji zaslat reviznímu lékaři příslušné zdravotní pojišťovny ke schválení. Schválený návrh se posílá navrženému lázeňskému domu nebo přímo pacientovi. V případě, že schválený návrh získá pacient, má možnost domluvit si lázně na základě obdrženeho seznamu léčebných lázní. Vzhledem k tomu, že si pacient může lázně zvolit sám, si částečně pobyt hradí. U příspěvkové lázeňské péče hradí zdravotní pojištění pacientovi pouze léčbu, přičemž ubytování a stravování je na vlastní náklady. Aby bylo však dodrženo podmínek daného druhu léčby, musí být ubytování zajištěno v registrovaném zdravotnickém zařízení. K léčbě je třeba nastoupit do šesti měsíců od vystavení návrhu. Podle platného indikačního seznamu se délka pobytu u příspěvkové

lázeňské péče pohybuje v rozmezí 2-3 týdnů. Pacient není v pracovní neschopnosti a musí čerpat pro pobyt dovolenou (VZP ČR, 2015).

Samoplátecký pobyt může nastat v případě neschválení lázeňské péče. Pacient má možnost zakoupit si lázeňský pobyt v termínu i délce podle vlastního uvážení. Dochází ke stále většímu přizpůsobení lázní požadavkům klienta a nabídce pobytů kratší délky. Pro pobyt není potřeba lékařské doporučení (VZP ČR, 2015).

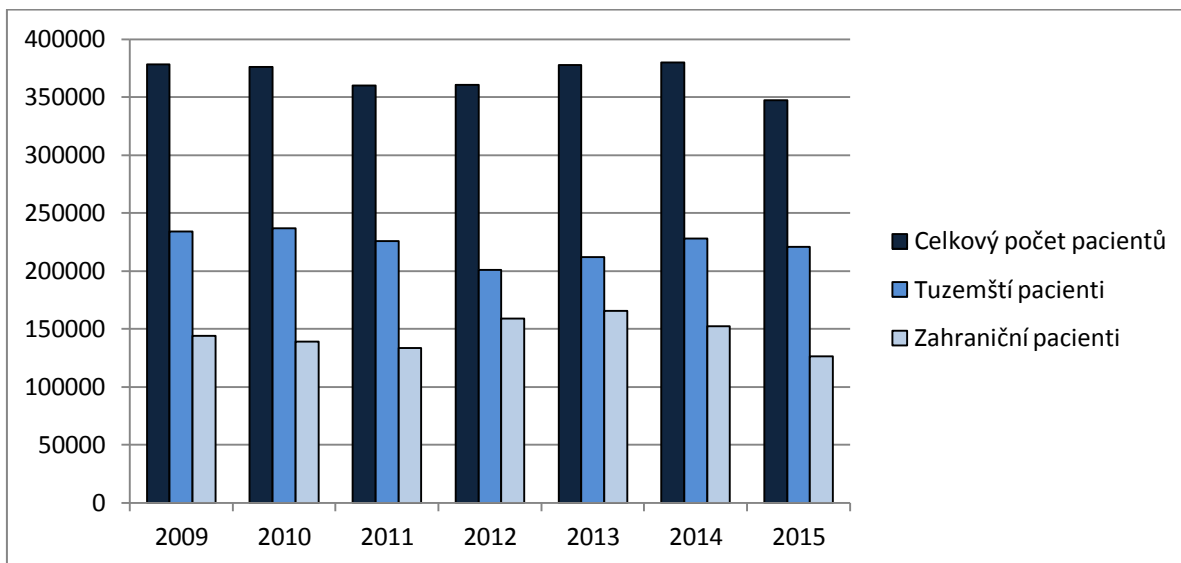
Z údajů (Obr. 1), pocházejících ze sběru informací v rámci statistického šetření Ministerstva zdravotnictví ČR, lze posoudit, že v roce 2015 došlo k nárůstu u komplexní lázeňské péče, zároveň je třeba zmínit, že u ostatních způsobů hrazené péče dochází k mírnému poklesu. V rámci financování lázeňských služeb můžeme předpokládat, že k nejdůležitějším subjektům v příštích letech budou nadále patřit samoplátci z tuzemska a zahraničí, načež v souvislosti s tím, došlo v posledních letech ze strany Ministerstva zdravotnictví České republiky ke snížení pobytů hrazenými pojišťovny a ke zkrácení délky pobytu.

Obr. 1: Vývoj počtu pacientů podle způsobu úhrady v letech 2009-2015

Zdroj: ÚZIS ČR, 2016, vlastní zpracování

Následující obrázek (Obr. 2) udává celkový přehled o počtu pacientů v českých lázních v letech 2009-2015.

Obr. 2: Počet pacientů v českých lázních v letech 2009-2015

Zdroj: ÚZIS ČR, 2016, vlastní zpracování

7 ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI – PŘÍPADOVÁ STUDIE LÁZEŇSTVÍ V NĚMECKU

Počátky některých lázní můžeme hledat již v období Antiky. V této historické etapě se na německém lázeňství podepsal charakter lázeňství z Řecka a Říma. Již tehdy byly známy léčivé účinky půdy, moře a klimatu. K posílení zdraví se využívalo minerálních pramenů, bahenních zábalů, či masáží. Kromě pozitivního vlivu na zdraví, hrály v antickém lázeňství důležitou roli náboženské a duchovní aspekty. V tomto čase se nemoc považovala jako „nerovnováha duše a těla“ (Schröder, 2005).

Během středověku bylo cestování považováno za nákladné, nepohodlné a nebezpečné, tím se počet cest do lázní snížil. V 18. století došlo vzhledem k technickému pokroku a vývoji dopravní infrastruktury k navrácení zájmu o cestování. Prostřednictvím novin se po celém Německu šířily zvěsti o síle minerálních pramenů a kladných léčebných výsledcích, díky čemuž lázeňství nabylo vyššího významu. V 18. a 19. století se staly lázně, vzhledem k vysokým výdajům za cestu, centry pro aristokracii a bohatý lid, kteří využívali kvalit země, moře a klimatu. Tento trend zesílil v 19. století. Elitní vládnoucí vrstva kladla větší nároky na módu, exkluzivitu a komfort, což bylo důvodem četných rekonstrukcí lázeňských středisek. Pro oblast lázeňství byla velmi důležitá spojitost vědecky ověřeného léčivého pramene a kasina. Hazardní hry v 19. století byly obzvlášť populární. Výraznou změnu v lázeňské léčbě přinesla druhá polovina 19. století, kdy se zavedl lázeňský poplatek a mnoho návštěvníků si již nemohlo tolik dopřát lázeňské rekreace. Místní daň se používala k rozvoji a zcela vytlačila chudší obyvatelstvo z lázeňských středisek. Okolo roku 1860 dochází k obrovskému nárůstu hostů, příčinou bylo rozšíření železniční sítě a plošné pokrytí dopravní infrastruktury v celé Německé říši. Cestu do německých lázní si našlo např. mnohem více zahraničních turistů a bylo více atraktivní a dostupné i pro střední třídu (Sonnenschein, 2009; Rulle, 2008; Schröder, 2005).

Dalším přelomovým rozhodnutím byl zákaz hazardu na území Německa v roce 1872, který se odrazil i ve výrazném poklesu poptávky po lázeňské rekreaci. Roku 1893 uzákonil Otto von Bismarck nový sociální systém, který zahrnoval všechny vrstvy obyvatel, což mělo důsledky i v rozšíření lázeňské klientely. Rozvoj lázní v Německu, podobně jako v jiných evropských zemích, zbrzdily obě světové války. Během 1. světové války lázně pozastavily svůj provoz a sloužily jako nemocnice pro zraněné vojáky.

V r. 1918 se s otevřením lázeňských středisek léčba již nepovažovala jako privilegium vyšších vrstev. Tato změna vedla k opětovnému nárůstu lázeňských hostů (Sonnenschein, 2009; Schürle, 2001).

V době 2. světové války plnily lázně roli vojenských nemocnic a sloužily také jako rekreační místa pro nacistické úředníky. K obnovenému vzestupu došlo v 50. letech 20. století, kdy se lázeňství a rehabilitační služby staly součástí systému veřejného zdravotnictví. Dvě zásadní změny v lázeňské péči a systému podpory lázeňství v novodobé historii přinesly zákony o zdravotní reformě (GSG) z r. 1989 a zákon o struktuře zdravotní péče z r. 1993. Příspěvky na léčbu byly zákonem přijaty a zároveň došlo ke zvýšení finanční spoluúčasti na léčbě. Ve stejném roce poklesla poptávka v sektoru ambulantních služeb až o 50 %. Rok 1993 vedl k dalším úsporám, které se tentokrát dotkly lůžkového léčebného sektoru. Výsledkem byl pokles poptávky po hospitalizaci až o 40 %. Ministr Seehofer nařídil v roce 1996 zkrácení lázeňského pobytu z klasických čtyř týdnů na tři a prodleva mezi dvěma lázeňskými léčebnými pobyty v rámci lůžkové péče bude čtyři roky namísto třech. Tato opatření způsobila lázeňskou krizi, neboť spousta středisek byla nucena ukončit svůj provoz z důvodu nevyužití kapacity. Nicméně téma prevence získávalo stále většího významu a stalo se nedílnou součástí lázeňství. Na přelomu století byly naštěstí některé zákony revidovány a došlo k pomalému opětovnému návratu poptávky po lázních. Ke konci 20. století přichází na trh nové formy zdravotní turistiky, jako je wellness a cestovní ruch. To znamená, že cíle mnohostranné výzvy, kterým lázeňství čelí v 21. století jsou v přechodu na moderní zdravotní turistiku (Dehmer, 1996).

Od roku 1996 si mohou pojištěnci svobodně zvolit zdravotní pojišťovnu, u které budou pojištěni, přičemž změnit ji mohou jen jednou ročně. Nemocniční fondy jsou organizovány na úrovni regionální nebo federální. Princip financování fondů je založen na výši příspěvků, jež musí odpovídat výši vynaložených nákladů. Na základě tohoto modelu se vypočítává výše příspěvku, který fond stanovuje pro své pojištěnce. Příspěvky povinného zdravotního pojištění placené nemocničním fondem tvoří hlavní zdroj financování zdravotní péče v Německu. Převážně z důvodu finanční udržitelnosti zdravotního systému přistoupila vláda v Německu k jeho reformě. Hlavní průběh proběhl mezi lety 2007 až 2009, kdy došlo k založení centrálního zdravotního fondu. Úkoly zdravotního fondu spočívají ve shromažďování a následném přerozdělování zdravotnických prostředků. Jako východisko v obnovení finanční stability zdravotnického systému vidí posílení konkurence mezi pojišťovnami a poskytovateli zdravotní péče. Na

základě vyvolání konkurence je snaha minimalizovat náklady a zároveň zvýšit kvalitu poskytovaných služeb (Zdravotnictví v Německu, 2009).

7.1 Legislativní rámec

7.1.1 Podmínky pro získání statutu lázeňského místa

Přiřazení titulu lázeňského místa je složitým procesem, který je prováděn německou samosprávou. Jako základ slouží definice a klasifikace DHV (DeutscherTourismusverbande.V.) a DTV (DeutscherHeilbäderverbande.V.). Jsou-li lázně úspěšné v získání statutu, smí nosit ve svém názvu označení „Bad“. Nejpozději každých deset let se kontroluje, zda je označení oprávněné. DHV a DHT definuje místo, jež by mělo usilovat o titul, jako:

Území (místa nebo místní části) se zvláštními přírodními podmínkami – půdním, mořským nebo klimatickým přírodním léčivým zdrojem – nebo s podmínkami pro Kneippovu, či Felkeho a Schrothovu lázeňskou léčbu, vykazující zmírnění nebo předcházení nemoci. Musí splňovat jak všeobecné, tak specifické požadavky (DHV & DTV, 2005).

Podmínky pro získání statutu lázeňského místa v Německu se liší v jednotlivých spolkových zemích. O přidělení rozhoduje ministerstvo vnitra dané spolkové země, přičemž každá z nich má své stanovy pro přidělení statutu. V následujících odstavcích budou pro představu porovnány podmínky spolkových zemí Bavorska, Saska-Anhaltska a Severního Porýní-Vestfálska (Tab. 2).

V Bavorsku při udělování statutu přihlíží ministerstvo vnitra k hlasování Bavorského lázeňského výboru. Žádost se podává k okresnímu soudu, dále putuje k vládě Středních Franků a končí na Ministerstvu vnitra.

Obec nebo část obce může získat statut lázeňského místa v případě, že plní podmínky následujícího charakteru: 1) Léčebné lázně; 2) Kneippovy léčebné lázně; 3) Kneippovo lázeňské místo; 4) Schrothovy lázně; 5) Schrothovo lázeňské místo; 6) Zdravotně klimatické lázně a 7) Středisko s léčivým pramenem, štolou nebo s peloidy.

Dále disponuje přírodním léčivým zdrojem, vhodnými bioklimatickými podmínkami, popřípadě v dostatečném rozsahu nabízí Schrothovu nebo Kneippovu léčbu. Zajišťuje vhodné způsoby zdravotní léčby, stejně tak vhodné lékařské zabezpečení a doprovodnou terapeutickou péči. Musí vykazovat právně předepsané hygienické podmínky týkající se vody, vzduchu a půdy. Zajišťuje stravovací provoz, údržbu, obsluhu

a sportovní vyžití pro lázeňské hosty. Obstará pojmenování obce v souladu s lázeňským charakterem (Bayerische Staatskanzlei, 1991).

V **Sasku** musí obec ucházející se o statut splňovat následující podmínky: 1) Léčebné lázně; 2) Kneippovy léčebné lázně; 3) Kneippovo lázeňské místo; 4) Zdravotně klimatické lázně; 5) Klimatické lázně; 6) Středisko s léčivým pramenem.

Přírodní léčivé zdroje, které jsou využity k léčbě, musí být prohlášeny za léčivé. Příslušný zdravotní úřad potvrdí vhodnost z hlediska hygieny, prostorů pro léčbu, vhodnost půdy a klimatu, a to na základě vědeckého posudku řídicího se požadavky pro lázeňská místa, rekreační střediska a léčivé prameny, které určuje Německý lázeňský spolek. Musí být definovány indikace a kontraindikace u léčby léčivým zdrojem. V případě splnění požadavků uděluje statut lázeňského místa Ministerstvo vnitra spolkové země Saska (Das Rechtsportal, 1993).

V **Severním Porýní-Vestfálsku** přidělí spolkový stát obci status lázeňského místa v případě, že splňuje podmínky: 1) Lázně minerální, termální, solné, peloidní nebo bahenní; 2) Kneippovy léčebné lázně; 3) Zdravotně klimatické lázeňské místo; 4) Kneippovo lázeňské místo; 5) Středisko s léčivým pramenem; 6) Středisko s léčivou štolou; 7) Středisko s peloidní nebo bahenní léčbou; 8) Klimatické lázně.

Souhlas státu může být omezen na jednom či více částech obecního území, může být obci udělen i ve výjimečném případě, když budou jednotlivé podmínky v adekvátním rozsahu na území hranic obce přes pevně smlouvené závazky naplněny. V rámci uznání lázeňského místa se dbá jak na cíle a požadavky prostorového uspořádání a územní plánování, v souladu s všeobecně uznanými zásadami lázeňství a lázeňského průmyslu, tak potřeby životního prostředí a požadavky na ochranu životního prostředí a přírody. Tyto „definice“ – standardy kvality pro predikaci lázní, rekreačních středisek a minerálních pramenů,“ publikované Německým lázeňským spolkem a Německým turistickým spolkem, je třeba stále v platném znění zohlednit, pokud na daných nařízeních nedojde ke změně předpisů (Gesetze und Verordnungen, 2008).

Tab. 2: Souhrn typů lázní v Bavorsku, Sasku a Severním Porýní-Vestfálsku

Typ lázní/spolková země	Bavorsko	Sasko	Severní P.-V.
Léčebné lázně	✓	✓	X
Kneippovy léčebné lázně	✓	✓	✓
Kneippovo lázeňské místo	✓	✓	✓
Schrothovy lázně	✓	x	X
Schrothovo lázeňské místo	✓	x	X
Zdravotně klimatické lázně	✓	✓	✓
Klimatické lázně	✓	✓	✓
Středisko s léčivým pramenem, štolou, peloidy nebo bahenní léčbou	x	✓	✓

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.2 Lázeňský poplatek

V Německu se platí tzv. pobytová taxa, což je poplatek za lázeňský pobyt. Ten zde existuje již od roku 1507, kdy na území dnešních lázní Baden-Baden vybíral místní holič poplatek za koupel v horkých pramenech. V současnosti jsou německá lázeňská zařízení oprávněna požadovat od svých hostů poplatky, dle obecního zákona o daních, za ubytování a rekreaci. Příjmy z poplatků jsou určeny zejména na pokrytí nákladů za údržbu lázní a modernizaci v daném regionu. Hosté mohou na úkor toho zdarma využívat veřejné hromadné dopravy. Průměrná taxa se v Německu pohybuje okolo 2 eur/os za noc. Poplatku klesá v závislosti na věku a zdravotním stavu, invalidy a děti do 16 let platí také nižší taxu. Mezi další faktory ovlivňující výši poplatku jsou lukrativnost lázeňského místa a sezónní, či mimosezónní pobyt (Kommunalabgabensetz, 2009).

7.1.3 Druhy lázeňské péče

Členění lázeňské péče v Německu je obdobné jako u nás, kde ji rozdělujeme na komplexní a příspěvkovou. V Německu se dělí na ambulantní, lůžkovou a samozřejmě pobyt pro samoplátce. V případě využití ambulanční péče má pacient nárok jezdit do lázeňského zařízení jednou za tři roky, v případě vážného onemocnění je možnost kratší doby k opakovanému pobytu.

Dle údajů z let 2002 a 2015 vyplývá, že počet samoplátců se mírně zvyšuje. V roce 2001 byl poměr soukromých plátců a pacientů, jimž léčbu hradí pojišťovna, 80:20 procentům. V porovnání s rokem 2015, kdy 85 % zákazníků platilo lázeňský pobyt z vlastní kapsy, oproti 15 %, kterým léčbu platí zdravotní pojišťovna. (FWW, 2001; Wochenblatt, 2016).

V případě zájmu pacientů o léčbu prostřednictvím lázní lze vycházet ze dvou možností:

Léčení bez oficiální žádosti o lázeňskou péči – zájemci mohou od svého lékaře obdržet poukaz na léčbu, který mají možnost využít dle vlastního uvážení ve vybraných lázeňských místech nebo u fyzioterapeuta. Pacient uhradí 10 euro za poukaz vydaný lékařem a 10 % nákladů za léčbu, vedle toho si sám také hradí výdaje spojené s léčbou, jako jsou ubytování, doprava a stravování.

Léčení na základě žádosti o lázeňskou péči – lékař po konzultaci s pacientem zašle zdravotní pojišťovně žádost o lázeňskou péči. Stanovená úřední osoba zhodnotí podanou žádost a rozhodne o léčbě pacienta a finančním příspěvku. Finanční podíl je posuzován individuálně a na základě zvoleného způsobu lázeňské péče.

Ambulantní péče spočívá zejména v prevenci. Týká se lidí, kteří mají oslabený imunitní systém a přijíždí do lázní jen na konkrétní procedury. V případě, že bude přijata jeho žádost na lázeňskou péči, jsou mu hrazeny procedury do výše 90 % z veškerých nákladů na přírodní léčivé zdroje. Jeho povinností je však platit 10 euro jako spoluúčast na léčbě.

V rámci **lůžkové péče** přijíždí pacienti do lázeňského zařízení na základě žádosti a to zpravidla na tři týdny. Pobyt je pacientům hrazen v plné výši i včetně ubytování a stravování. Avšak stejně jako u léčby ambulantní je třeba odvádět poplatek 10 euro jako spoluúčast na léčbě (Kurformen, 2016).

7.2 Typy lázeňských míst

Německé lázeňství staví na obrovském množství přírodních zdrojů, ať už jde o léčivé prameny nebo horské a přímořské podnebí. Spolkovou republiku Německo lze zařadit mezi lázeňské velmoci, o čemž vypovídá **373 lázeňských míst**, které se na jejím území nachází (Kurort, 2014).

Pacienti mají možnost volby mezi čtyřmi hlavními druhy lázeňských míst, které se člení na lázně využívající přírodní minerální nebo termální prameny, plyny a peloidy (termální lázně). Druhou skupinou jsou lázeňská místa léčící pacienty prostřednictvím

speciálního klimatu (klimatické lázně), další skupinu představují přímořská lázeňská místa v oblasti Baltského a Severního moře. Mezi poslední skupinu spadají lázeňská místa využívající poznatků významné osobnosti německého lázeňství, kněze a léčitele Sebastiana Kneippa, který svou léčbu rozdělil do pěti základních bodů. Důležitými aspektem pro léčbu jsou voda, pohyb, vyvážená strava, léčivé rostliny a uvědomělý způsob života pacientů (Knop, 1999).

Německé lázeňství se zaměřuje na **léčbu celkem 29 indikací**. Nejčastější je léčba pohybového aparátu, látkové výměny a metabolismu, revmatická onemocnění a onemocnění oběhové soustavy. Nejméně lázeňských míst (pouze 19) v Německu se zaměřuje na léčbu roztroušené sklerózy, Parkinsonovy choroby, nádorových onemocnění, sluchových onemocnění, chronických onemocnění dětí a mladistvých a kúry pro matky (Bäderland Deutschland, 2016).

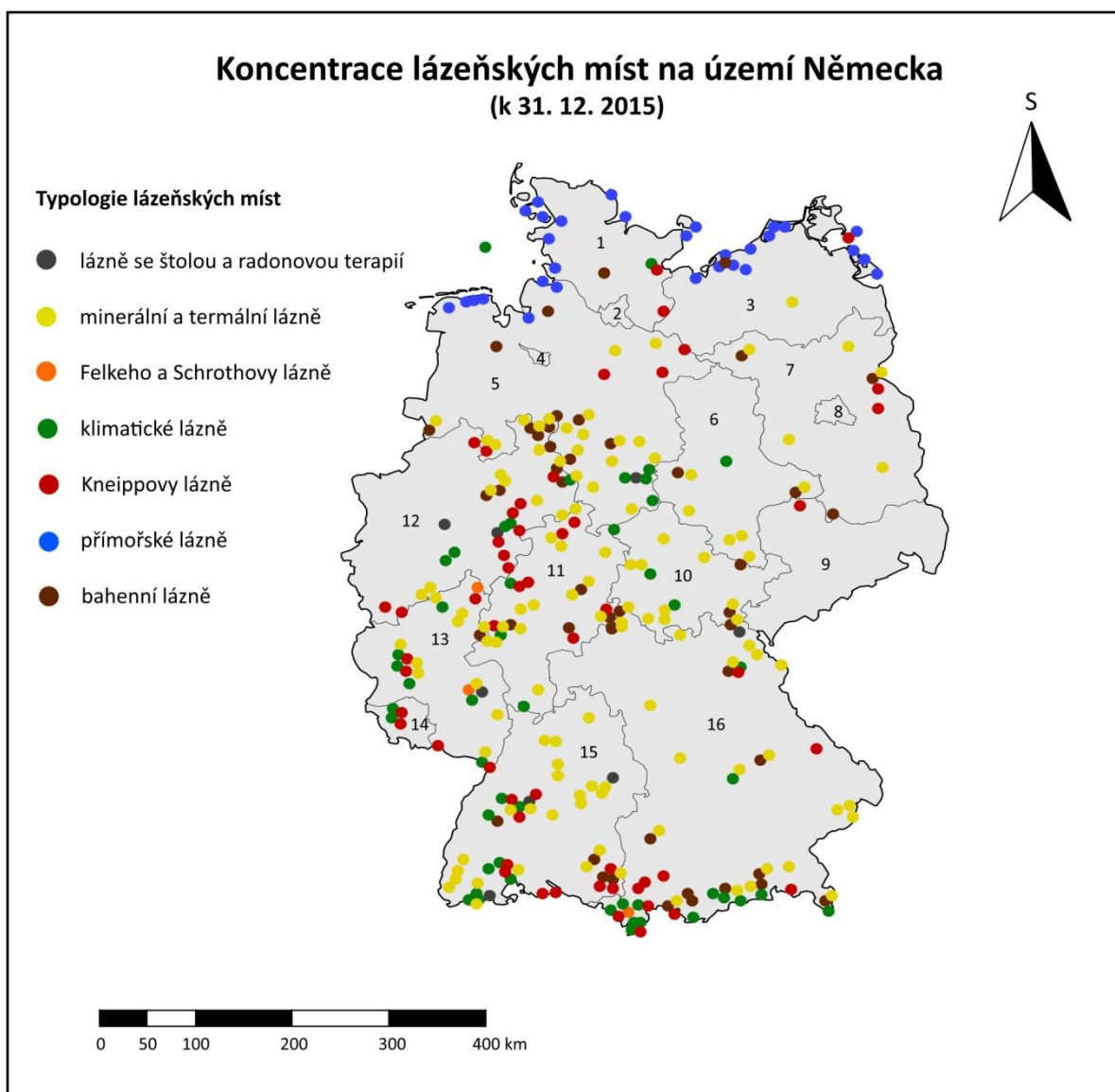
Následující tabulka (Tab. 3) rozděluje německá lázeňská střediska do klasických čtyř typů léčebného zdroje. Aby mohly lázeňská místa nosit tento typ označení, je potřeba splnit různé faktory. Jedná se o všeobecné požadavky vedoucí k neustálému rozvoji německého lázeňství.

Tab. 3: Lázeňská místa dle typu léčebného zdroje v Německých spolkových zemích

Spolková země	Termální lázně (Mineral-und Moorheilbäder)	Klimatické lázně (Heilklimatische Kurorte)	Kneippovy lázně (Kneippheilbäder Kneippkurorte)	Přimořské lázně (Seeheil- und Seebäder)	Celkem
Bádensko-Württembersko	31	19	8	0	58
Bavorsko	30	15	8	0	53
Dolní Sasko	20	10	7	15	52
Šlesvicko-Holštýnsko	6	2	2	37	47
Severní Porýní-Vestfálsko	15	7	12	0	34
Hesensko	20	4	9	0	33
Meklenbursko-P. Pomořansko	2	0	0	27	29
Porýní-Falz	11	7	4	0	22
Durynsko	11	3	2	0	16
Sasko	9	0	3	0	12
Braniborsko	7	0	1	0	8
Sasko-Anhaltsko	4	0	1	0	5
Sársko	0	3	1	0	4
Celkem	166	70	58	79	373

Zdroj: Kurort, 2014; vlastní zpracování

Následující obrázek (Obr. 3) zobrazuje geografické rozložení lázeňských míst v Německu. Mimo klasická lázeňská střediska jsou zde zobrazeny také lázně se štolou a radonovou terapií nebo Felkeho a Schrothovy lázně.

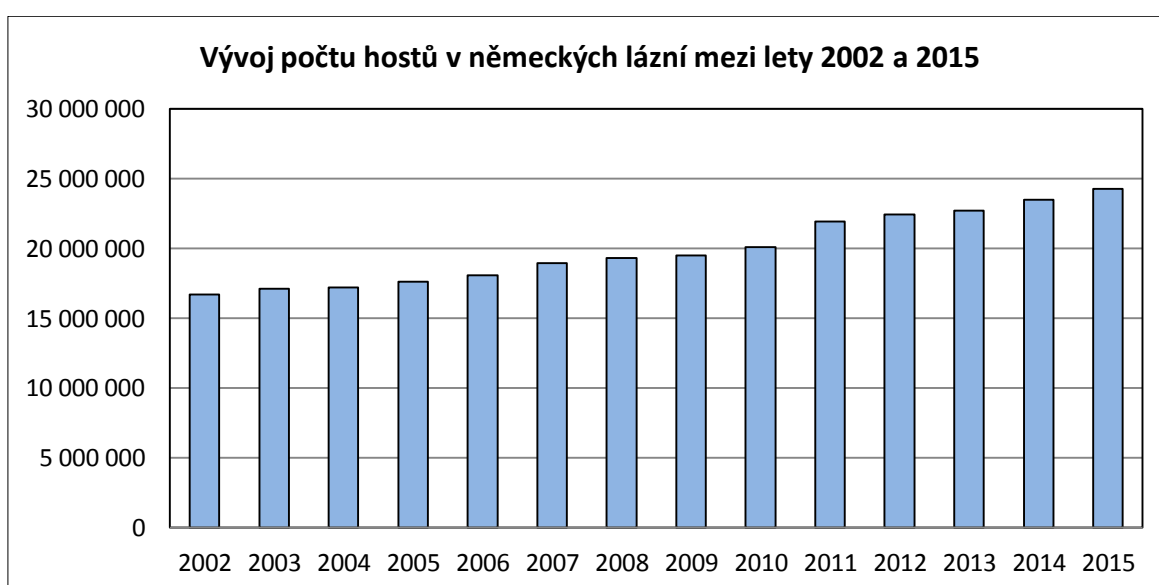
Obr. 3: Geografické rozložení lázeňských míst na území Německa k 31. 12. 2015

Zdroj: Kurorte und Heilbäder in Deutschland, 2016; map. podklad: World of Maps, vlastní zpracování

Vysvětlivky: 1 – Šlesvicko Holštýnsko; 2 – Hamburk; 3 – Meklenbursko-Přední Pomořansko; 4 – Brémy; 5 – Dolní Sasko; 6 – Sasko-Anhaltsko; 7 – Braniborsko; 8 – Berlín; 9 – Sasko; 10 – Durynsko; 11 – Hesensko; 12 – Severní Porýní-Vestfálsko; 13 – Porýní-Falz; 14 – Sársko; 15 – Bádensko-Würtembersko; 16 – Bavorsko

7.3 Statistiky německého lázeňství

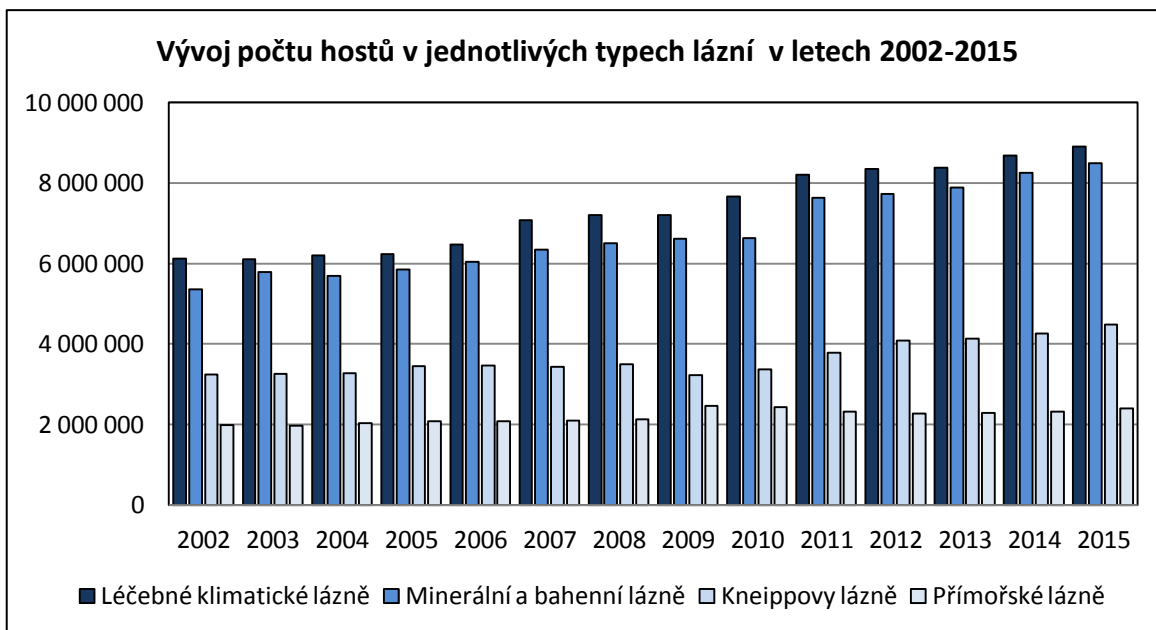
Přes 350 lázeňských míst je klíčovým segmentem v nabídce zdravotní péče a turistiky. Německý lázeňský svaz vydělává okolo 26 miliard euro ročně a zabezpečuje přes 350 000 zaměstnanců. Z celkového počtu 2,9 milionů pracovníků v německém cestovním ruchu slouží přibližně 13 % zaměstnanců v lázeňském oboru. Obrázek (Obr. 4) zobrazuje průběh příjezdů návštěvníků do německých lázní ve srovnání s uplynulými lety. V roce 2015 vyhledalo lázeňské středisko 24,29 milionů lidí, což představuje nárůst o 3,27 % oproti předešlé sezoně. Srovnáme-li příjezdy hostů za posledních deset let (2005 = 17,62 mil. návštěvníků), došlo k nárůstu o 37,85 %.

Obr. 4: Vývoj počtu hostů v německých lázních v letech 2002-2015

Zdroj: Statista, online databáze, 2016; vlastní zpracování

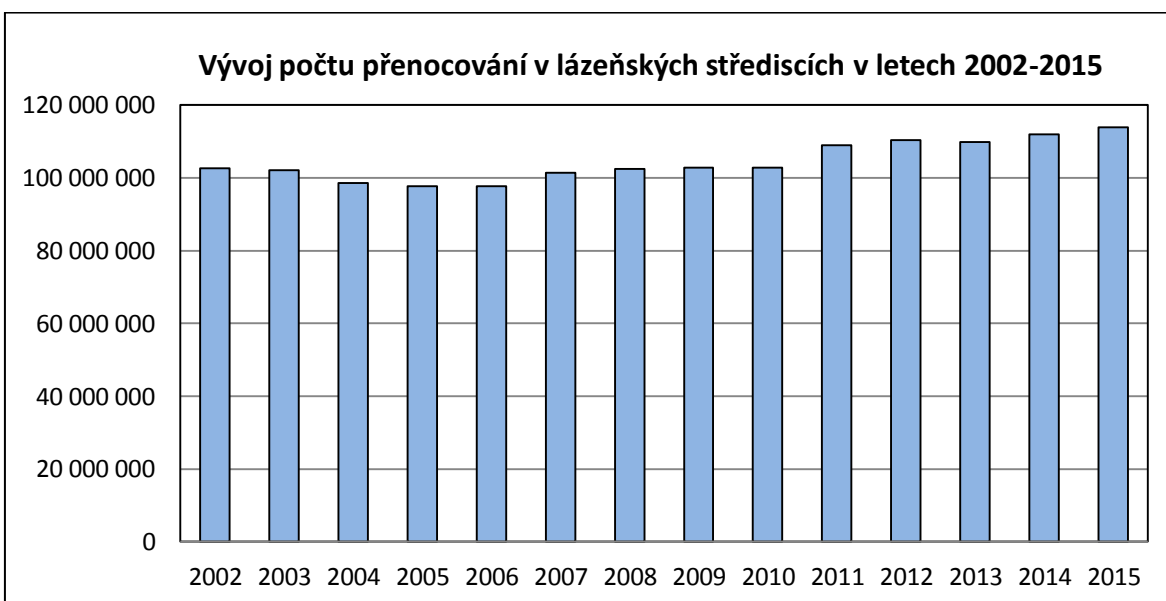
Jak vyplývá z dalšího obrázku (Obr. 5), nejnavštěvovanějším typem lázeňského zařízení jsou klimatické lázně. V roce 2015 navštívilo tento typ lázeňského léčebného zdroje 8,91 milionů hostů, což je 36,7 % z celkového počtu návštěvníků. Stále větší oblibě se dostává také minerálními a bahenními lázními, které v návštěvnosti zaostávají v témže roce oproti klimatickým lázním jen o 1,7 %. Na Kneippovy lázně připadá 18,4 % a 4,49 milionů hostů, nejméně návštěvníků je v přímořských lázních, a to konkrétně 9,9 % a 2,4 milionů.

Obr. 5: Vývoj počtu hostů v jednotlivých typech lázní v letech 2002-2015

Zdroj: Statista, online databáze, 2016; vlastní zpracování

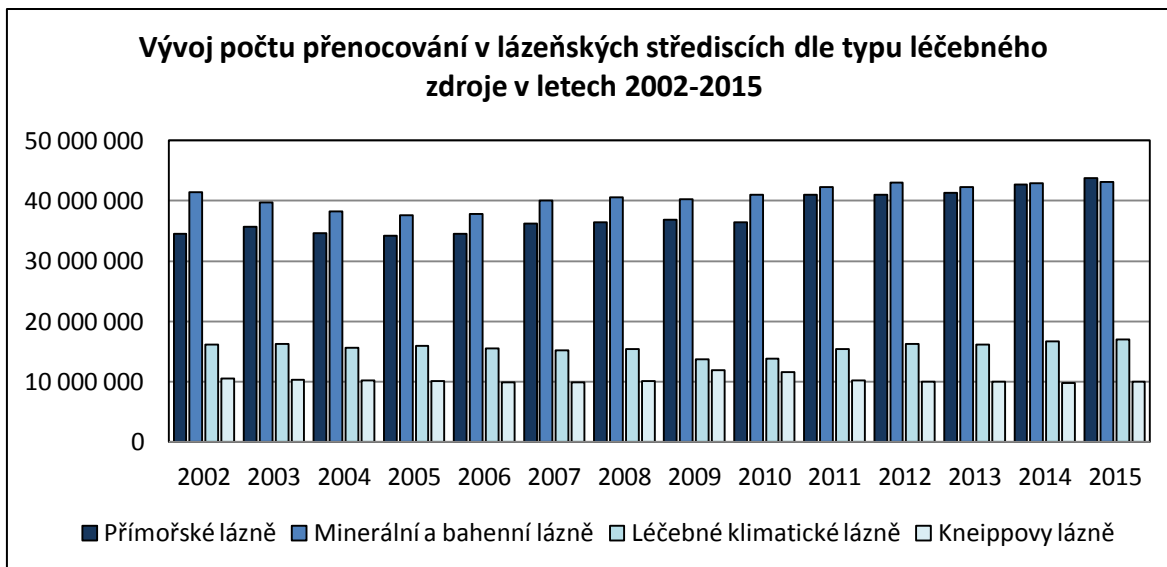
Následující obrázek (Obr. 6) zobrazuje růst počtu přenocování v oblasti lázeňství. V roce 2015 zaznamenaly lázeňské destinace v součtu 113,9 milionů přenocování. Přibližně 30 % z celkového počtu přenocování v rámci německého turismu připadá právě na německé lázeňství. Z údajů vyplývá, jak silnou roli zaujímá lázeňství v cestovním ruchu a stává se důležitým hráčem „nové zdravotní turistiky“ (Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie, 2016).

Obr. 6: Vývoj počtu přenocování v lázeňských střediscích v letech 2002-2015

Zdroj: Statista, online databáze, 2016; vlastní zpracování

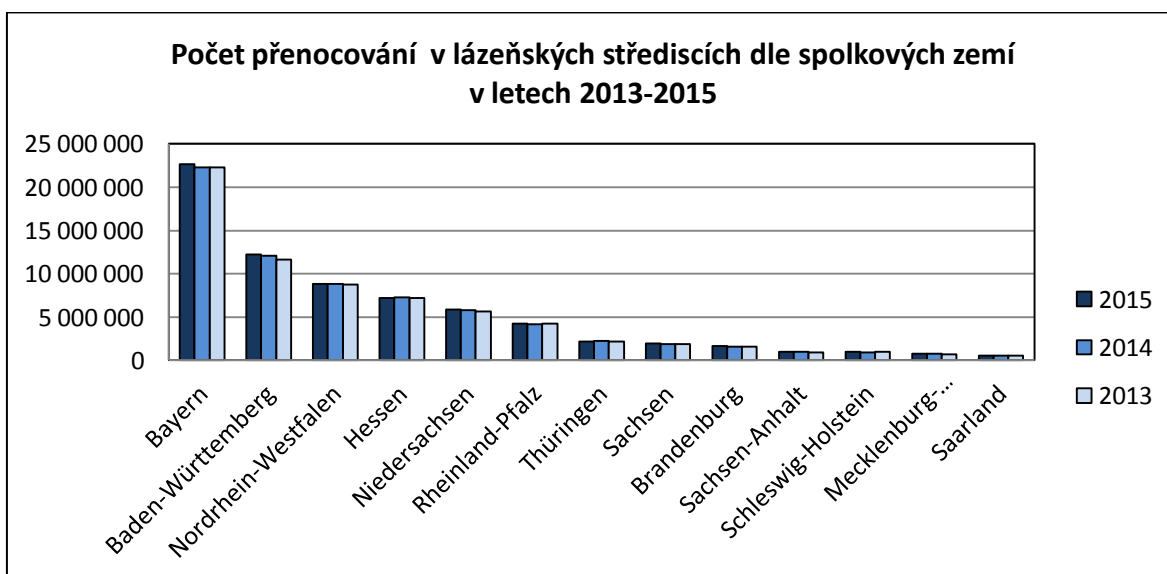
Z dlouhodobého hlediska vévodily statistikám v oblasti přenocování minerální a bahenní lázně, jak ukazuje obrázek (Obr. 7), počet dnů se v těchto typech zařízení v posledních letech poměrně ustálil. Nejvíce nocí hosté tráví od roku 2015 v přímořských lázních, konkrétně 43,77 milionů nocí, což je 21% nárůst za posledních 10 let.

Obr. 7: Vývoj počtu přenocování v lázních dle typu léčebného zdroje v letech 2002-2015

Zdroj: Statista, online databáze, 2016; vlastní zpracování

Problémem posledních let je snižující se délka pobytu v lázeňských střediscích. V celostátním průměru se jedná o 4,8 dny za rok 2015. Obrázek (Obr. 8) zobrazuje dominanci Bavorska v počtu přenocování, kde v roce 2015 čítala lázeňská střediska celkem 22,68 milionů přenocování.

Obr. 8: Počet přenocování v lázeňských střediscích dle spolkových zemí (2013-2015)

Zdroj: Statista, online databáze, 2016; vlastní zpracování

7.4 Změny, trendy a prognózy

Od 90. let došlo ke změně přístupu v chápání pojmu lázeňství. V minulosti bylo spojováno jen s léčbou, a to zejména starších osob vyznačujících se chronickým onemocněním. Moderní lázeňství má znaky komplexnějšího přístupu k pacientovi. Dochází k neustálému rozšiřování nabídky léčebných procedur a terapií včetně poznatků východních medicín a různých forem rekreace (Barth & Werner, 2005).

V Evropském měřítku lze v současnosti vymezit dva proudy lázeňství. První se vyznačuje tradičním léčebným lázeňstvím se silným akcentem na medicínské zázemí (Německo, Rakousko, Polsko, Česká republika, Slovenská republika), přičemž zastává názor, že léčebný pobyt by neměl být kratší než tři týdny, jelikož se příznivé účinky léčby začínou projevovat až po uplynutí zmiňované doby. Druhá skupina zemí se zaměřuje spíše na wellness pobyty (Španělsko, Francie, Itálie), čímž reaguje na změnu poptávky na trhu, který vyžaduje i krátkodobé pobyty (Knop, 1999).

Posun v pojetí lázeňství je více než patrný, dochází k intenzivnějšímu přesunu z klasických léčebných center do turistických a rekreačních zařízení s prevencí a rehabilitací. Tuto změnu lze však chápat jako nezbytnou. Pokud je snahou udržet zájem o tuto formu cestovního ruchu, musí nabídka reagovat na požadavky poptávky a současné trendy. Můžeme tedy považovat za největší trend současného lázeňství skloubení různých druhů aktivit z řad wellness a fitness nabídky, která spojuje jak zdravotní péči, tak možnost využití volného času. V nabídce lze nalézt možnosti cestovní turistiky, kulturní akce, výlety, či spojení lázeňství se sportovními areály (lyžování v Německu nebo v Rakousku).

7.5 Lázně Bad Füssing

Bad Füssing je obec v německé spolkové zemi Bavorsko, spadající pod okres Passau ve vládním obvodu Dolní Bavorsko. Společně s Bad Birnbach a Bad Griesbach tvoří Bad Füssing dolnobavorský lázeňský trojúhelník. Město se rozprostírá na ploše 55,04 km² a leží v nadmořské výšce 324 m. Území obce je odděleno řekou Inn od Horního Rakouska. V obci žilo 7765 obyvatel ke dni 5. 10. 2016. Oblast Bad Füssingu se nachází v mírném klimatickém pásmu. V okolí města jsou pole, smíšené a lužní lesy (Detailansicht, 2016).

Historie zdejších lázní se začala psát roku 1938. Na místě dnešního Bad Füssingu se rozprostírala malá rolnická osada, nesoucí název Safferstetten, která měla 476 obyvatel a 80 zemědělských usedlostí. Vládou nařízeného průzkumu půdy v dnešním lázeňském místě se ujala instituce, zastoupená bavorským petrolejovým průmyslem. Prvotním cílem

bylo v dané lokalitě vyhledat nerostné bohatství, jenže vrty hluboké 1000 m nenalezly ani ropu, ani zemní plyn, nýbrž horké léčivé přírodní prameny o teplotě 56°C, pod tlakem 5,2 atmosféry v množství 3000 litrů za minutu. Využívání termální vody bylo však správním výborem pro říšské lázeňství zakázáno. Ke změně došlo až po 2. světové válce, kdy Karlovy Vary, Mariánské lázně a Františkovy lázně byly pro Německou populaci prakticky nedostupné.

Zlom nastal díky zdravotnickým důstojníkům, kteří se starali o tábor. Jako první rozpoznali, že v pramenu se skrývá léčivá síla. Docházelo k několika úspěšným léčbám formou termální vody, načež Balneologický institut Mnichovské Univerzity potvrdil léčebné účinky zdejšího termálního pramene a zřídil v místě Bad Füssingu pobočku, zdravotně-klimatologického oddělení, vedenou lékaři, která pod názvem Therme I zásobuje z tohoto vřídla lázně dodnes (Gemeinde Bad Füssing, 2016).

V listopadu 1953 zveřejnil Balneologický institut expertizu, ze které vyplývají ideální předpoklady pramene pro léčbu obrny, artrózy, určitých kožních onemocnění a revmatického onemocnění svalstva a kloubů. Znalecký posudek společně s výbornými výsledky, které vycházely z plného uzdravení nebo alespoň úlevy pacientů, přispělo k popularitě pramenu daleko za hranicemi Bavorska. Do roku 1955 spadal pramen do vlastnictví bavorského průmyslu s minerálním olejem, poté přešel na soukromou společnost Thermal bad Füssing GmbH. Nový majitel ještě tentýž rok zřídil další možnosti koupání a ve skromné velikosti také zařízení pro lékařskou péči o hosty, což odstartovalo první provoz lékařské ordinace. Obec se zpočátku prala s chybějící technikou, která by obstarávala zásoby vody a její čištění, dále s nedostatkem půdy určené stavebním účelům a jiných zařízení, bez nichž nemůže provoz lázní fungovat. Obec Safferstetten měla v roce 1955 celkem 708 obyvatel, 230 lůžek (14 060 přenocování). S rozpočtem ve výši 40 000 německých marek nebyla schopná správcovat, ani finančně provozovat zařízení. Účelové sdružení Zweckverband Bad Füssing, sestávající z kraje Dolní Bavorsko, bývalého zemského okresu Griesbachim Rottal a tehdejší obce Safferstetten, se této úlohy chopilo v roce 1958. Následně byl zpracován a obcí přijat plán přestavby, čehož se chopil známý architekt měst profesor Angerer z Technické vysoké školy v Mnichově. K uskutečnění tohoto plánu bylo zapotřebí změnit územní plán, v rámci něho se vyřešily majetkové poměry u dotčených pozemků. Na účelové sdružení Zweckverband převedli zdarma vlastníci pozemků 27 % (40 ha) z celkové plochy, které měly sloužit k veřejným účelům jako např. ulice, chodníky, parkoviště nebo pásy zeleně. Roku 1959 mohla odstartovat výstavba potřebných zařízení a o dva roky později došlo k otevření prvního lázeňského

domu. Safferstetten v roce 1959 dosáhl lůžkové kapacity lázní 730 lůžek a počet přenocování 113 800. V roce 1962 se zaměřil lázeňský park, na jehož výstavbu bylo vynaloženo 4 milionů německých marek.

Dalším významným mezníkem v rozvoji lázeňského místa byl rok 1963, kdy došlo k navrtání druhého pramene svobodným státem Bavorsko a o rok později k vyvrtání třetího pramene, za což se zasloužili manželé a doktoři Zwickovi. Füssing byl zajištěn léčivou vodou a došlo k nové etapě výstavby: malý lázeňský dům s hudebním pavilonem, lázeňská zahrada, prostor pro pobyt a čítárna.

V rámci územní reformy 1. 4. 1969 se obce Eggfling na Innu, Safferstetten a Würding staly novými částmi Bad Füssingu. Dne 10. 12. 1969 získal Füssing Bavorskou státní vládou oficiálně přívlastek Bad (lázně) a odstartoval společnou snahu soukromých podnikatelů a veřejného sektoru o rozvoj tohoto lázeňského místa. 1. 1. 1972 se začleňuje k Bad Füssingu také obec Aigen na Innu. V roce 1980 se otvírá nový lázeňský dům a zároveň dochází k překročení 100 000 návštěvníků a celkem 2,25 milionu přenocování. O osm let později žije v Bad Füssingu 6500 obyvatel a lázeňský komplex nabízí 13 300 lůžek. V témže roce se posouvá hranice přenocování na 3,2 milionu. V roce 1989 vyhrávají lázně soutěž „Náš životní prostor – vybavení v souladu s přírodou“. Roku 2003 se otevřel Saunový svět v areálu Therme I a v červnu o rok později přicházejí lázně s novinkou v rámci Německa, kterou je pohybové centrum Biovital. Následovně dochází k otevření centra severské chůze s holemi. V rámci modernizace pořizují lázně v roce 2006 jedinečné nové vřídlo, nový termální vodopád, povzbuzující horko-studené bazény a nové atrium s parní lázní v areálu Therme I. S naprostou novinkou v rámci Evropy přišly lázně v roce 2008, konkrétně s otevřením bramborové sauny v areálu Therme I. Roku 2011 zahajuje provoz „Rottaler Hexesauna“ (blahodárně působící aromatická sauna) a zároveň se otvírá „Jovitalis“ (centrum novodobého druhu pro zdravotní fitness, pohyb, sport, rehabilitaci, prevenci, uvolnění, výkonnostní diagnostiku, wellness, péči o tělo a fyzioterapii na ploše více než 2 000 m² v areálu Johannesbad.

V současnosti je lázeňská oblast tvořena třemi moderními centry, které nesou názvy Therme 1, Europa Therme a Johannesbad, celkem s 12 000 m² termální vodní plochy a přibližně 100 termálními bazény (Tab. 4). Bad Füssing se v roce 2016 prezentuje především jako jedna z největších hvězd na německé termální obloze. Doposud jako jediní v celém Německu disponují ojedinělým saunovým světem, integrovaný v doposud stojícím Dolnobavorském selském statku z 18. století. Okolo 200 milionů euro investovala obec a soukromé podniky v posledních letech do výstavby infrastruktury a nákupu stále nových

atrakcí pro ještě větší komfort hostů. V mnoha oblastech moderní medicíny je Bad Füssing průkopníkem a příkladem pro jiná lázeňská místa. Přes 150 lékařů a fyzioterapeutů se stará o zdravotní problémy hostů. Klienti si mohou vybírat mezi lékařskou a wellness nabídkou: od tradiční čínské medicíny k počítačem řízenému posilování zad, přes minimálně invazivní chirurgii až k léčbě v Německém centru pro osteoporózu (Geschichte Bad Füssing, 2016).

Tab. 4: Vybavení jednotlivých lázeňských sektorů v Bad Füssingu

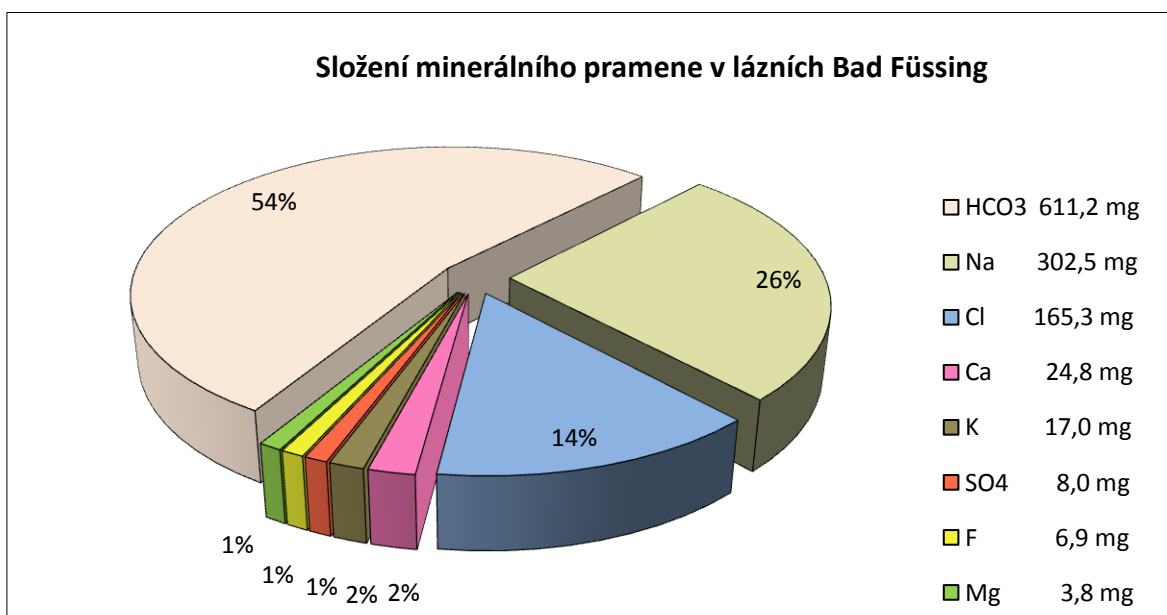
Vybavení	Therme I	Europa Therme	Johannesbad
Počet vnitřních bazénů	4	4	6
Počet vnějších bazénů	6	9	7
Celková plocha	2500 m ²	3000 m ²	4500 m ²
Teplota vody	29-42°C	27-39°C	28-39°C
Večerní koupání	ST, ČT, PÁ, SO	PO, ST, PÁ	PO-SO
Zvláštnosti	siřičitá koupel, saunový svět, 1. bramborová sauna v Evropě	siřičitá koupel, proudící kanál, luxusní sauna, internetová kavárna	siřičitá koupel, krytý termální bazén s umělými vlnami, sauny

Zdroj: Presse Information, 2016; vlastní zpracování.

Studie nezávislého výzkumného institutu CenTouris zjistila, že v celostátním průzkumu je Bad Füssing **nejznámější lázeňské místo v Německu**. 16 % účastníků šetření nezávisle označilo Bad Füssing, přičemž druhý v pořadí získal pouze 6,8 %. Dohromady je zde provedeno 25 % veškerých lázeňských procedur z celkového počtu v rámci německého lázeňství (CenTouris, 2016).

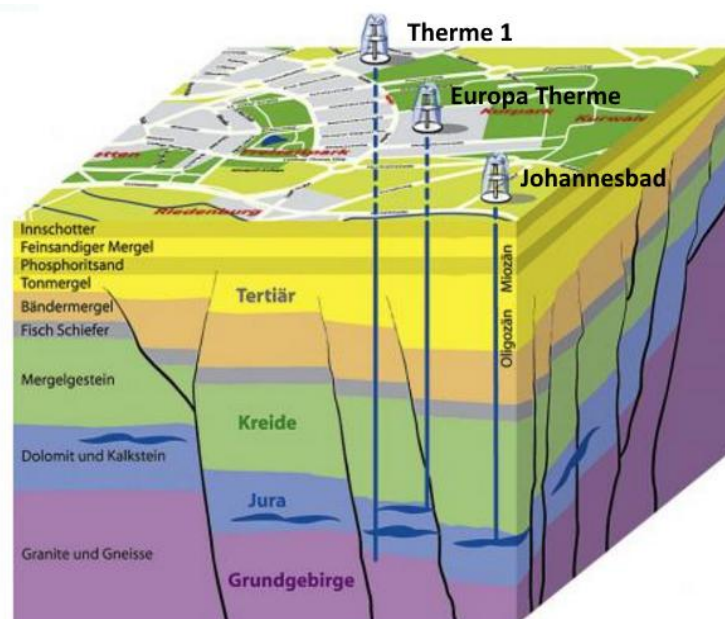
7.5.1 Přírodní léčivý pramen

Lázeňský pramen s obsahem sodíku, hydrogenuhličitanu, chloridu a také bohatý na síru a fluorid, z více jak 1000 metrové hloubky má teplotu 56 °C a neutrální hodnotu pH 7,21. Podrobné složení minerálního pramene v Bad Füssingu znázorňuje obrázek (Obr. 9) a následující ilustrace (Obr. 10) vyobrazuje geologické pramenné studny (Výtah analýzy léčivé vody, 2016).

Obr. 9: Podíl minerálních látek v 1 litru minerálního pramene v Bad Füssingu

Zdroj: Výtah analýzy léčivé vody, 2016; vlastní zpracování

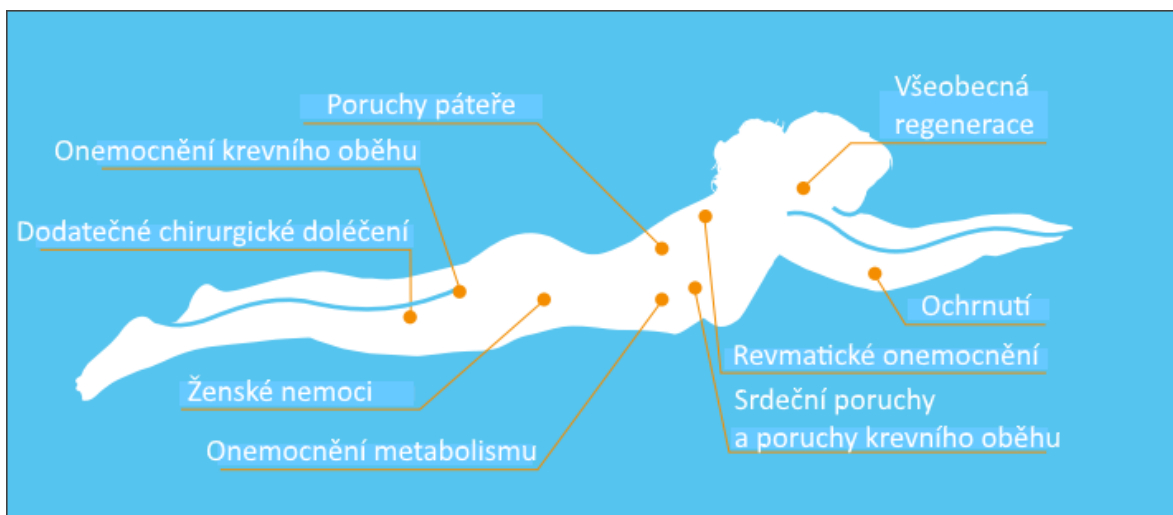

Obr. 10: Geologické vyobrazení pramenných studní I-III v Bad Füssingu

Zdroj: *Geologische Darstellung, 2016*

Vysvětlivky: Innschotter (*innský štěrk*); Feinsandiger Mergel (*slínovitá půda z jemného písku*); Phosphoritsand (*fosfátový písek*); Tonmergel (*hlinitý slín*); Bändermergel (*pásmový slín*); Fisch Schiefer (*břidlice s obsahem rybích organismů*); Mergelgestein (*břidlicová hornina*); Dolomit und Kalkstein (*dolomit a vápenec*); Granite und Gneisse (*žula a rula*); Tertiär (*třetihory*); Kreide (*křída*); Jura (*jurská doba*); Grundgebirge (*prvohory*); Oligozän (*oligocén*); Miozän (*miocén*)

Díky charakteristickým vlastnostem minerálního pramene a možnosti jeho širokého využití se v Bad Füssingu léčí pacienti s různým onemocněním. Mezi **léčené nemoci** patří (Quell der Gesundheit, 2016): srdeční poruchy a poruchy krevního oběhu a prokrvení, revmatické onemocnění, všeobecná regenerace, poruchy metabolismu, poruchy prokrvení, ženské nemoci, proti opatření, potíže zad, ochrnutí (Obr. 11).

Obr. 11: Zdravotní problémy léčené termálními minerálními prameny z Bad Füssingu

Zdroj: převzato a upraveno z Quell der Gesundheit, 2016

Lázeňské středisko Bad Füssing zaměstnává 29 ordinujících lékařů, zahrnující všeobecné lékaře, ortopedy, chiropraktiky, lékaře využívající přírodní medicínu, lékaře na fyzikální rehabilitační medicínu, balneologii, rehabilitace a akupunkturu, sportovní lékaře, internisty a lázeňské lékaře. Dále zde pracují 4 zubaři, 18 praktických lékařů, 112 terapeutů (fyzioterapeuti, rehabilitační asistenti, samostatní maséři). V areálu se nachází 3 lékárny, 3 ambulantní rehabilitační centra a 1 prophylaxe-centrum.

Pacienti střediska Bad Füssing jsou léčeni prostřednictvím širokého spektra léčebných procedur (Presse Information, 2016): speciální ošetření kyčlí, ramen a kolen, léčebná tělesná výchova v bazénu, široký výběr fyzikální terapie, perličkové a siřičité koupele, tradiční čínská medicína, reiki, thalaso, fango (směs parafínu a bahna – zábaly), oxygenoterapie, lymfodrenáž, reflexní masáže nohou, používání bahna, medicínská koupel, elektroterapie.

Počet ambulantně preventivních služeb v rámci Německa klesl od roku 2010 z 229 725 na 46 070 za rok 2015. V rámci Bavorska se počet schválených lázeňských léčebných pobytů ve zmiňovaných letech snížil z 101 168 na 19 973, přičemž více než polovina z této hodnoty připadla na Bad Füssing, kde bylo v roce 2015 provedeno 10 446 ambulantních lázeňských procedur. Tržní podíl Bad Füssingu se v ambulantní léčbě pohybuje okolo 25 %. Kompaktní léčba tvoří okolo 60 % (Statista, 2016).

7.5.2 Lázeňský poplatek

Bad Füssing je rozdělen do čtyř lázeňských oblastí. Poplatek se vypočítává podle počtu dnů trávených v lázeňském zařízení, přičemž příchod a odchod je účtován jako jeden den. Děti mladší 16 let poplatek neplatí. Výše taxy se odvíjí od místa ubytování a doby pobytu. V tabulkách (Tab. 5, Tab. 6) můžeme porovnat výši poplatků v mimosezónním a sezónním období v Bad Füssingu.

Tab. 5: Výše poplatku na území Bad Füssingu v mimosezónním období

V čase od 1. 11. 2016 do 31. 3. 2017				
Lázeňská oblast	I	II	III	IV
Jednotlivec	2,20 €	1,75 €	1,40 €	1,15 €
U rodiny				
pro 1. Osobu	2,20 €	1,75 €	1,40 €	1,15 €
pro 2. Osobu	2,20 €	1,75 €	1,40 €	1,15 €
pro 3. Osobu	1,55 €	1,25 €	1,00 €	0,80 €

Zdroj: Kurtaxe, 2016; vlastní zpracování

Tab. 6: Výše poplatku na území Bad Füssingu v sezónním období

V čase od 1. 4. 2017 do 31. 10. 2017				
Lázeňská oblast	I	II	III	IV
Jednotlivec	2,90 €	2,30 €	1,85 €	1,50 €
U rodiny				
pro 1. Osobu	2,90 €	2,30 €	1,85 €	1,50 €
pro 2. Osobu	2,90 €	2,30 €	1,85 €	1,50 €
pro 3. Osobu	2,00 €	1,60 €	1,30 €	1,05 €

Zdroj: Kurtaxe, 2016; vlastní zpracování

7.5.3 Statistiky lázní Bad Füssing

Bad Füssing je pro německé turisty skutečným magnetem. Ve statistikách Německého centra pro turismus, týkajících se přenocování, patří lázně do desítky nejvíce navštěvovaných prázdninových cílových destinací v Německé spolkové zemi, překonány jsou jen městy, jako jsou Berlín, Mnichov, Hamburg nebo Frankfurt, ovšem jsou daleko před Heidelbergem nebo Ostrovem v Severním moři. Podíl stálých hostů se pohybuje okolo 85 %, což je důsledkem zejména toho, že Bad Füssing svým hostům zprostředkovává velmi dobré služby. Týdenní pobyt včetně přenocování, snídaně, vstupu do lázní a zdravotní léčby stojí od 295 euro (Tourismus statistik, 2015; Bad Füssing, 2016).

Lázně jsou na samém vrcholu evropského žebříčku v počtu přenocování v jednom roce. Problém, jaký najdeme i ve všech jiných evropských turistických regionech, je také v Bavorských termálních lázních – klesající doba pobytu. Průměrná délka pobytu v Bavorských lázních i v celostátním průměru je 4,8 dní, v Bad Füssingu je to sice 7,8 dní, ale z dlouhodobého hlediska se jedná o postupný pokles. V konečném výsledku průměrný kratší pobyt o 0,1 dne znamená v podstatě 1,3 % celkového ročního přenocování. Přehledné údaje o ubytování zobrazuje tabulka (Tab. 7).

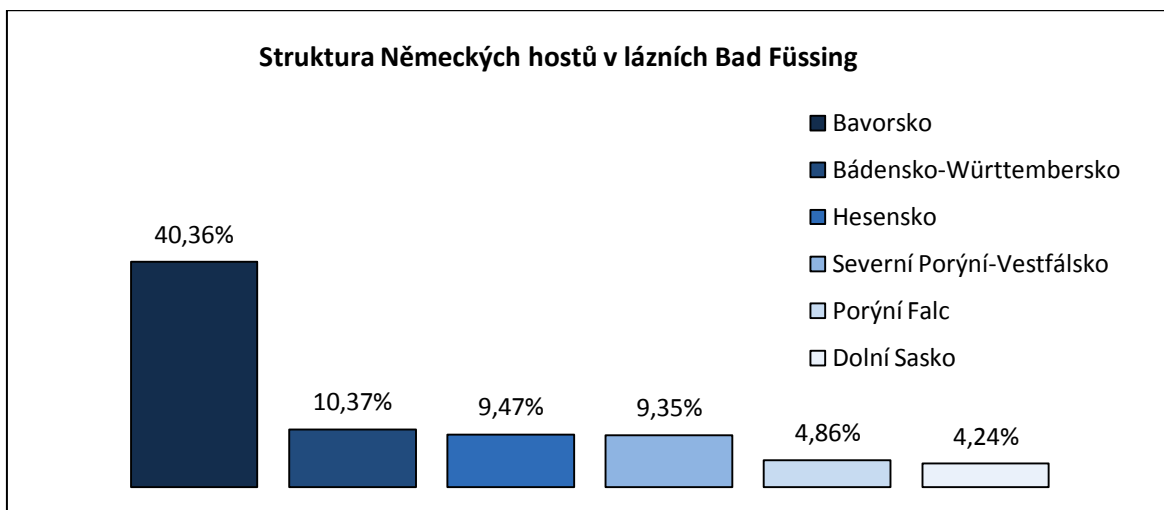
Tab. 7: Turistická data v lázeňském místě Bad Füssing

Předmět zájmu	Turismus					
	2 010	2 011	2 012	2 013	2 014	2 015
Ubytovací zařízení s devíti nebo více lůžky						
Otevřená ubytovací zařízení v červnu	273	270	251	247	244	243
Nabízená lůžka v červnu	13 224	13 138	12 948	12 772	12 681	12 524
Příjezdy hostů	260 621	266 536	273 326	271 453	290 632	290 342
z toho hosté z Německa	249 830	255 508	260 767	258 842	274 939	274 976
hosté ze zahraničí	10 791	11 028	12 559	12 611	15 693	15 366
Přenocování hostů	2 420 136	2 381 208	2 372 152	2 270 335	2 308 927	2 259 713
z toho hosté z Německa	2 376 079	2 338 961	2 325 101	2 225 912	2 253 958	2 207 202
hosté ze zahraničí	44 057	42 247	47 051	44 423	54 969	52 511
Průměrná délka pobytu	9,3	8,9	8,7	8,4	7,9	7,8
z toho hosté z Německa	9,5	9,2	8,9	8,6	8,2	8,0
hosté ze zahraničí	4,1	3,8	3,7	3,5	3,5	3,4
Ubytovací zařízení s méně než devíti lůžky						
Příjezdy hostů	23 539	27 610	30 156	16 837	8 197	8 028
Přenocování hostů	188 320	190 337	194 975	134 519	87 673	81 974
Průměrná délka pobytu	8,0	6,9	6,5	8,0	10,7	10,2

Zdroj: Statistik kommunal 2015, 2015, vlastní zpracování

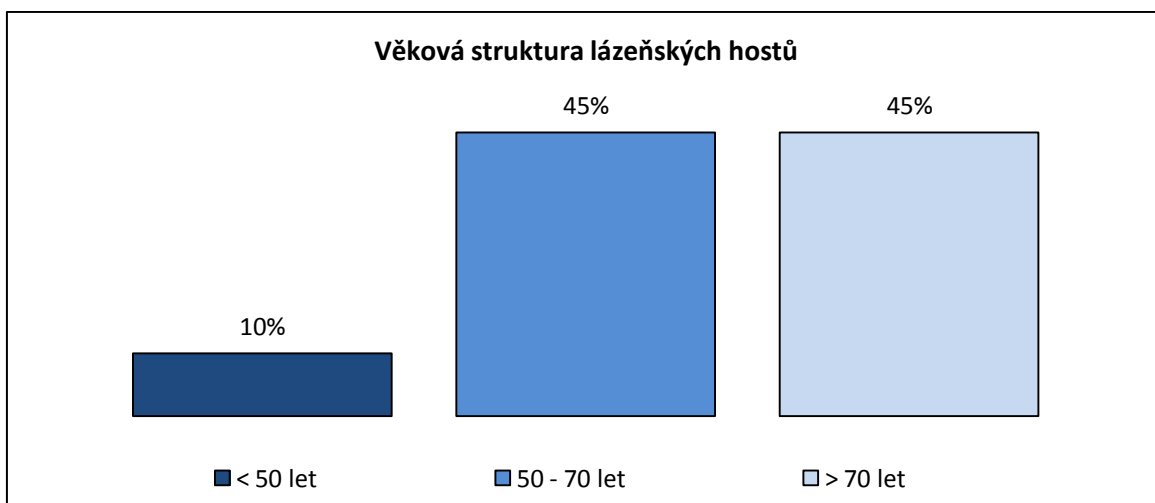
Nejpočetnější skupinu lázeňských hostů tvoří obyvatelé Bavorska, a to 40,36 %. Návštěvníci z Bádenska-Württemberska, Hesenska a Severního Porýní-Vestfálska mají přibližně shodné zastoupení, okolo desíti procent. Za zmínku stojí ještě hosté ze spolkových zemí Porýní-Falce a Dolního Saska, kteří se podílí na celkovém počtu téměř pěti procenty. Grafické znázornění struktury hostů lze vidět na obrázku (Obr. 12).

Obr. 12: Struktura Německých hostů

Zdroj: Presse information, 2016; vlastní zpracování

Z následujícího obrázku (Obr. 13) vyplývá, že drtivou většinu hostů tvoří starší populace. Pouhých 10 % návštěvníků zastupují lidé mladší 50 let. Stejným podílem, konkrétně 45 %, tvoří hosté mezi 50 a 70 lety a hosté starší než sedmdesát let.

Obr. 13: Věková struktura lázeňských hostů

Zdroj: Presse information, 2016; vlastní zpracování

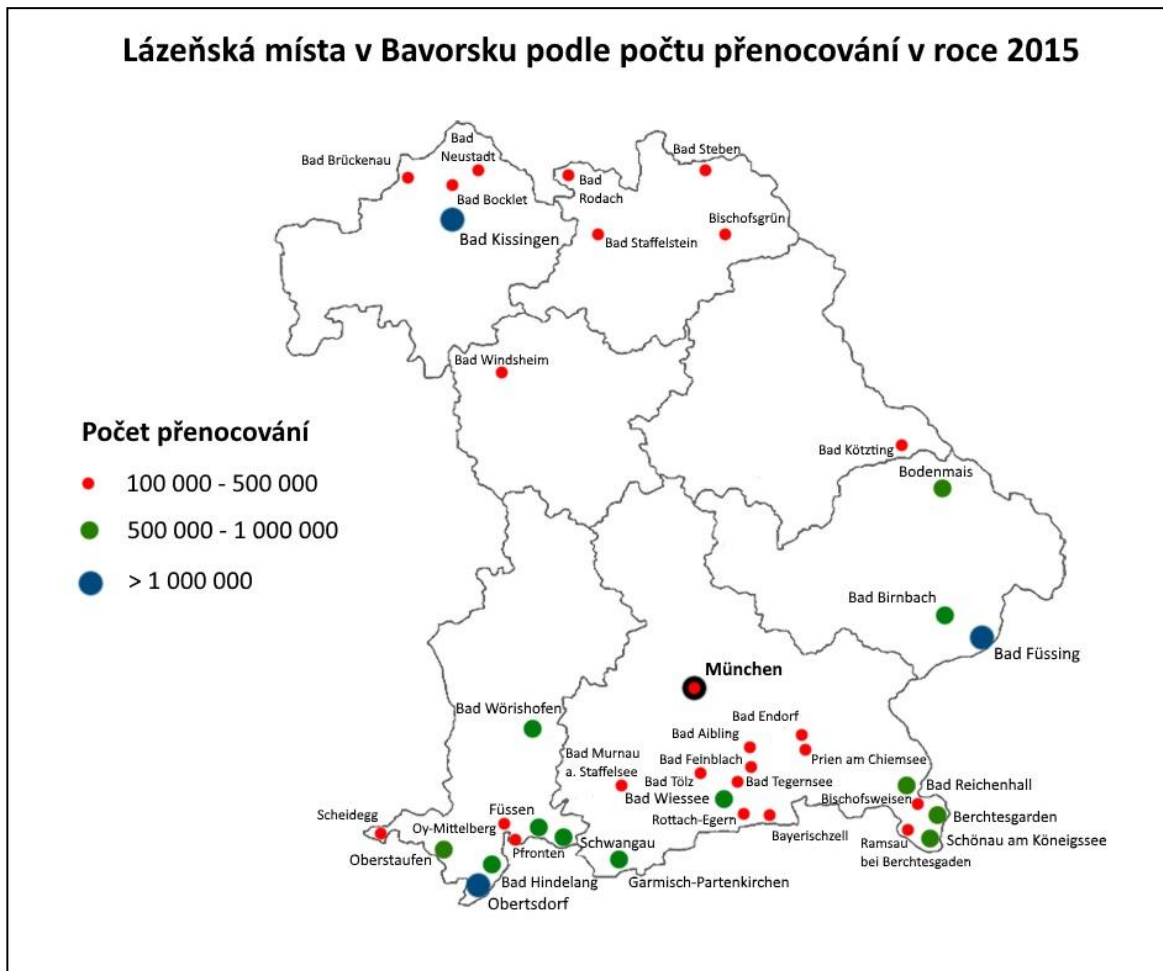
Hostům je k dispozici **ubytování** v lázeňských hotelech, penzionech, ubytovnách, lázeňských domech, apartmánech, chatách a kempech. K dispozici je celkem 13 806 lůžek, 429 rekreačních zařízení a 7 kempů (Tab. 8).

Tab. 8: Přehled klasifikovaného ubytování v lázeňském místě BadFüssing

Klasifikace dle Svazu hotelů a restaurací		
2 x 4* Superior	Hotel	264 lůžek
9 x 4*	Hotel	860 lůžek
1 x 4	Hotel Garni	115 lůžek
3 x 3* Superior	Hotel	186 lůžek
4 x 3* Superior	Hotel Garni	198 lůžek
2 x 3*	Hotel	138 lůžek
3 x 3*	Hotel Garni	158 lůžek
2 x G3*	Penziony/ubytovny	34 lůžek
Klasifikace dle Spolku turismu		
2 x F4*	Apartmány/chaty	8 lůžek
5 x F4*/F3*		68 lůžek
8 x F3*		260 lůžek
Kempy		
7 kempů		432 míst
3 kempy obdržely certifikát Německého turistického svazu, 2 kempy (pětihvězdičkové) nabízí 328 míst, 1 kemp (čtyřhvězdičkový) nabízí 75 míst.		

Zdroj: PresseInformation, 2016; vlastní zpracování

Následující obrázek (Obr. 14) znázorňuje lázeňská místa ve spolkové zemi Bavorsko. Vyobrazená jsou pouze střediska s počtem přenocování nad 100 000 a hlavní město Bavorska - Mnichov. Nejvyššího počtu přenocování dosahují lázně Bad Füssing, Bad Kissing a Obertsdorf.

Obr. 14: Lázeňská místa v Bavorsku podle počtu přenocování v roce 2015

Zdroj: Bayerisches Landesamt für Statistik, 2016; map. podklad: LGL Bayern, případová studie

V roce 2010 tvořil rozpočet pro **lázeňský marketing** 1,1 milionu euro. Stejná částka byla přidělena pro marketing i v následujícím roce. Snahou obchodního oddělení je zachovat čísla týkající se příjezdů a přenocování, v ideálním případě lázeňskou a pohostinnou službu posunout, čemuž napomáhají četné kampaně. V roce 2011 proběhla úspěšná akce s titulem „Bad Füssing zu Gast bei Ihnen“ (Bad Füssing u nás jste hostem Vy). Zároveň bylo lázeňské místo hostitelem několika veletrhů cestovního ruchu. Rozdává vouchery v magazínech, jako jsou Apotheken-Umschau, AOK Magazin nebo GONG. Dále investuje do rozhlasové a televizní reklamy, letáků a prodeje suvenýrů s označením lázní

Bad Füssing. Byl založen internetový obchod. Krédem pro příští roky se stává heslo „Pomoz sám sobě, potom Ti pomůže Bůh“, což opět posouvá léčbu a zákaznický servis vpřed. Snahou marketingu je jasné vyslovení klíčových kompetencí, které ještě více osloví a přitáhnou klienty. Cílem je také lepší prezentace produktů, jelikož lidé jsou ochotni utrácet peníze za zdraví a zdravou dovolenou. Investuje se do přestavby, personálu a modernizace hotelů. Zmodernizovala se webová stránka. Vzhledem neustálému posunu technologie bylo třeba přistoupit k novým distribučním kanálům. Lázeňský výbor, který se prezentuje energií a průkopnickými projekty lázeňských a pohostinných služeb má plnou podporu starosty obce. Rozpočet pro rok 2017, zahrnující marketingové a propagační aktivity, bude 1 190 000 euro. Půjde o navýšení 50 000 euro oproti roku 2016 (Detailansicht, 2011; Passauer Neue Presse, 2016).

8 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ BŘECLAVSKA

Okres Břeclav leží v Jihomoravském kraji při hranici s Rakouskem a Slovenskem. Oblast je charakteristická převládajícími rovinami a nížinnými pahorkatinami s měkkým georeliéfem. Ze severovýchodní strany sousedí okres Břeclav s okresem Hodonín, na severu s okresy Vyškov a Brno-venkov a od západu s okresem Znojmo. Celková rozloha území okresu Břeclav činí 1123 km².

V rámci geomorfologického členění České republiky je zkoumané území součástí provincie Západní Karpaty. Do okresu Břeclav zasahují tři soustavy: Vněkarpatské sníženiny, Vnější západní Karpaty a Vídeňská pánev. Následující tabulka (Tab. 9) znázorňuje další rozdělení na podsoustavy, celky a podcelky, které se v okrese Břeclav vyskytují.

Tab. 9: Geomorfologické členění okresu Břeclav

Soustava	Podsoustava	Celek	Podcelek
Vněkarpatské sníženiny	Západní Vněkarpatské sníženiny	Dyjsko-svratecký úval	Dyjsko-svratecká niva
			Dunajovické vrchy
Vnější Západní Karpaty	Jihomoravské Karpaty	Mikulovská vrchovina	Pavlovské vrchy
			Milovická pahorkatina
	Středomoravské Karpaty	Ždánický les	Hustopečská pahorkatina
			Boleradická vrchovina
			Dambořická vrchovina
Mutěnická pahorkatina			
Vídeňská pánev	Jihomoravská pánev	Dolnomoravský úval	Dyjsko-moravská pahorkatina
			Dyjsko-moravská niva
			Valtická pahorkatina

Zdroj: Demek, Mackovčín et al, 2006

Břeclavský okres se rozprostírá na styku mladé vnitrohorské sníženiny Panonské pánve a provincie Západní Karpaty. V rámci regionálního geomorfologického členění ČR zasahuje z provincie Západopanonská pánev do okresu severní výběžek soustavy Vídeňská pánev, konkrétně její sníženina Dolnomoravský úval. Provincie Západní Karpaty zasahuje do západní části okresu soustavou Vněkarpatské sníženiny, jež náleží ke karpatské předhlubni, vyplněné neogenními a kvarterními usazeninami. V Západní části okresu se od obce Pohořelice až po státní hranici s Rakouskem na jihu táhne celek Dyjsko-svratecký

úval. Hlavní dominantou okresu jsou Jihomoravské Karpaty, ležící ve velkém ohybu Dyje u Mikulova. Vytváří jádro CHKO Pálava. Osu Jihomoravských Karpat tvoří bílá vápencová bradla Pavlovských vrchů s nejvyšším vrcholem Děvínem (554,4 m. n. m.). Poblíž Hustopečí u Brna začínají flyšové Středomoravské Karpaty, které vyplňují severovýchodní část okresu. Odsud směrem ke Kloboukům a Velkým Hostěrádkám se táhne Ždánický les. Geologické vrstvy na území okresu patří k nejmladším z celé české republiky (Mackovčín et al., 2007).

8.1 Geologie

Z geologického hlediska se řadí okres Břeclav ke karpatské soustavě, zastoupené neogénem Karpatské předhlubně a Vídeňské pánve a sedimenty vnějšího flyše, které jsou překryty kvarténními sedimenty (Mackovčín et al., 2007).

Podle Chlupáče et al. (2011) je podloží Vídeňské pánve na území okresu Břeclav tvořeno zejména příkrovovými jednotkami Severních vápencových Alp a Vnějších Západních Karpat. Sedimentační prostor vídeňské pánve se zakládal ve spodním miocénu nejdříve jako dílčí deprese na hřbetech příkrovů, jež jsou sunuty do předpolí. V období karpátu dno pánve pokleslo a pánev se rozevřela podél zlomů. Ve svrchním miocénu došlo ke změně vídeňské pánve ve vnitrohorskou depresi, která poklesává jen podél zlomů na okraji dílčích příkopů. V průběhu vývoje byla vídeňská pánev většinou propojena s alpsko-karpatskou předhlubní a až do období pliocénu s podunajskou a panonskou pánví, kam jsou až dodnes odváděny povrchové toky.

Západní část okresu Břeclav tvoří karpatská předhlubeň, která je součástí periferních alpsko-karpatských pánví v předpolí flyšových jednotek. Je reprezentována podélnými depresemi v předpolí karpatského horstva a vyplněna zejména mořskými sedimenty miocénního stáří. Obsahuje usazeniny spodního Badenu, tvořeny zejména vápenitými jíly a písky s nehojnými polohami tufitů. Mezi obcemi Vranovice, Pasohlávky, Novosedly a Nový Přerov jsou na zlomu ohraničeny vůči starším vrstevnatým jílům Karpatu, při hranici s výskytem štěrků a jílu, na východní straně jsou překryty nasunutím ždánického příkrovu.

Střední část okresu, mezi Klobouky na severovýchodu a Mikulovem na jihozápadu, je budována ždánickým příkrovem. Řadí se k němu pouzdřanská jednotka, která tvoří tektonickou šupinu před čelem příkrovu mezi Strachotínem, Pouzdřany a Nosislaví. Ta je považována za část paleogénu, jež byla odloučena při nasouvání příkrovu. Patří k ní slíny,

konkrecionální vápence, jílovce s hojným sádrovcem nebo boudecké slíny. Příkrov je štýrskou strukturou, jež vznikla mezi karpatem a badenem (Mackovčín et al., 2007).

8.2 Vodstvo

Vyjma úzkého pruhu podél řeky Moravy spadá břeclavský okres do povodí Dyje. Poblíž Nového Přerova přitéká Dyje z rakouské strany na území Břeclavského okresu a protéká soustavou tří novomlýnských nádrží. Do prostřední novomlýnské nádrže přitéká největší přítok Dyje - Svratka, společně s řekou Jihlavou. Dotýká se ze severu chráněné krajinné oblasti Pálava. Obě řeky zasahují do okresu Břeclav jen krátkým úsekem. Od Nových mlýnů jihovýchodním směrem přitéká do Dyje zprava nejdříve Štinkovka, Trkmanka a nedaleko ústí do Moravy i Kyjovka. Na území Břeclavi přitéká zprava do Dyje potok Včelínek, na kterém leží soustava jedenácti lednických rybníků. Dyje se vlévá zprava do Moravy u státní hranice ČR se Slovenskem a Rakouskem ($P\ 13\ 418,7\ \text{km}^2$, $L\ 305,6\ \text{km}$, $Q_a\ 43,7\ \text{m}^3 \cdot \text{s}^{-3}$) (Mackovčín et al., 2007).

V popisovaném území leží také umělé a přírodní nádrže. V údolní nivě při Dyji se zachovala tři malá jezera říčního původu, která vznikla oddělením části koryta, v době změny směru toku Dyje. První jezero se nazývá Křivé, nacházející se na pravém břehu řeky Dyje jihovýchodně od Milovic, dále jezero Kutnar na levém břehu Dyje jižně od Rakvic a třetí jezero nese název Květné, taktéž na levém břehu řeky Dyje, severně od Lednice. Všechna tři jezera, včetně jejich okolí jsou chráněna.

Na Dyji při soutoku s řekou Svratkou byla vybudována v rozmezí let 1975 až 1987 soustava tří vodních nádrží. Horní nádrž Nové Mlýny I, o stálém objemu $12,2\ \text{mil. m}^3$ vody, plní protipovodňovou funkci a zároveň je zdrojem pro zemědělské závlahy. Střední nádrž Nové Mlýny II, do níž přitéká kromě Dyje také Svratka a Jihlava, má celkový objem $34,0\ \text{mil. m}^3$. Využívá se zejména k chovu ryb, zavlažování, protipovodňovému opatření a zároveň slouží jako klidová oblast pro ptactvo. Dolní nádrž Nové Mlýny III je svou rozlohou největší a má celkový objem vody $87,8\ \text{mil. m}^3$. Relativně je zde nejčistší voda, což mimo funkce jmenované u předešlých dvou nádrží slouží také k rekreaci obyvatelstva.

Rybníky na území okresu Břeclav byly budovány již v 16. století. Původně sloužily výlučně k chovu ryb, postupně se jejich funkce ubírala k vyrovnávání odtoku vody příslušných toků, jako zdroj vody a zároveň k rekreačním účelům. Nejvýznamnější je lednická soustava, tvořena pěti velkými rybníky. Čtyři z nich vznikly na potoce Včelínku – Nesyt (296 ha), Hlohovecký (68 ha), Prostřední (47 ha) a Mlýnský rybník (86 ha). Pátým rybníkem je Zámecký (24 ha), ležící severovýchodně od Lednice, který je napájen

náhonem z Dyje. K poslední přestavbě do současné podoby došlo v roce 1933. Rybníky slouží převážně k chovu ryb a jako rezervace vodního ptactva. Rekreace se soustřeďuje k Mlýnskému rybníku, známého pod názvem Apollo (Hrádek et al., 1988).

Břeclavský okres se nachází na území Dyjsko-svrateckého úvalu, jež je budován souvrstvím průlinově propustných říčních sedimentů (štěrkopísků) údolních niv a přilehlých nižších říčních teras souvisle zvodněných mělkou úrovní podzemní vody. Na území okresu se tedy k zásobování vodou využívá zdrojů podzemních vod. Mezi nejvýznamnější vodní zdroje nacházející se v Břeclavi patří - Kančí obora, Lednice, Vranovice, Týnec, Tvrdonice a Zaječí. V okrese nalezneme i několik zřídél sirovodíkových vod, a to v Brodě nad Dyjí, Lanžhotě, Podivíně, Sedleci či v Šitbořicích nebo zřídla síranové sodnohořečnaté vody v Dolních Dunajovicích, Krumvíři a Zaječí (Mackovčín et al., 2007).

Na začátku 90. let se začal Lesní závod Židlochovice zabývat postupnou realizací projektů, vedoucích k nápravě důsledků vodohospodářských úprav na dolních tocích řek Dyje a Moravy. Největší rozsah prací vodohospodářských úprav tohoto území probíhal v 70. a 80. letech 20. století. Došlo k úpravě a ohrazení koryt obou řek, zároveň byla vybudováním suchého poldru v lužních lesích jižně od Břeclavi řešena protipovodňová ochrana obyvatelstva. Výsledkem provedených úprav byl pokles podzemní vody na některých místech o téměř dva metry. Pomocí nově vybudovaných stavidel a propustí je možné využít zvýšených průtoků řek Dyje, Moravy a Kyjovky k zavodňování lužních lesů. K realizaci revitalizačních projektů došlo na všech polesích a každé řešení je specifické podle místních podmínek. Největší práce byly provedeny na polesí Soutok.

V posledním desetiletí 20. století bylo obnoveno, vyčištěno a upraveno 75 km původně odvodňovacích kanálů a říčních ramen či bývalých koryt řek. Území polesí Horní les bylo negativně ovlivněno změnou hydrologických poměrů vlivem vodohospodářských úprav řeky Dyje. Území Kančí obory je navíc jímacím územím a zároveň zdrojem pitné vody pro město Břeclav a přilehlé obce. Z území je čerpáno přibližně 10 milionů m³ podzemní vody za rok (Kordiovský & Klanicová, 2001).

8.3 Klima

Dle Quittova (1971) klimaticko-geografického členění spadá okres Břeclav do klimatické oblasti T4, což je nejteplejší a nejsušší oblast v České republice. Vyznačuje se velmi dlouhým teplým a suchým létem, přechodné období je velmi krátké, s teplým jarem a podzimem, zima je krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky. Klimatické poměry okresu Břeclav znázorňuje tabulka (Tab. 10).

Tab. 10: Klimatické poměry vztahující se k okresu Břeclav

Průměrná roční teplota		8,8-9,3 °C
	➤ průměrná teplota v červenci	19-20°C
	➤ průměrná teplota v lednu	-2 až -3 °C
Počet letních dnů		60-70
Počet mrazových dnů		100 -110
Průměrný roční úhrn srážek		500-650 mm
	➤ Srážkový úhrn ve vegetačním období	300-350 mm
	➤ Srážkový úhrn v zimním období	200-300 mm

Zdroj: Mackovčín et al., 2007

Průměrná teplota v červenci se pohybuje mezi 19-20 °C a v lednu mezi -2 až -3 °C, 60-70 letních dnů a 100-110 dnů mrazových. Průměrný roční úhrn srážek činí 500-650 mm. V okolí Břeclavi se hodnoty pohybují okolo 500 mm, v západní části okresu klesají pod 500 mm a v oblasti Ždánického lesa je hodnota atmosférických srážek okolo 560 mm. Nejvíce srážek připadá na měsíc červenec, kde v úvalu spadne zhruba 70 mm, ve vyšších výškách (Klobouky) až 76 mm. Sníh začíná obvykle padat 29. listopadu a poslední den se sněžením bývá zaznamenán v poslední dekádě března. Průměrně sněží v úvalu 26,6 dnů v roce. Přibližně o 1 °C je chladnější severní část okresu ve výběžku Dambořické vrchoviny. V jižní části okresu Břeclav jsou naměřeny průměrné roční teploty v rozmezí 9 °C (Lednice) až 9,3 °C (Drnholec), v Hustopečích je to 9,2 °C a ve výše položených Kloboukách 8,8 °C. Nejchladnějším měsícem roku je leden, s průměrnými hodnotami teploty vzduchu -1,7 °C v oblasti Dyjsko-svrateckého úvalu. Ve výše položených místech Ždánického lesa je průměrná lednová teplota -2,4 °C. Absolutní teploty mohou v rozmezí prosince a března dosáhnout přes -25 °C. V červenci a srpnu klesá absolutní teplotní minimum k 5 °C. Nejteplejším měsícem je červenec, s průměrnou teplotou vzduchu v Dyjsko-svrateckém úvalu 19,2 °C až 19,9 °C (Drnholec). Oblast Ždánického lesa průměrně naměří 18,8 °C. V červnu až srpnu vystupuje absolutní teplotní maximum nad 36 °C, v říjnu klesá pod 30 °C a v prosinci může teplota vystoupit v nejteplejším dnu lehce nad 15 °C (Mackovčín et al., 2007).

8.4 Půda

Z hlediska půdního pokryvu převažují v okrese Břeclav vysoce produktivní zemědělské půdy nad lesními půdami. Území okresu je starosídelní oblast s vysokým podílem úrodných půd. V podstatě celou oblast Dyjsko-svrateckého úvalu tvoří převážně rovinná krajina polí, občas s vinicemi, loukami, sady a s lužními lesy podél řeky Dyje. Nejrozšířenějším půdním typem jsou černozemě. Tento typ půdy vytvořený pod původní chladnou stepí konce poslední doby ledové se u nás zachoval díky odlesnění a následně zemědělské kultivaci, přičemž jsou dodnes využívány jako orná půda (Hauptman et al., 2009).

Černozem typická je v celé severní a střední části vázána hlavně na spraše, překrývající místy kyselé terasové štěrky a štěrkopísky (území mezi nivami Svatky a Jihlavy) a slinité jíly až slíny. Jižně od obce Dolní Věstonice a západně od Šitbořic se nachází černozemě se znaky slabého zasolení. Na území okresu vznikly také okrsky subtypů černozemí – černozem pelická, černozem arenická a černozem karbonátová, jež se odlišují dle typu substrátu, na kterém byly vyvinuty. Pro těžké jílovité substráty je typická pelická černozem (okolí rybníku Nesyt), pro písčité půdy černozem arenická (Valtice, Poštorenská plošina) a karbonátová černozem (Úvalská pahorkatina) se vyskytuje na karbonátovém substrátu. Velké zastoupení mají i černice. Jedná se o typ půdy vytvořené na nivních karbonátových sedimentech podél státní hranice jižně od Mikulova, v nivě Nikolčického potoka, Trkmanky, Prušánky, v nivě Dyje a v okolí rybníku Nesyt (Mackovčín et al., 2007).

V oblasti Milovické pahorkatiny nalezneme hnědozemě, menší ostrůvky se nachází také severovýchodně od Hustopečí. Tento typ půdy vzniká ilimerizací, při níž je svrchní část profilu ochuzována o jílnaté části, které jsou vlivem zasakující vody přemístovány do hlubších půdních horizontů (Hauptman et al., 2009).

Skupina melanických půd je zastoupena především pararendziny a rendziny. První jmenované půdy se nachází ve střední až jihozápadní části Břeclavska, kde byly vyvinuty na slinitých jílech až slínech převážně pod trvalými travními porosty společně s černozeměmi. Severovýchodní výběžek okresu je tvořen taktéž menšími výběžky pararendzina kambizemní na karbonátových pískovcích. Rendzina typická se nachází na svahovinách vápenců Pavlovských vrchů, vrchů Tuold a Svatý kopeček u Mikulova, na níž navazuje na méně svažitéch pokryvech karbonových svahovin černozem typická.

Nivní půdy (fluvizem glejová, méně i fluvizem typická na bezkarbonátových nivních sedimentech) můžeme nalézt před ústím řek Dyje, Svatky a Jihlavy do novomlýnských nádrží, dále v oblasti od soutoku Moravy a Dyje až po spojnici obcí Tvrdonice-Lanžhot-Břeclav (Mackovčín et al., 2007).

8.5 Biota

Podle Mackovčina et al. (2007) spadá prakticky celý okres do Panonského termofytika a vyznačuje se velmi pestrout flórou a vegetací. Nejlepší ukázky panonských lužních lesů a svou rozlohou největší nížinné nivní louky v České republice jsou k vidění v nivě Dyje. V pahorkatinách Břeclavska se nachází nejpestřejší teplomilná nelesní vegetace a největší druhová diverzita teplomilných submediteránních, panonských a ponticko-jihosibiřských rostlin na českém území. Nívu Dyje, jejich přítoků Jihlavy a Svatky a také nívu Moravy pokrývá mozaika lužních lesů, střídající se s vlhkými loukami, mokřady a mrtvými rameny.

Podle Hrádka et al. (1988) má uplatnění v lužních lesích zejména dub letní, jasan úzkolistý a jilm vaz, v podrostu na jaře převládá dymnivka dutá, orsej jarní, křivatec žlutý a maličký, v létě kopřiva dvoudomá nebo chmel otáčivý. V oblasti soutoku Moravy a Dyje zůstaly zachovány zbytky pralesových porostů s přirozenou dřevinnou skladbou, které jsou zcela ojedinělé ve střední Evropě. Vyjma orsejů, plicníků a sasaneč se lze pod korunami stromů setkat s některými podhorskými až horskými prvky, jako je například rozrazil horský či kyčelnice cibulkonosná. Pralesy jsou také proslulé pestrostí druhového složení dřevokazných hub. Aluviální louky jsou domovem pestré luční květeny, například kohoutek luční, kopretina bílá nebo kosatec sibiřský. Na nepatrných písčitéch či štěrkovitých pahrbcích nalezneme květenu stepní, reprezentovanou kostřavou žlábkovitou nebo kosatcem různobarvým. V tůňkách a slepých ramenech se vyskytuje leknín bílý a stulík žlutý. Rybníky se chlubí bohatou pobřežní vegetací s rákosem, orobincem, skřípincem jezerním a kamyšníkem přímořským. Součástí Dyjsko-svrateckého úvalu je též Boří les, který je z části přeměněný na borové monokultury, dříve zde byly panonské doubravy s ostřicí Frytschovou a podrostem lesostepních prvků. Z původní vegetace úvalu zbyla jen nepatrná část. Spousta lesního porostu padla za oběť výstavbě novomlýnských nádrží, přičemž většina luk byla přeměněna na ornou půdu. Uvnitř Dyjského oblouku vystupuje Mikulovská pahorkatina, jejíž jádro tvoří Pavlovské kopce a patří k nejtypičtějším panonským oblastem u nás. Západně od nich leží bezlesé Dunajovické kopce a na východ Milovicko-valtická pahorkatina. Dunajovické kopce jsou v současnosti

z velké části kultivované, typické jsou svahy se zbytky drnových stepí. K nim na vlhčích severních úklonech přistupují prvky lučních stepí s prvosenkou jarní, jetelem načervenalým a lnem žlutým. Milovicko-valtická pahorkatina zaujímá oblast celého milovického lesa, který je nejrozsáhlejším komplexem teplomilných doubrav na Jižní Moravě, i pohraniční pahorky mezi Sedlecem a Valticemi. Bohatá vegetace doubrav se střídá se stepními oky s lesostepním rostlinstvem. Hustopečské pahorkatiny s Pouzdřanskými a Přítluckými kopci jsou nejvýchodnější částí okresu Břeclav. Nachází se zde zbytky drnových stepí na spraších a ždánických pískovcích.

Dle Mackovčina et al. (2007) je Břeclavsko známé zejména bohatstvím ptáků. Z dravců jsou nejvýznamnější luňák hnědý, orel mořský či orel královský. V lužních lesích hnízdí čáp černý nebo datel černý. V rozsáhlém komplexu lužních luk v oblasti Soutoku hnízdí ve velkém množství chřástal polní. V nivách jsou charakteristická stromová hnízda čápa bílého a kolonie volavky popelavé. Střední novomlýnská nádrž je významná jako zimoviště severských hus a orla mořského. Pravidelně zde hnízdí také racek černohlavý, bělohlavý a bouřní. Nivy Dyje a Moravy jsou hojně osídleny bobrem evropským a trvale zde žije také vydra říční. V oblasti Milovického lesa se nachází početná populace netopýra černého a netopýra velkouchého. V jižních bezlesých zemědělsky využívaných oblastech Břeclavska dodnes vzácně žije tchoř stepní. Na Pavlovských vrších, Pouzdřanské stepi nebo Boleradické vrchovině se ve větším počtu vyskytuje užovka hladká nebo ještěrka zelená.

Z **chráněných území**, která se nacházejí v okrese Břeclav, je nejvýznamnější chráněná krajinná oblast a biosférická rezervace Pálava, která zahrnuje území Pavlovských vrchů (Obr. 15) a Milovický les. V roce 1976 získala status CHKO a roku 1986 se stala Pálava biosférickou rezervací. V CHKO leží celkem 4 národní přírodní rezervace (NPR), 1 národní přírodní památka (NPP), 5 přírodních rezervací (PR) a 4 přírodní památky (PP).

Další významnou biosférickou rezervací je Dolní Morava, kde lze najít mezinárodně významné Mokřady dolního Podyjí včetně Lednických rybníků a památka světového kulturního dědictví UNESCO Lednicko-valtický areál. K 31. 12. 2005 bylo vyhlášeno v okrese mimo CHKO Pálava dalších 28 maloplošně zvláště chráněných území (Mackovčín et al., 2007).

Obr. 15: Pavlovské vrchy, pohled z jihovýchodní strany (Trčka, 2016)

9 PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY PRO LÁZEŇSTVÍ NA BŘECLAVSKU

Břeclavsko je součástí karpatské předhlubně, kterou lze na základě geologické stavby a hydrogeologických podmínek charakterizovat jako asymetrickou hydrogeologickou pánev s regionálním prouděním podzemní vody v jejich hlubších částech. Pánev je tvořena rozsáhlým a komplikovaným zvodněným systémem.

Na území jižní Moravy dochází k regionálnímu, víceméně spojitému proudění podzemních vod generelně k JV od infiltračních oblastí, které se nachází především ve výchozových partiích psamitických sedimentů eggenburgu-otnangu. Mocnější výskyt málo propustných spraší může značně ovlivnit možnosti infiltrace. Drenážní oblast regionálního proudění tvoří především údolí Dyje pod jejím soutokem s Jevišovkou a kolem soutoku Jihlavy se Svratkou. Vliv na přírodní poměry v dané části měla výstavba Novomlýnské nádrže. Významnou roli zde mají štěrkopískové uloženiny údolních teras, zprostředkující přírodní odvodnění zvodněného systému do povrchových toků. Ve východní části před čely karpatských příkrovů sedimenty předhlubně, převážně karpátu v oblasti Dunajovických vrchů, ztrácejí charakter hydrogeologické pánve. S rostoucí hloubkou dochází k značnému poklesu propustnosti. Teprve až přibližně 1000 m mocný komplex sedimentů karpatské předhlubně zde bezesporu plní funkci významného regionálního izolátoru. V Dyjsko-svrateckém a Dolnomoravském úvalu se prostírají rozlehlé a mocné kvartérní akumulace dobře propustných písčitých štěrků různého stáří, které sledují v různé výškové pozici hlavní vodní toky, zejména Moravu a Dyji a jejich přítoky. Velikost jejich zvodnění určuje pozice akumulací a jejich vztah k uvedeným tokům (Krásný et al., 2012).

V jižní části karpatské předhlubně (Jihomoravském bloku) můžeme vymezit od SZ k JV tři hydrogeologicky rozdílné zóny: *okrajovou, centrální a předpříkrovovou*. Přibližné hranice mezi zónami vytváří hlavní podélné zlomy.

Velká část okrajové zóny předhlubně je tvořena sedimenty eggenburgu a otnangu s převahou písčitých sedimentů, hojně s polohami štěrků nebo jílu a prachů. V určitých územích štěrkopísky zcela převládají. Mocnost karpatské předhlubně se směrem k JV zvětšuje. Písčité a štěrkovité sedimenty eggenburgu-otnangu dosahují běžně mocnosti několika desítek metrů. V blízkosti čel karpatských příkrovů se hloubka uložení

sedimentů zvětšuje až na více než 1000 m. V totožném směru také klesá propustnost těchto sedimentů.

V centrální a předpříkrovové zóně karpatské předhlubně se na povrch dostávají sedimenty karpátu a badenu, kde převažují jílovité sedimenty nad písčítými. Pouze v omezených územích převládají ve výchozech písky nad jíly a silty. Písčité polohy dosahují místy mocnosti od 30 do 50 metrů. Z výsledků průzkumných hydrogeologických vrtů, dosahujících hloubky až 450 m, lze charakterizovat sedimenty karpátu převážně střední transmisivitou.

Ve východní **předpříkrovové zóně předhlubně** jsou hydrogeologické poměry mnoho se metrů mocných uloženin karpátu zásadně ovlivněny blízkostí čel flyšových příkrovů. K velmi malému porušení sedimentů karpátu došlo v západní části předhlubně. Západně a severozápadně od Mikulova, ve svrchní části Dunajovických vrchů, byla provedena řada hydrogeologických vrtů, nejčastěji 30-40 metrových hloubek. Průměrnou transmisivitou se téměř shodují s přilehlým flyšovým ždánicko-hustopečským souvrstvím, kde převládá nízká transmisivita. Při porovnání s převládající transmisivitou dalších sedimentů karpatské předhlubně jsou tyto průměrné hodnoty značně nižší. Můžeme tak předpokládat dopad strukturní pozice karpátu Dunajovických vrchů před čelem příkrovů na celkové snížení jeho propustnosti vlivem výrazného zmenšení až ztráty původní intergranulární pórovitosti.

Sedimenty badenu, nacházející se v tzv. drnholeckém příkopu, jsou omezeny na povrchu výchozy uloženin karpátu, s maximální doposud zjištěnou mocností uprostřed příkopu 350 m. Velký hydrogeologický význam mají badenská bazální klastika, která jsou tvořena převážně štěrky a písky. Vyšší část badenského sledu je tvořena vápnatými jíly o mocnosti přesahující 300 m s polohami vápnatých písků.

V širším okolí soutoku Dyje a Svratky mocnost badenských bazálních klastik silně kolísá a přesahuje 100 m. V okolí Brodu nad Dyjí byla prostřednictvím vrtů zjištěna mimořádně vysoká propustnost (Index transmisivity kolísá v rozmezí 7,35-7,90) těchto bazálních klastik. Propustnost odpovídá velmi vysoké transmisivitě, zatímco vrty prováděné jen několik set metrů dále k západu, které zastihly badenská bazální klastika v hloubkách pod sto metrů, měly transmisivitu o 3-4 řády nižší. Z daných údajů vychází převládající nízká propustnost badenských bazálních klastik ve větších hloubkách. Badenské sedimenty v jílovotopísčitém vývoji na jižní Moravě můžeme na základě výsledků mělkých vrtů do hloubek 20-30 metrů charakterizovat převládající střední transmisivitou, při její velké variabilitě (Krásný et al., 2012).

Na jižní Moravě, zejména v mělčích partiích předhlubně v blízkosti výchozů sedimentů eggenburgu-ottnangu, se vyskytuje nevýrazný základní typ Ca-HCO_3 . Celková mineralizace vod (uvedených dominantních typů Ca-HCO_3 a Mg-HCO_3) kolísá v rozmezí 0,5-0,8 g/l. Vody, které mají celkovou mineralizaci nad 1 g/l jsou často vyznačovány zvýšeným obsahem síranů. Síranové vody typu Ca-SO_4 a Mg-SO_4 s celkovou mineralizací až několik g/l převládají v předpříkrovové části karpatské předhlubně v Dunajovických vrších a jejich okolí. Většina podzemních vod karpatské předhlubně má nízký přírodní obsah dusičnanů, zatímco obsah železa se často pohybuje v desetinách mg/l až mg/l. Podzemní vody typu Na-HCO_3 převládají v hlubších vrtech, místy jsou se zvýšeným obsahem síranů. Tentýž typ byl ověřen také v badenských bazálních klastikách u Bordu nad Dyjí. Celková mineralizace obvykle čítá několik stovek mg/l. Prostorové rozdělení základních chemických typů podzemních vod je v této oblasti jasně ovlivněno pozicí zóny regionální drenáže podzemních vod karpatské předhlubně v údolí Dyje a její oblasti soutoku s Jihlavou a Svratkou. Typ Na-HCO_3 převládá v mělčí části předhlubně s regionálním prouděním směrem k uvedené zóně drenáže. Směrem k východu v hlubších úsecích vrtů, nacházejících už v předpříkrovové části předhlubně, je běžně zjišťován typ Na-Cl . Celkově lze říci, že na jižní Moravě směrem do hloubky přibývá v podzemních vodách karpatské předhlubně obsahu sodíku a chloridů a od hloubek několika set metrů, v rozmezí 500-700 m, převládá typ Na-Cl . Zároveň dochází k nárůstu celkové mineralizace těchto vod až na několik desítek g/l. Všechny tyto vody jsou fosilního mořského původu (Krásný, 2012).

9.1 Minerální vody

Mělké podzemní vody s vyšší mineralizací mají místo výskytu v některých územích karpatské předhlubně v blízkosti flyšového pásma. Tyto vody můžeme považovat za určitou obdobu lahvované šaratické hořké vody, vázané už na sousední flyšové horniny. V kolektorech, uložených hlouběji karpatské předhlubně, se ve velké míře vyskytují jodobromové solanky Na-Cl typu. Tento typ minerální vody je lázeňsky využíván především na Ostravsku, stejně tak i vody podobného složení ve vídeňské pánvi, které získávají své balneologické uplatnění v posledních letech v nově vznikajících lázních, příkladem jsou Lázně Hodonín a Lázně Lednice.

Perspektivu skrývá území mezi bývalou obcí Mušov (nyní vodní nádrž Nové Mlýny) a Pasohlávkami na severním břehu nádrže. Průzkumné vrty o hloubce 1200-1500 m zde v devadesátých letech 20. století ověřily v klastickém souvrství na bázi jurských

karbonátů v podloží eggenburgu vydatné zdroje sirovodíkových term. Z důvodu chemismu a teplotě pramenů a problémům s jejich likvidací nemohly být provedeny dlouhodobé čerpací zkoušky. V rámci odpouštěcích zkoušek byl však zjištěn přeliv o vydatnosti 400-2400 l/min, při teplotě vody přes 40 °C a obsahu H₂S 7-10 mg/l. Výsledné hodnoty byly důvodem prohlášení vrtu Mušov-3G za přírodní léčivý zdroj s vymezeným ochranným pásmem.

K významnějšímu využívání prostých podzemních vod v rámci vodovodního zásobování je reálné zejména v jižní části karpatské předhlubně, převážně v nehluboko uložených písčitoštěrkovitých sedimentech eggenburgu-ottnangu, dále pak u bazálních klastik spodního badenu v Dyjsko-svrateckém úvalu.

Síranové hořké vody (Mg-SO₄) se místy střídají s vodami typu Ca-SO₄, Na-SO₄, Mg-HCO₃ a Na-HCO₃, přičemž dosahují běžně celkové mineralizace v rozmezí 1-2 g/l. Tento typ vod převládá v severozápadní části vídeňské pánve, přiléhající k flyšovému pásmu severně od toku řeky Dyje. Vody se zvýšeným obsahem síranů, až do několika g/l, při převládajícím typu vody Na-Cl, se vyskytují ve velkých hloubkách vídeňské pánve v oblasti města Lanžhot. Podzemní vody s různě výrazným posunem chemismu směrem k typu Na-HCO₃, lokálně i se zvýšeným obsahem chloridů, se často nacházejí ve svrchní části sedimentů karpátu i dalších stratigrafických členů neogénu vídeňské pánve. Příkladem jsou podzemní vody z pannonu-daku v okolí obce Moravská Nová Ves. Produktem hlubšího původu a následného rozptylu a míšení s mělkými vodami lze považovat podzemní vody typu Na-Cl, ověřené například v obci Sedlec u Mikulova, a to nejen ve dvou hlubších vrtech, ale i v mělkých studních v obci.

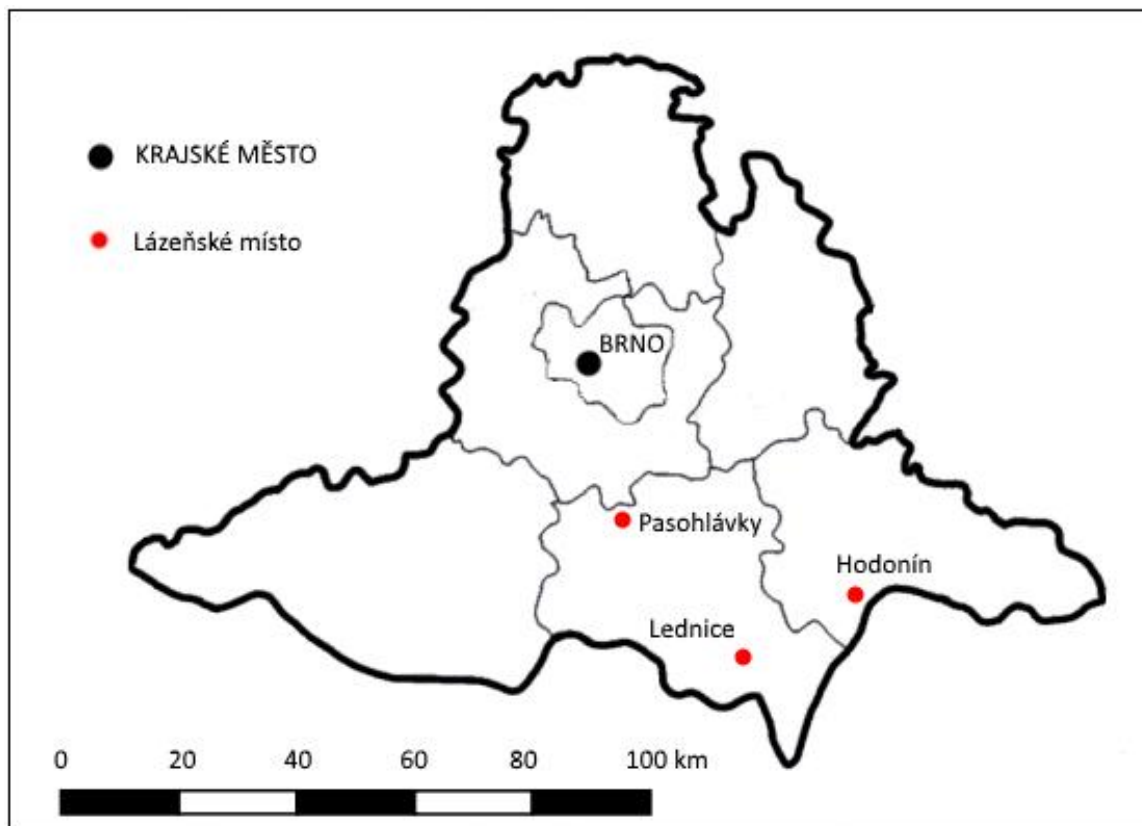
Podzemní vody s převahou litomorfní mineralizace mají často zvýšené obsahy železa a manganu, jinak často vyhovují požadavkům pro pitnou vodu. Občasné obsahy amoniaku a fosforečnanů jsou převážně primárního původu.

Hlubinné vody vídeňské pánve jsou všeobecně výrazného základního typu Na-Cl, dosahující celkové mineralizace až několik desítek g/l. Jsou charakteristické často vysokým obsahem jodidů v desítkách mg/l, které vznikají vytěsněním buněčné vody z mořských mikroorganismů, za současné tvorby živin z organické substance. Využívají se jako minerální vody. Voda typu Na-Cl s vysokým obsahem síranů je zvláštním případem hluboko se vyskytující vody. Solanky rozředěné infiltrovanými vodami jsou blíže k povrchu, výsledkem poté jsou vody méně mineralizované, nevýrazného základního typu

Na-Cl, občas s vysokým obsahem síranů (nad 1 g/l) a také sirovodíku (až 400 mg/l) (Krásný et al., 2012).

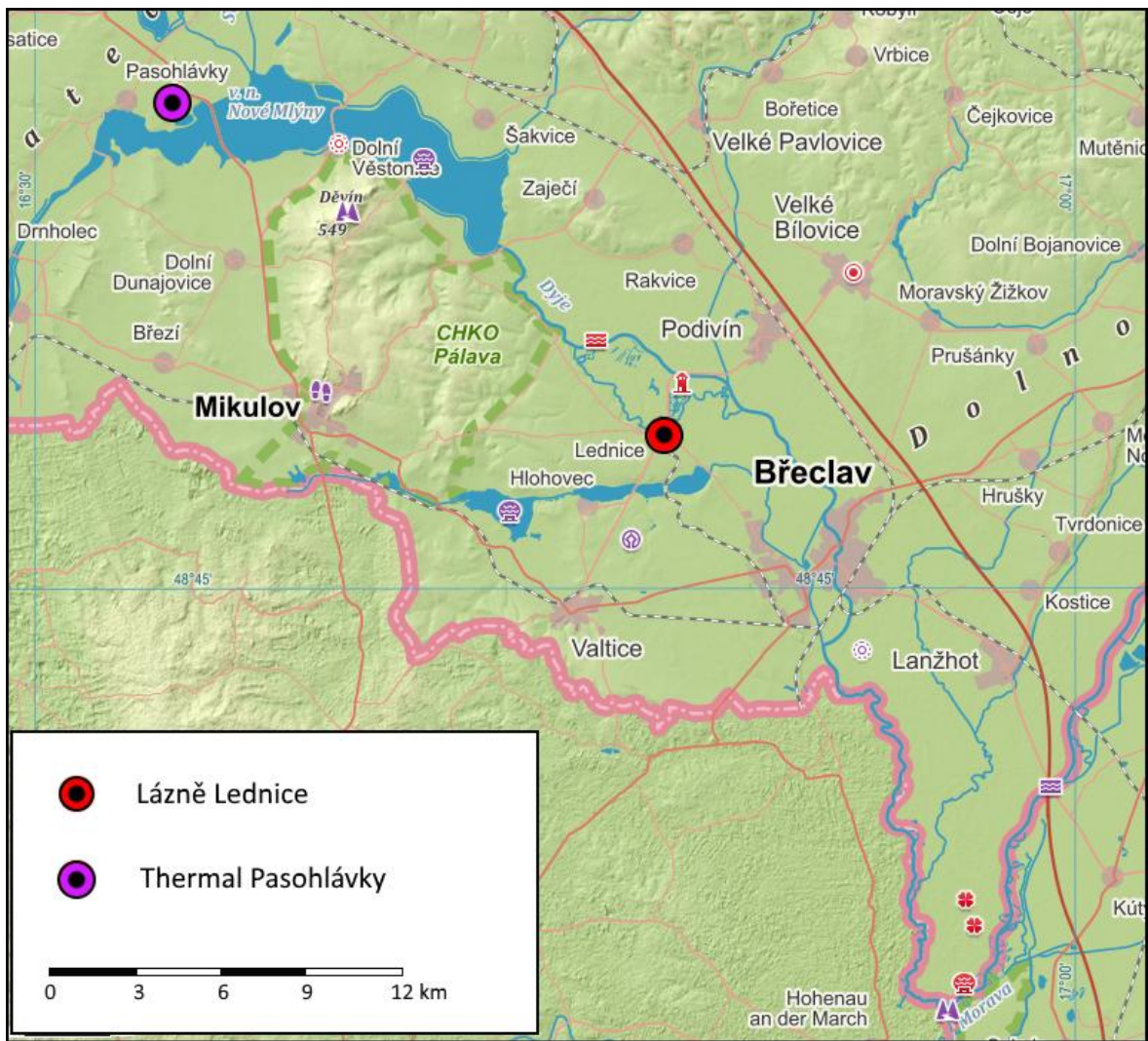
Z hlediska typologie vodních zdrojů je Břeclavsko součástí hydrogeologického regionu Kvartér soutokové oblasti Moravy a Dyje, pro který byla v letech provedena rebilance zásob podzemních vod v rámci řešeného projektu. Hodnota využitelného množství podzemních vod byla v rebilanci stanovena na 250 l/s. Byla určena jako hodnota o něco vyšší, než je současné odebírané množství podzemní vody, přičemž část exploatovaného množství tvoří voda břehové infiltrace. Tato hodnota také vychází z 90% zabezpečení přírodních zdrojů a odpovídá transientním modelem ověřeným hodnotám. Respektuje požadavky na zachování minimálních zůstatkových průtoků v říční síti a respektuje požadavky na zachování dostatečné vodnosti na podzemní vodě závislých chráněných ekosystémů. Maximální povolené odběry podzemních vod ve výši 491 l/s a skutečné odběry za rok 2014 do 222 l/s v rajonu překračují přírodní zdroje, avšak částečně zahrnují odběry indukovaných zdrojů – tedy patří přiřadit k odběrům povrchové vody. Hydrogeologický rajon 1652 má velmi příznivé podmínky pro existenci bohatých využitelných zásob podzemních vod indukovaných zdrojů. K vodárensky nejperspektivnějším patří bezesporu stávající jímací území skupinových vodovodů (jde zejména o Podluží a Zaječí), z nichž je v současné době zajišťováno zásobování větší části zájmového území. Vodárenské odběry podzemní vody v hydrogeologickém rajonu 1652 jsou z území, která jsou součástí zvláště chráněných území dle zákonných norem ČR - CHOPAV a dále území chráněných podle evropských norem v rámci soustavy Natura 2000 (Ptačí oblasti, Evropsky významné lokality), v řadě míst zároveň dochází k překryvu s dalšími kategoriemi chráněných území, jako jsou Biosferická rezervace UNESCO (MAB) nebo mokřady chráněné podle Ramsarské úmluvy. Tato skutečnost však nemusí nutně znamenat konflikt zájmů, neboť systém oběhu vody je otevřený s výraznou interakcí podzemní a povrchové vody v tocích, zejména pak Moravy, Dyje a jejích přítoků. Z hlediska střetu těžebních a vodohospodářských zájmů je na území HGR 1652 nejproblematictější těžba štěrkopísků a průzkum a těžba ložisek ropy a zemního plynu. Dále je to existence starých ekologických zátěží po těžbě ropy a lignitu, jako je Moravská Nová Ves, Lužice, Mikulčice, region Hodonína a další (u skupinových vodovodů Podluží a Zaječí), podrobnosti v komentáři. Na zdroje podzemních vod je vázáni využívání minerálních pramenů a s tím související lázeňství, které má v posledních 10 letech rostoucí trend. I navzdory omezení plateb ze strany Ministerstva

zdravotnictví České republiky. Dynamického rozvoje nabývají zejména lokality v Lednici, Pasohlávkách a Mušově, které postupně zaujímají místo po boku již existujících lázní v nedalekém Hodoníně (Obr. 16, Obr. 17).

Obr. 16: Lokalizace lázeňských míst v rámci Jihomoravského kraje

Prvotní zmínka o rozvoji a podpoře lázeňství vzešla už ve Strategii regionálního rozvoje (1999) a v Programu rozvoje Jihomoravského kraje (2002). Zájem o výstavbu lázeňských středisek (zejména v lokalitách Lednice a Pasohlávky) vzrostl po vzniku Jihomoravského kraje. Vše vygradovalo vznikem spolku Jihomoravských lázní a.s. (Hodonín ve spolupráci s Jihomoravským krajem). V dnešní době funguje také společnost Thermal Pasohlávky a.s. založená obcí Pasohlávky a Jihomoravským krajem. V současné době existují 3 velké a 4 malé projekty pro rozvoj lázeňských středisek v okrese Břeclav. Jedná se o projekty nadregionálního významu a zároveň největší projekty v cestovním ruchu v Jihomoravském kraji za posledních dvacet let, jejichž cílem bude zatraktivnění rekreačních prostor v oblasti Mikulovska, Břeclavska a Lednickovaltického areálu (Vystoupil & Šauer, 2009).

Obr. 17: Lokalizace lázní Lednice a Thermal Pasohlávky v rámci okresu Břeclav

Zdroj: mapy.cz, vlastní zpracování

10 HISTORICKÉ VYUŽÍVÁNÍ PRAMENŮ A VODNÍCH ZDROJŮ NA BŘECLAVSKU

V okolí Mikulova jsou vydatné zdroje termální mořské vody s vysokým obsahem minerálů, sloučenin jódu a brómu a také skromná zřídla minerální vody vyvěrající na povrch (artézské prameny) nebo zachycené v malé houbce pod povrchem při hloubení domovních studní vzácným přírodním darem. Přírodní zdroj byl nalezen v hloubce 2-2,5 km pod Mikulovem a jeho okolím při hlubinných vrtech pátrajících po ropě a zemním plynu. V minulosti byly dokonce při některých z těchto pramenů postaveny lázně, jejichž provoz trval stovky let a byl ukončen teprve v 50. letech dvacátého století v souvislosti s vysídlením původních obyvatel po druhé světové válce. Ucelený souhrn pramenů a studánek v okrese Břeclav vyobrazuje tabulka (Tab. 11).

Tab. 11: Výpis pramenů a studánek v okrese Břeclav

Číslo	Název	Typ	Katastr	Region
1	Bezdýnka	Prameniště	Kobylí	Chřiby, Ždánický les
2	Kaple Cyrila a Metoděje	jiný vodní zdroj	Podivín	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
3	Kraví Hora – Hliníky	Studna	Bořetice	Slovácko
4	Martinka	Studánka	Horní Věstonice	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
5	Pod oborou	Pramen	Klentnice	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
6	pramen Točka	Studánka	Křepice	Chřiby, Ždánický les
7	pramen U svaté	Pramen	Křepice	Chřiby, Ždánický les
8	Psíček	pramen	Lednice	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
9	Skalka	studánka, občasný zdroj	Kobylí	Slovácko
10	Skřipov	prameniště	Velké Hostěrádky	Chřiby, Ždánický les
11	studánka Točka	Studánka	Křepice	Chřiby, Ždánický les
12	Štengar	studna, minerální	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
13	U jelena	studánka, občasný zdroj	Boleradice	Slovácko
14	U mlýna	Studna	Boleradice	Slovácko
15	U naučné stezky	Studna	Velké Pavlovice	Slovácko
16	U studýnky	studánka, zdroj v ohrožení	Moravský žižkov	Slovácko
17	U svaté	Studánka	Křepice	Chřiby, Ždánický les
18	Zdroj bez jména	Pramen	Lednice	
19	Zdroj bez jména	jiný vodní zdroj	Břeclav	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
20	Zdroj bez jména	Studna	Křepice	Chřiby, Ždánický les

21	Zdroj bez jména	Studna	Moravský Žižkov	Slovácko
22	Zdroj bez jména	Studánka	Perná	Podyjí, Pálava, Dyjsko-svratecký úval
23	Zdroj bez jména	Studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
24	Zdroj bez jména	Studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
25	Zdroj bez jména	Studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
26	Zdroj bez jména	Studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
27	Zdroj bez jména	Studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les
28	Zdroj bez jména	studna	Šitbořice	Chřiby, Ždánický les

Zdroj: Výběr pramenů a studánek v okrese Břeclav, 2016, vlastní zpracování

Sírné vanové koupele v malých lázeňských provozovnách byly po staletí vyhledávány místními obyvateli i hosty z dalekého okolí. Malá vydatnost povrchových pramenných zdrojů sírné minerální vody mohla být do značné míry podmíněna technickými možnostmi své doby. Dnešní moderní technologie jsou nesrovnatelné s možnostmi před 100-300 lety a nové průzkumy mohou přinést mnohá překvapení.

Sírné prameny, nejčastěji natrium chlorid-bikarbonátového typu, vyvěrají z hloubky podél zlomů v řadě kolem úvalů, jímž vede železnice po trase Břeclav-Mikulov-Znojmo. Historicky známé vývěry se nacházejí na území města Mikulova, v obci Sedlec, v Drnholci či v Brodě nad Dyjí (Rigasová, 2008).

- **Sírné lázně v Sedleci**

Na území obce Sedlec vyvěrá více sírných pramenů v řadě za sebou, vystupují i ve studnách a ovlivňují tak běžnou pitnou vodu. Pro ozdravné účely se odjakživa užívalo dvou pramenů vyvěrajících v těsné blízkosti vedle sebe na jižním a severozápadním okraji rybníka Nesyt. Na těchto zřídlech byly založeny lázně. I když zdroj nebyl dostatečně bohatý k vybudování velkých lázní, radil se k vyhledávaným vodoléčebným místům na Moravě. Docházelo k úspěšným léčbám revmatismu, kožních, ženských a neuralgických chorob. Léčby probíhaly snad již od poloviny 14. století. Ročně se v lázních vystřídal na 1000 hostů z Moravy a Dolních Rakous. Zásahu na systematictější ověření léčivých účinků minerální vody v Sedleci měli pravděpodobně novokřtenci, vyhlášení svými mimořádnými znalostmi léků a dovednostmi léčit nejen lidi, ale také hospodářská zvířata.

Poslední průzkum, který zatím proběhl, přinesl velmi zajímavé výsledky. Základem hydrologického průzkumu byla sedmidenní individuální zkouška a simultánní čerpací zkouška obou studní. Vydatnost zřídla činila u S1 0,1 l/sekundu a u S2 0,08 l/sekundu. Při této vydatnosti měla voda čerpaná z první studny nejpříznivější chemické složení. Celkový obsah aktivní síry činil 5,48 mg/l, což požadovanou hodnotu 1 mg/l překročilo vysoce.

Součet Iontů byl 4 357,02 mg/l a teplota vody 9 °C. Chemické složení pramene v druhé studni bylo obdobné, jen obsahy H₂S 1,77 mg/l a HS 0,45 mg/l byly přibližně 2,5 x nižší a teplota vody činila 10 °C. Ze zkoušky také vyplývalo, že celková vydatnost zřidelní oblasti sírných vod v Sedleci, podchycená oběma studnami, je 8,6 m³/den (Rigasová, 2008). Tabulka (Tab. 12) zobrazuje podrobnou charakteristiku sirovodíkového pramene v obci Sedlec.

Tab. 12: Charakteristika sirovodíkového pramene v obci Sedlec

SEDLEC U MIKULOVA
<i>Studená sirovodíková voda</i>
Situace
5 km jihovýchodně od města Mikulov, přímo v obci
Geologická a hydrogeologická pozice, geneze minerální vody
Vody vystupují z vápničných pelitůbadenu při severním okraji nivy místní vodoteče Včelínku. Vysoké obsahy sirovodíku a chloridů a poměrně značná celková mineralizace významný podíl vod hlubšího původu.
Chemické a fyzikální vlastnosti vody
Chemický typ vody je Na-Cl, celková mineralizace dosahuje hodnot 3,5 g/l. Obsah síranů přesahuje 400 mg/l, obsah H ₂ S je kolem 10 mg/l.
Vydatnost
Činí přibližně 6 l/min.
Vývoj jímání
Místní lázně s dlouholetou tradicí byly zásobovány ze dvou kopaných studní asi 8 metrů hlubokých. Jejich využívání bylo ukončeno v průběhu 2. světové války.
Antropogenní ovlivnění, ochrana, ochranná pásma
Zdroje nejsou chráněny ani nemají vyhlášena ochranná pásma.

Zdroj: Krásný et al., 2012

- **Sirný pramen v Mikulově**

Informace k mikulovským sirným lázním nejsou bohužel tak bohaté jako k lázním v Sedleci. Na počátku 19. století mikulovský lékař Johann Jäge objevil prameny vyrážející ze země v místě dnešního koupaliště. Zřídlo obsahovalo látky, které dle Jägeho léčily velký počet nemocí, např. zatvrdliny a zácpy vnitřností, žláz a lymfatických cév. V roce 1814 založil privátní lázně s několika koupelnami. Kromě železitých, louhových, bylinných a především sírných koupelí, nabízel svým klientům s ohledem na jejich stav a druh nemoci i sestavení individuálního léčebného plánu, jež při plnění pod dohledem lékaře zesiloval léčebný účinek koupelí. V roce 1928 proběhl rozbor mikulovského přírodního pramene, který odhalil, že se ve vodě nachází natriumbikarbonát,

kalciumbikarbonát a chlornatrium, naproti tomu nebyla ve vzorku zjištěna přítomnost sirovodíku. Z výsledků tedy vyplývá, že pokud by se staré označení „sirný pramen“ měl zakládat na pravdě, jednalo by se o minimální množství. V mikulovských lázních se ročně vystřídalo až 2000 hostů a pacientů. S občasnými přestávkami trval provoz až do 60. let 20. století. V devadesátých letech 20. století nechal tehdejší starosta studnu vyčistit a zakrýt pro její eventuelní budoucí využití (Rigasová, 2008).

- **Minerální pramen Štengar v obci Šitbořice**

Přesto, že obec Šitbořice nemá statut lázeňského místa, nachází se zde sirnatý minerální pramen nazývaný Štengar, který je charakteristický léčivými účinky (Tab. 13). První zmínka o léčivém pramenu pochází z počátku 20. století. K pitným účelům jej využívají převážně místní lidé, a to v budově společenského domu Orlovna, která stojí v centru obce v těsné blízkosti pramene. V Orlovně jsou provozovány koupele, které se stále častěji využívají k léčbě kožních onemocnění a pohybového ústrojí. Součástí společenského domu je také ubytování, čítající 5 dvoulůžkových pokojů, z toho jeden bezbariérový, dále je součástí restaurace, bowling a víceúčelový sál.

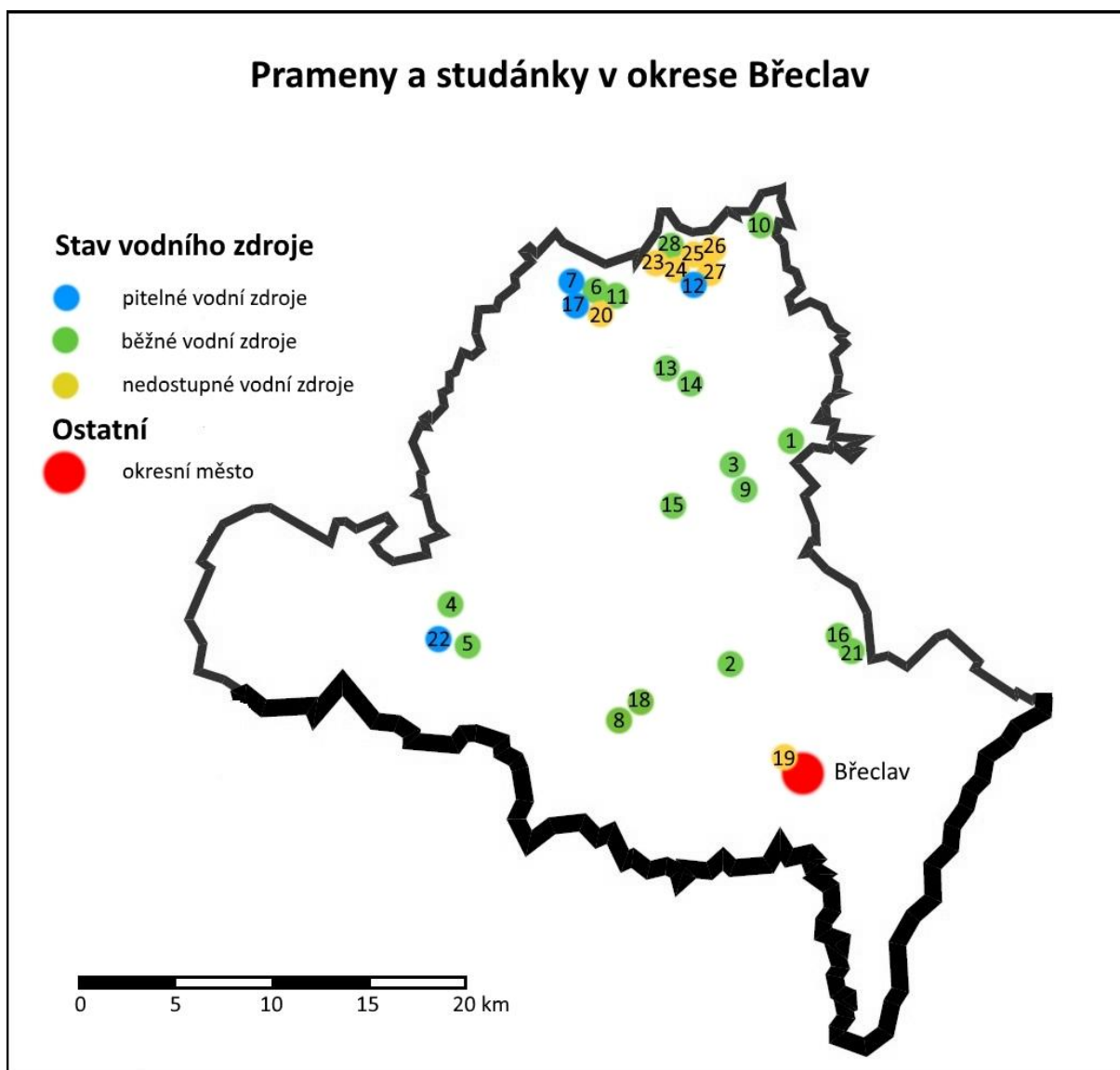
Tab. 13: Charakteristika lázeňské provozovny v Šitbořicích

ŠITBOŘICE
Léčba
Prameny studené sirné vody, silně mineralizované, léčebnou metodou jsou sirné koupele (k dispozici 2 vany).
Indikace
Nemoci pohybového aparátu (archoza, revmatická onemocnění) a kožní onemocnění (ekzémy a zánětlivé kožní onemocnění)
Kapacita a ubytovací možnosti
Možnost ubytování v 5 dvoulůžkových pokojích (1 bezbariérový) v kulturním domě, kde se provádějí i léčebné procedury.

Zdroj: Štengar, 2009, vlastní zpracování

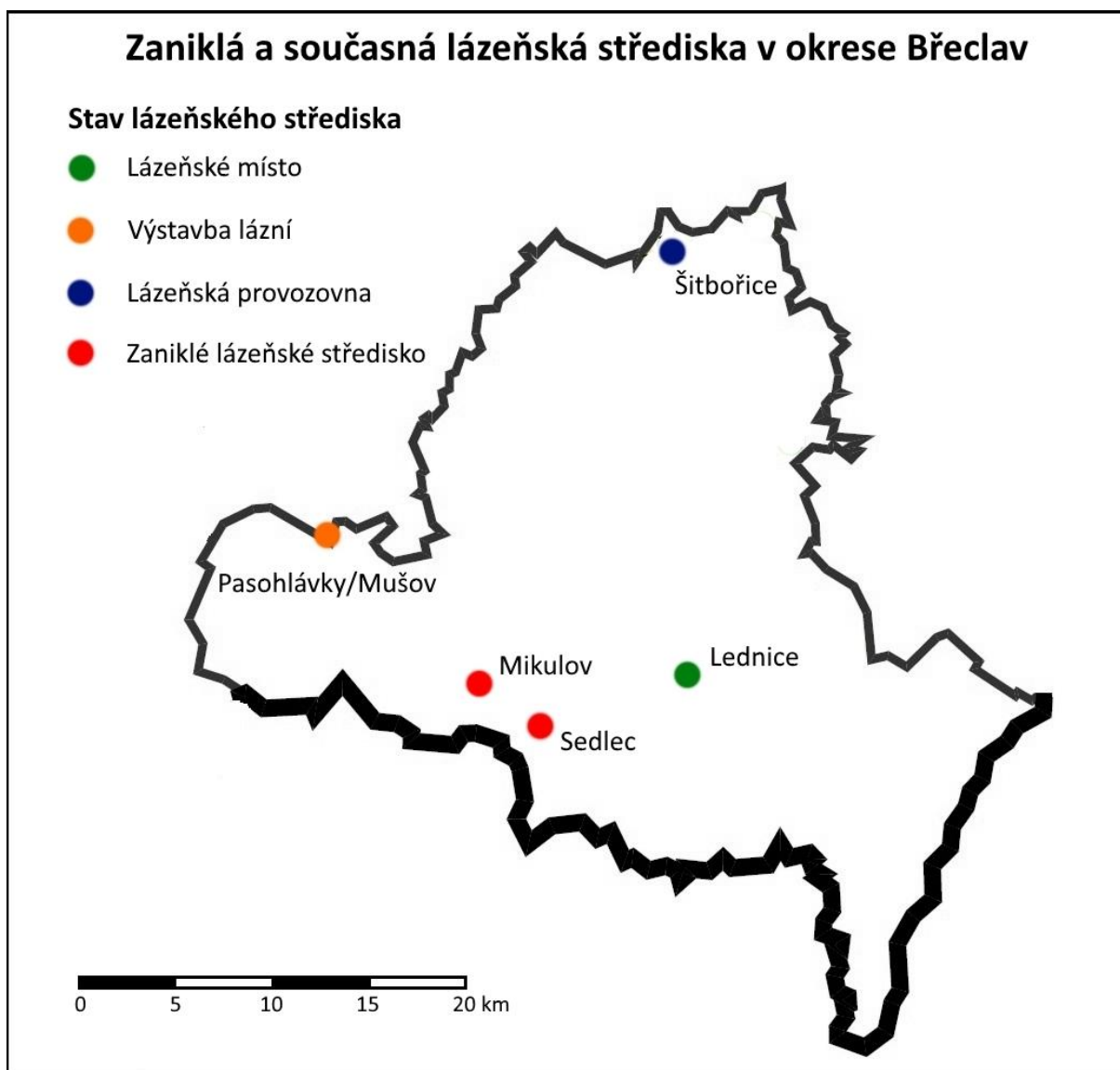
Následující obrázek (Obr. 18) lokalizuje rozmístění pramenů a studánek v okrese Břeclav.

Obr. 18: Rozmístění pramenů a studánek v okrese Břeclav

Zdroj: Studánková mapa, 2017, vlastní zpracování

Obrázek (Obr. 19) představuje zaniklá a současná lázeňská střediska v okrese Břeclav.

Obr. 19: Zaniklá a současná lázeňská střediska v okrese Břeclav

Zdroj: Rigasová, 2008; Štengar, 2009, vlastní zpracování

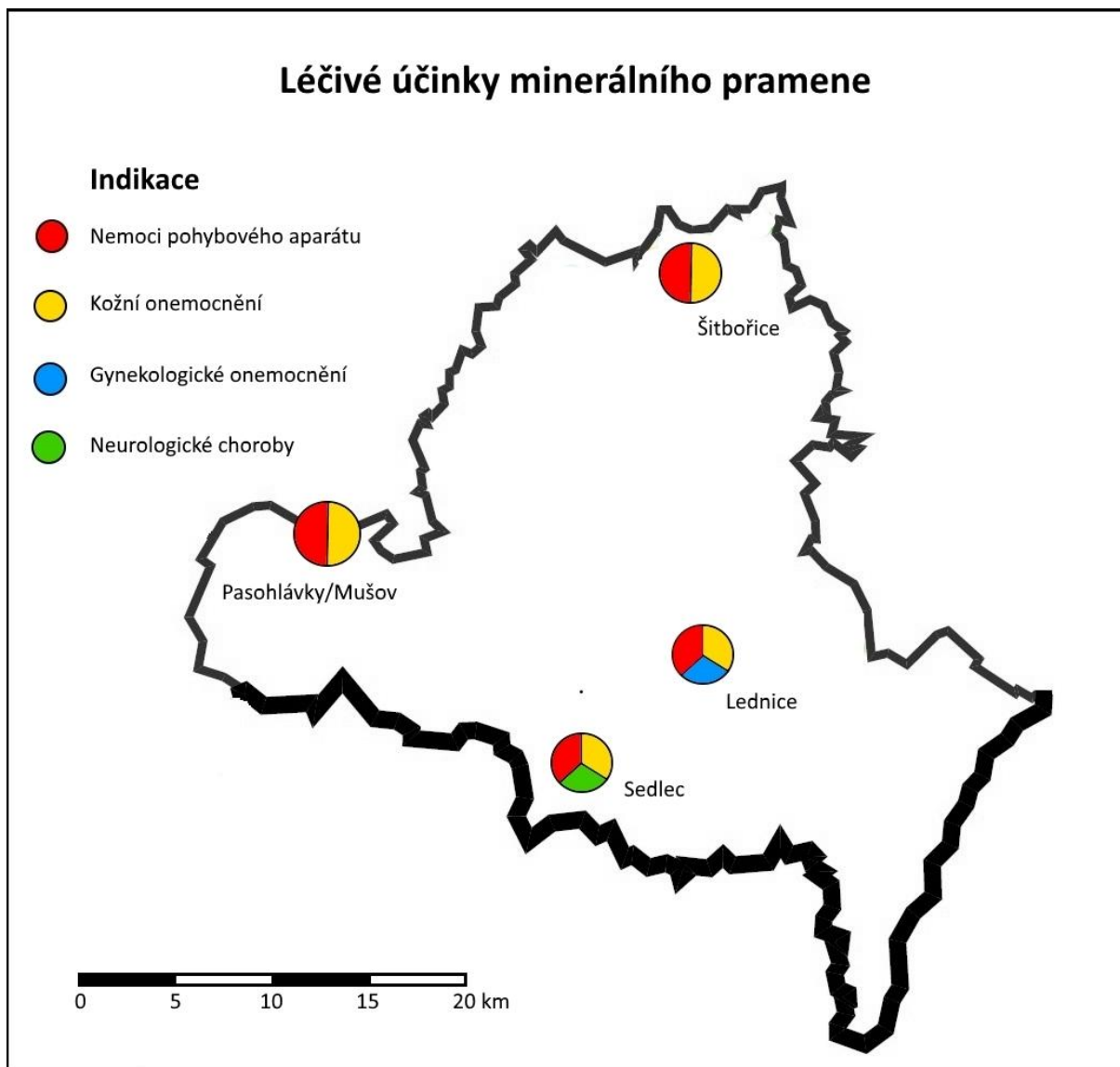
11 SOUČASNÉ LÁZEŇSTVÍ NA BŘECLAVSKU

Vídeňská pánev zahrnuje dva typy minerálních vod: sirovodíkové vody a jodové či jodobromové solanky, vzácně se vyskytují ve vzájemné kombinaci.

Sirovodíkové vody jsou docela rozšířené. Sirovodík je farmakologicky účinnou složkou, která vzniká činností desulfurikačních bakterií za přítomnosti organické hmoty. V podstatě se jedná o mělce zachycené výskyty, zřídka přírodní vývěry velmi variabilních chemických typů s různým zastoupením hlavních složek jako je vápník, hořčík, sodík, hydrogenuhličitan nebo síran. Obvyklá kolísavost celkové mineralizace je v rozmezí od stovek mg/l po jednotky g/l, obsah sirovodíku od několika mg/l do 20 mg/l. Výskyt sirovodíkové vody ve vídeňské pánvi je v Ostrožské Nové Vsi, Petrově, Čejči, Miloticích, Vacenovicích a v rámci okresu Břeclav v Sedleci, Podivíně a Velkých Bílovicích.

Jodobromové solanky mají své využití v Hodoníně a dnes i v Lednici. Pro lázně Lednice byl proveden průzkumný vrt Le-7, nacházející se přibližně 3 km jihovýchodně od obce Lednice, který zastihl jodobromovou Na-Cl solanku v mistelbašské kře v tzv. lithotamniovém obzoru středního badenu – útesovém vápenci s výraznou puklinovou pórovitostí, překrytém pelity vyššího středního badenu. Využívá se také blízký vrt Le-5, se solankou zastiženou v pískovcovém lábském obzoru badenu v hloubce 1202-1248 m. Z vrtu Le-7 přetékal po jeho rekonstrukci z úseku 1224,5-1247,0 m až 0,35 l/s, s přetlakem na ústí vrtu při neovlivněném stavu 1,745 MPa. Celková mineralizace vody dosahuje 10,4 g/l, přičemž obsah jodu je kolem 30 mg/l, bromu přibližně 41 mg/l. Ložisková teplota vody dosahovala 44,0 °C. Dále došlo ke zjištění přítomnosti plynu s převahou metanu. V rámci projektované spotřeby lázní v Lednici (kolem 0,13 l/s) se odhadují zásoby na 300 let. Z dalšího opuštěného vrtu (hluboký cca 2000 m) u Lanžhota je známa sirovodíková therma o teplotě okolo 60 °C a obsahu H₂S téměř 250 mg/l. Teplota hlubinných vod často přesahuje hranici terem, tedy možnosti jejich využívání k energetickým a rekreačním účelům (Krásný et al., 2012).

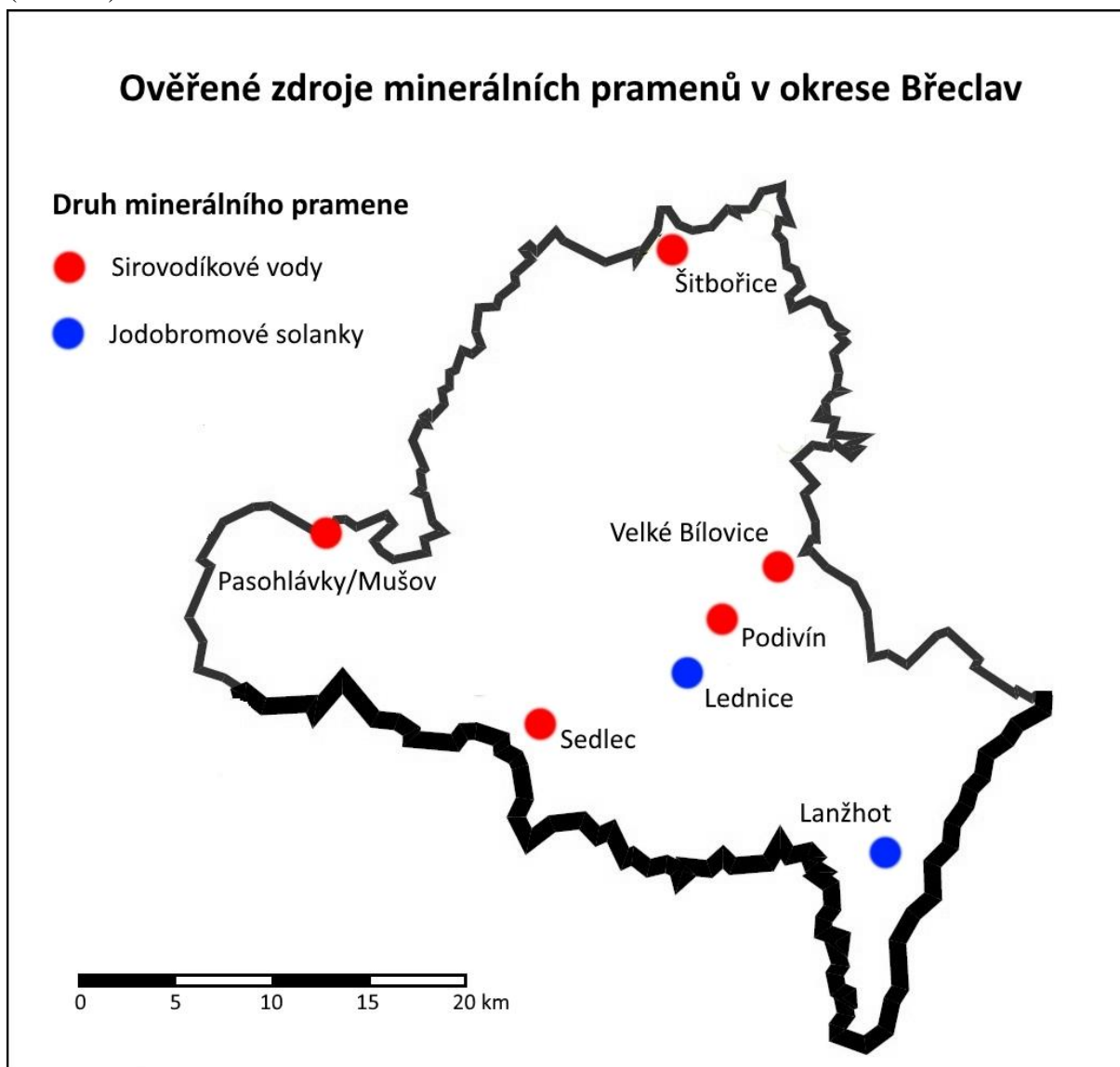
Obrázek (Obr. 20) znázorňuje místo výskytu minerálního léčivého pramene a jeho účinky.

Obr. 20: Léčivé účinky minerálního pramene

Zdroj: Krásný et al., 2012; Rigasová, 2008; Štengar, 2009, vlastní zpracování

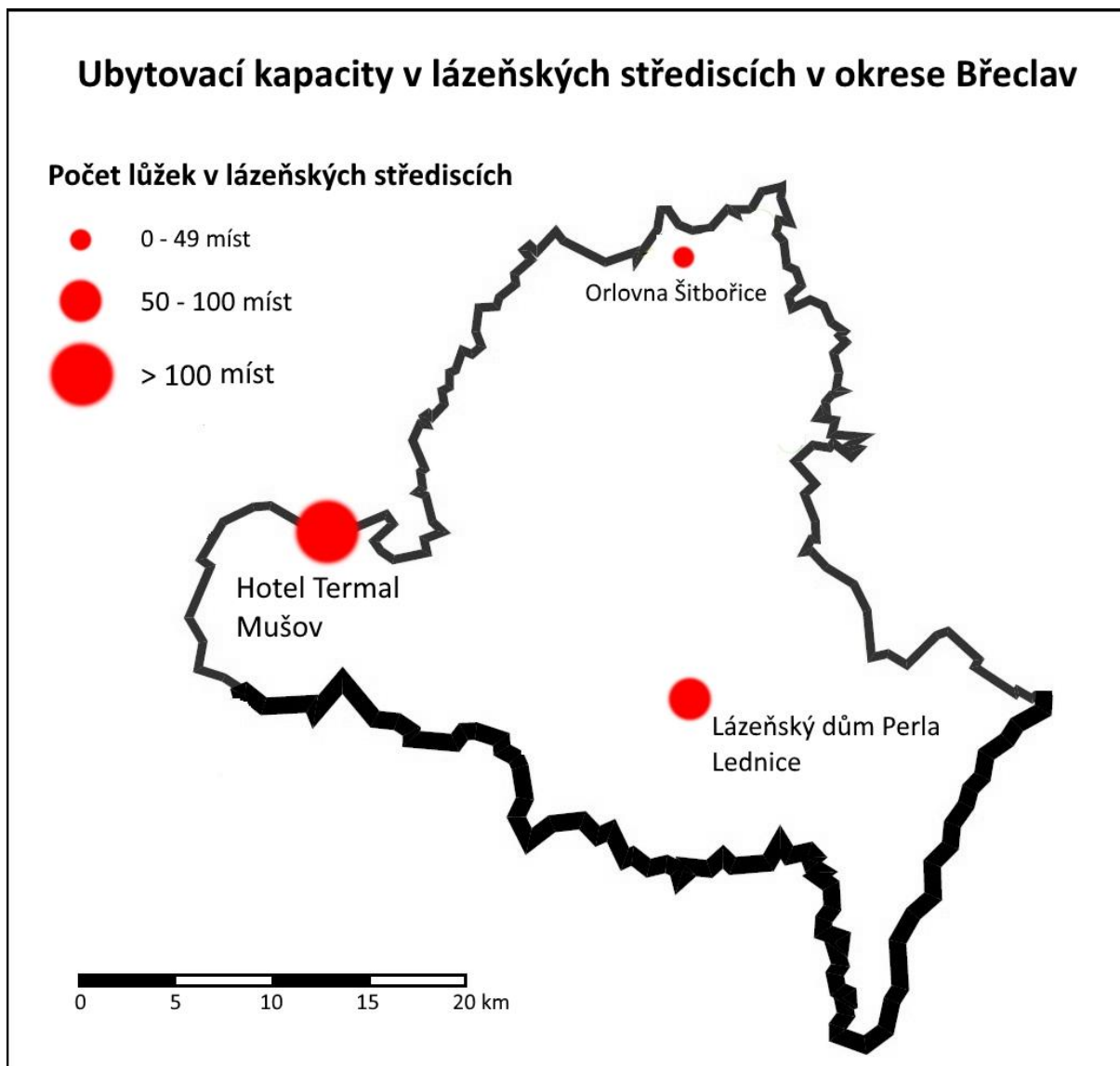
Druhy minerálního pramene a jejich výskyt znázorňuje následující obrázek (Obr. 21).

Obr. 21: Ověřené zdroje minerálních pramenů v okrese Břeclav

Zdroj: Krásný et al., 2012; Štengar, 2009, vlastní zpracování

Na obrázku (Obr. 22) je znázorněna ubytovací kapacita v lázeňských střediscích v okrese Břeclav.

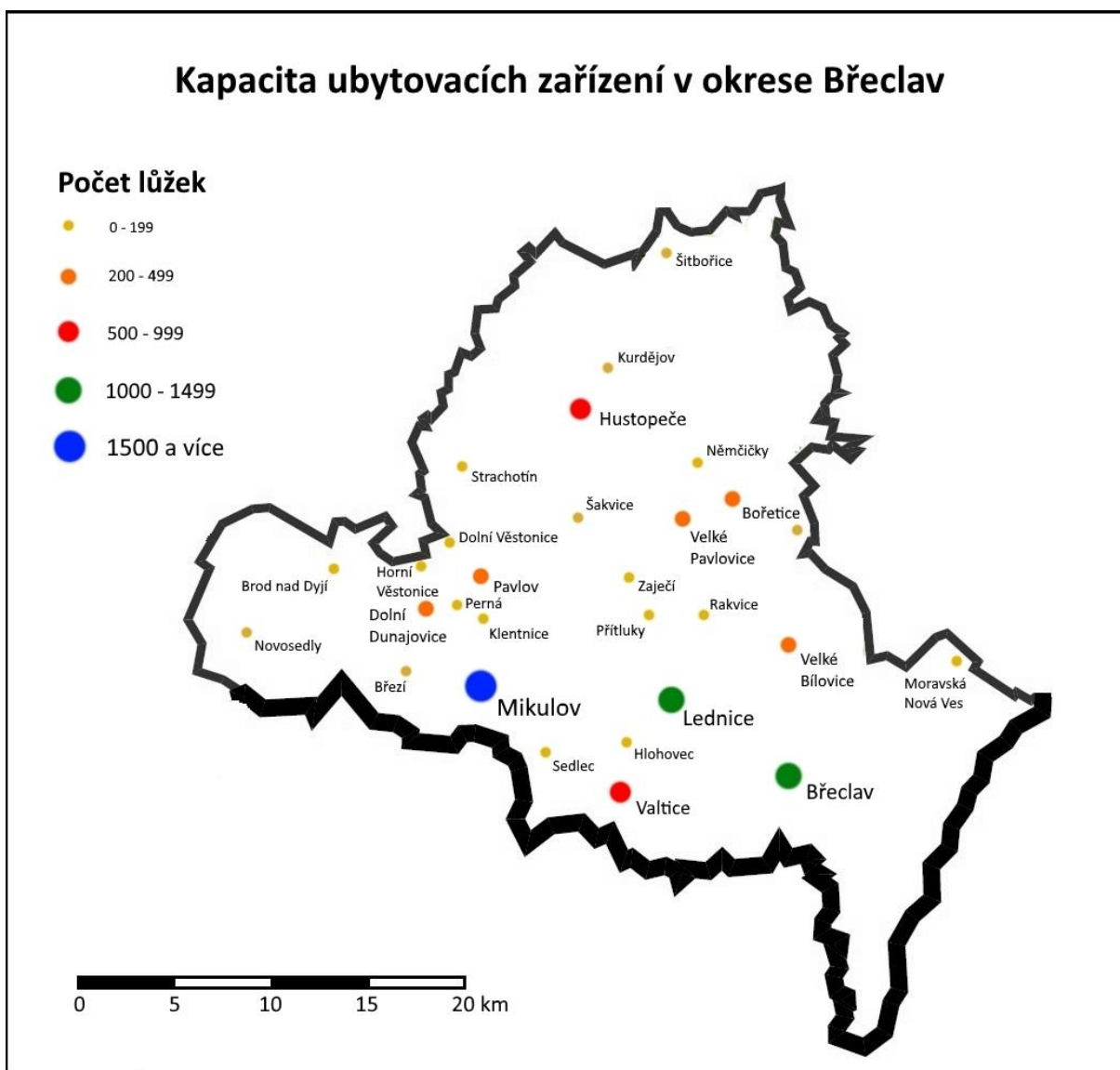

Obr. 22: Ubytovací kapacity v lázeňských střediscích v okrese Břeclav

Zdroj: Hotel Termal Mušov, 2017; Lázně Lednice, 2017, Štengar, 2009

Kapacita hotelu Terma Mušov je 113 lůžek. Hotel nabízí 43 dvoulůžkových pokojů, z toho 27 s možností přistýlky. Lázeňský dům Perla v Lednici poskytuje 76 lůžek ve formě dvoulůžkových pokojů a apartmánů. Orlovna Šitbořice poskytuje pouze 10 míst v podobě 5 dvoulůžkových pokojů.

Následující obrázek (Obr. 23) představuje celkový počet lůžek v ubytovacích zařízeních v okrese Břeclav.

Obr. 23: Kapacita ubytovacích zařízení v okrese Břeclav

Zdroj: CZSU, 2017, vlastní zpracování

Počet hromadných ubytovacích zařízení v okrese Břeclav je 239 a dohromady čítají 9942 lůžek. Nejvíce ubytovacích zařízení je v hraničním městě Mikulov, celkem 39. V následující tabulce jsou vypsány obce, které mají kapacitu alespoň 200 lůžek (Tab. 14).

Tab. 14: Kapacita ubytovacích zařízení a počet přenocování v okrese Břeclav

Obec	Počet zařízení	Počet lůžek	Počet přenocování	Průměrný počet přenocování
Mikulov	39	1666	118934	1,8
Lednice	26	1315	52550	2,1
Valtice	25	830	51199	1,8
Břeclav	15	1067	50991	1,8
Hustopeče	14	537	23237	1,7
Velké Bílovice	10	382	25785	1,6
Bořetice	8	309	21558	1,9
Dolní Dunajovice	8	292	17586	2,2
Pavlov	8	308	20162	2
Velké Pavlovice	6	237	9597	2,1

Zdroj: CZSU, vlastní zpracování

12 PŘÍPADOVÁ STUDIE: Lázeňská lokalita Pasohlávky

Před dvaceti lety probíhaly v Pasohlávkách průzkumné vrty hledající ropu a zemní plyn, těžaři však objevili horkou termální vodu, která na základě rozborů představovala ojedinělou tuzemskou sirnatou léčivou vodu. Obsah sirovodíku je kolem 10 gramů na litr vody. Léčivý pramen dal za vznik lázeňskému potenciálu, který se v posledních letech začíná naplno projevovat. Postupně se zde má vybudovat největší lázeňské centrum ve střední Evropě. Obří komplex postaví čínští investoři z provincie Che-pej ve spolupráci s Jihomoravským krajem a celý projekt bude stát přes 2 miliardy korun. Celkem dojde ke vzniku 12 lázeňských objektů, které budou stát na ploše 20 hektarů. Po vybudování lázeňského komplexu bude moci využít jejich služeb až 2000 hostů. Vedle tradiční lázeňské péče bude nabídka rozšířena i o prvky čínské medicíny. Zahájení výstavby je naplánováno na jaro 2017, ukončení bude směřovat k přelomu roku 2018 a 2019. Vznikne společná struktura s 80% vlastnictvím čínské strany a 20 % zůstane pro českou stranu. Výstavba lázeňského komplexu by měla nabídnout 500 pracovních míst a tím snížit nezaměstnanost v regionu. Podepsáním dohody se vyjádřila podpora čínské provincie a Jihomoravského kraje (PamArch, 2017).

Pro vybudování lázní je potřeba dlouhodobé a koncepční přípravy. Již v roce 2003 si nechala obec Pasohlávky vypracovat odbornou studii nesoucí název „Pasohlávky – rozvoj lázeňství a navazujících aktivit“, která považuje rozvoj lázeňství a wellness aktivit jako základní kámen rozvoje cestovního ruchu v dané oblasti. Roli organizátora musel sehrát v tomto případě veřejný sektor, který byl iniciačním investorem v daném území. Z tohoto důvodu vznikla v roce 2007 společnost Thermal Pasohlávky a.s., založená Jihomoravským krajem a obcí Pasohlávky. Společnost nejdříve vybuďovala potřebnou infrastrukturu, spojila obec Pasohlávky s Aqualandem Moravia (Obr. 24) a mezinárodní silnicí I/52, která by měla být v dohledné době přebudována na dálnici spojující Brno s Vídní (Turistika, 2017).

Obr. 24: Pohled na Aqualand Moravia s Pavlovskými vrchy v pozadí (Trčka, 2017)

Thermal Pasohlávky a.s. je společnost se sídlem v Pasohlávkách, zastoupená firmou INVEK s.r.o. se sídlem v Brně. Multifunkční objekt bude situován na poloostrově nad severním okrajem nádrže Nové Mlýny u obce Pasohlávky (Obr. 25, Obr. 26). Záměr bude spočívat v dvoupodlažním objektu, který využije přirozeného sklonu terénu, do kterého se zanoří. V přízemí budou umístěny výstavní prostory a občerstvení, v prvním patře místnosti pro návštěvnické aktivity a administrativní zázemí. Funkční členění lázeňské a rekreační zóny utvoří smíšené plochy (wellnes, lázeňství, sport, ubytování, služby) (Mynář, 2010).

Obr. 25: Digitální vizualizace termálního resortu v Pasohlávkách

Zdroj: PamArch, 2017

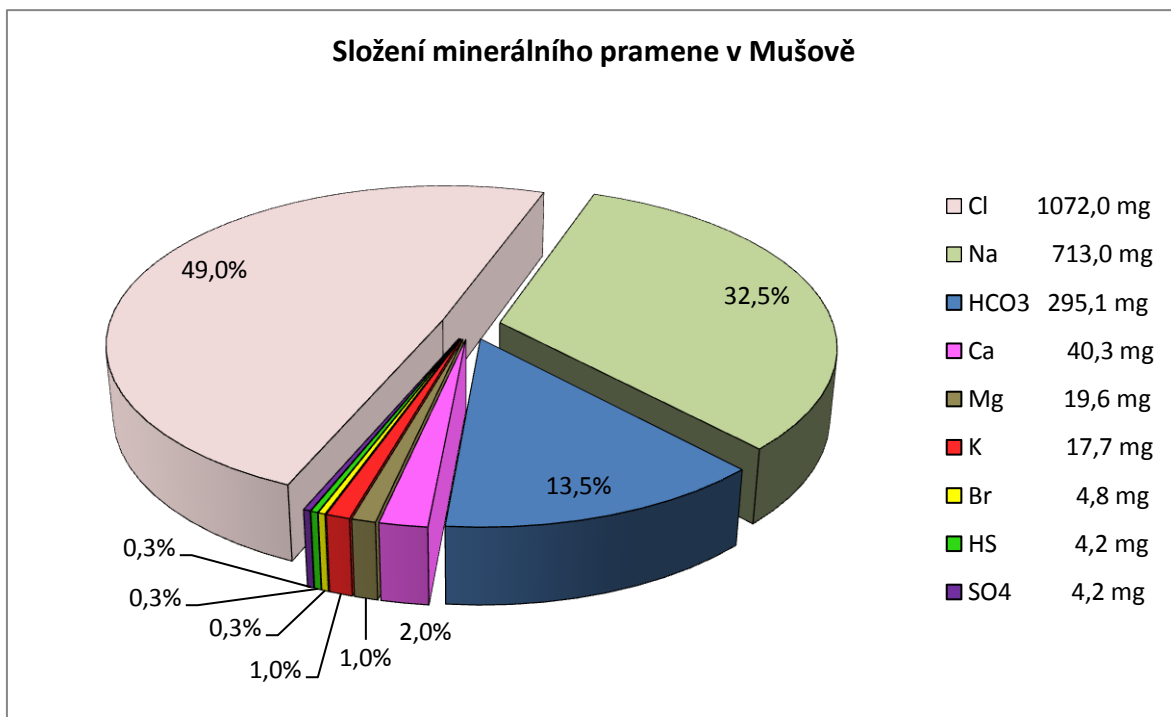

Obr. 26: Digitální vizualizace termálního resortu v Pasohlávkách

Zdroj: PamArch, 2017

12.1 Přírodní léčivý pramen a jeho současné využívání

Vrt se nachází východně od obce Pasohlávky na katastrálním území obce Mušov nad severním okrajem Horní Novomlýnské nádrže. Ministerstvo zdravotnictví uvedlo ke dni 25. 10. 1996, že termální voda v oblasti Pasohlávky-Mušov obsahovala při teplotě 46-48°C 9-10 mg H₂S v jednom litru vody, čímž se jednalo o vodu ojedinělou svým složením. Vzhledem k vysokému obsahu sirovodíku bylo žádoucí, aby voda byla využívána lázeňsky. Vysoká vydatnost zdrojů (ve vrtu Mušov 3G až 17 l/s) umožňovala vedle lázeňského využití zdroje taktéž rekreační. Vzhledem k relativně krátkodobému ověřování vydatnosti nebyly prokázány dlouhodobě platné hodnoty, proto bylo třeba zdroj chránit před neuváženými odběry, čímž mohlo dojít k narušení jak kvality, tak kvantity. Z tohoto důvodu stanovilo Ministerstvo zdravotnictví – Český inspektorát lázní a zřidel prozatímní nezbytná opatření, která trvala do roku 1998, kdy došlo k vyhlášení pramene za přírodní léčivý zdroj – minerální vody „pramen Mušov 3 G“. Teprve až v roce 2012 došlo k dalšímu vyhlášení přírodního léčivého zdroje minerální vody „pramen Pasohlávky 2G“ (MZČR, 1996; Zákon č. 97/2012 Sb.). Detailní podíl minerálních látek v 1 litru minerálního pramene v Mušově je představeno v následujícím obrázku (Obr. 27).

Obr. 27: Podíl minerálních látek v 1 litru minerálního pramene v Mušově

Zdroj: Naše voda, 2017, vlastní zpracování

Území výstavby se nachází v ochranném pásmu přírodních a minerálních vod II. stupně. Mušovský geotermální vrt leží přibližně 350 m východně od stavebního záměru v k. ú. Mušov. Jeho charakteristiky jsou zobrazeny v tabulce (Tab. 15).

Tab. 15: Charakteristika termálního pramene Mušov-3G

Hloubka	1450 m
Teplota termální vody na počvě vrtu	až 49,7 °C
Průměrný teplotní gradient	26,1 °C/km
Hodnota tepelného toku	48,4 m/W m ²
Maximální vydatnost vody při volném přelivu	7 l/s
Maximální vydatnost vody při snížení hladiny o 47,8 m	17,2 l/s
Teplota vody na povrchu	48 °C
Mineralizace termálních sírnych vod CM	2,2 g/l
Obsah sulfanu	až 9 mg/l

Zdroj: Mynář, 2010

Z pohledu vyhlášky č. 423/2001 Sb., o zdrojích a lázních, jde o teplou, silně mineralizovanou minerální vodu sírano-chloridového sodného typu, sírnou. Zdroj je využíván pro lázeňské účely. Je povoleno maximální množství odebírané vody 1,16 l/s, což je 70 l/min, maximálně 36 500 m³/rok. Při navyšování spotřeby vody pro lázeňské

účely je nutno zachovat kapacitu 3 l/s. Vrt podléhá režimu sledování dle lázeňského zákona. Z mušovského geotermálního vrtu je voda odebírána pro bazén hotelu Termal a také do obřího areálu Aqualandu Moravia.

Hotel Termal kromě běžných ubytovacích a stravovacích služeb nabízí také bazén (s využitím geotermálního pramene místního vrtu) s teplotou vody 34-37 °C a finskou saunu (Naše voda, 2017).

Aqualand Moravia je nejmodernějším aquaparkem v ČR s kapacitou 8000 návštěvníků (Obr. 28, 29). Náklady na výstavbu Aqualandu se vyšplhaly na jednu a čtvrt miliardy korun. Areál, využívající místní termální prameny, vyrostl na ploše 5 hektarů. Ve stejné lokalitě se dříve nacházely římské lázně, které jsou nejstarším lázeňským komplexem na našem území. Všechny místní atrakce využívají nejnovějších světových trendů. Součástí komplexu jsou vodní plochy o celkové ploše 3 200 m², které tvoří 4 vnitřní bazény, 6 whirlpool bazénů s geotermální vodou, 3 venkovní bazény, víceúrovňové dětské bazény se skluzavkami, interaktivními prvky (např. deštný les), vodní clona nebo vodní dělo. Dále areál disponuje kryozónou, slunečními lázněmi s vyhlídkou a barem, restaurací, stánky s občerstvením a velkokapacitním parkovištěm pro 350 aut a 9 autobusů. Netradičním zážitkem pro hosty jsou římské lázně a vanové procedury (Turistika, 2013).

Obr. 28: Aqualand Moravia

Zdroj: Trčka, 2017

Obr. 29: Atrakce v Aqualandu Moravia

Zdroj: Trčka, 2017

13 PŘÍPADOVÁ STUDIE 2: Lázně Lednice

Obec Lednice je známa bohatou historií, což se projevilo dokonce zápisem do seznamu světového dědictví UNESCO v roce 1996. Krásné prostředí Lednicko-valtického areálu patří k nejnavštěvovanějším turistickým lákadlům v České republice. Novogotický zámek s rozlehlým parkem a známým Minaretem je více než výborným předpokladem pro silné zázemí lázeňského střediska.

První impulsem vedoucí ke vzniku nového lázeňského střediska byl nález zdroje jodobromového pramene. Mezi starosty obce Lednice a města Hodonín došlo 14. 7. 2004 k podepsání smlouvy o vzniku **dobrovolného svazku obcí Jihomoravské lázně**. Vytvořením svazku bylo možné získat dotace z Evropské Unie, které sloužily k vybudování nových lázní v Lednici a zároveň k stálému rozšiřování Lázní Hodonín (Hodonínské listy, 2004).

Na základě získaných prostředků z EU byl financován projekt **Rozvoj lázeňské infrastruktury v Jihomoravském kraji**. Jihomoravské lázeňství bylo podpořeno regionální radou s celkovou částkou 600 milionů korun, další asi jednu miliardu korun vytvořily přímé soukromé investice. Podpora z Evropské Unie měla být startem rozvoje území a možností prostoru pro další investice (Vystoupil & Šauer, 2009).

Lázně Lednice byly oficiálně **otevřeny 11. října 2006** a řadí se k nejmladším lázeňským zařízením v České republice. Provozovatelem lednických lázní jsou Lázně Hodonín a jejich investorem i vlastníkem je dobrovolný svazek obcí Jihomoravské lázně, jehož členy jsou jak Obec Lednice, tak Lázně Hodonín. Ke dni 29. 3. 2017 byly Lázně Lednice ustanoveny vyhláškou Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 145/2009 Sb., o stanovení přírodních léčebných lázní Lednice v katastrálním území Lednice na Moravě. Statut obsahuje soubor pravidel/ jeho ochrany, jako například zákaz provádění staveb, zařízení či provozoven na území lázeňského místa, které by moly negativně narušit poskytování lázeňské péče (MZČR, 2017).

Mezi hlavní cíle, vycházející z podpory lázeňství, je snaha zvednout příval turistů na Jižní Moravu. Disponovat kvalitním zázemím a službami, které by hosty přiměly zůstat v regionu déle, s přenocováním. Zároveň by měly lázně a volnočasová centra sloužit pro zvýšení kvality života obyvatel z okolí. Nezanedbatelnou součástí strategického projektu je rozvoj ekonomiky a hospodářství v dané oblasti, z toho vyplývající nová pracovní místa pro místní obyvatelstvo (Vystoupil & Šauer, 2009).

Lázeňský dům nese název Perla, jedná se o moderní rehabilitační zařízení v blízkosti turisticky velmi atraktivní zámecké zahrady. Dům se nachází v klidném prostředí na okraji obce Lednice ve směru k okresnímu městu Břeclav (Obr. 30, 31, 32, 33) Lázně fungují v nepřetržitém provozu. Od roku 2007 jsou návštěvníkům poskytovány komplexní léčebné a rehabilitační služby s využitím účinků přírodního třetihorního mořského jodobromového pramene.

Celková kapacita lázeňského domu je 76 lůžek, přičemž se jedná o komfortní ubytování ve formě dvoulůžkových pokojů a apartmánů. Léčebná kapacita je 150 osob za den. Zvolna narůstá počet hostů, kteří si svůj pobyt platí sami. Lázně disponují restaurací, kavárnou s venkovní terasou, zasedací místností s kapacitou pro 40 osob, internetovým koutkem, tělocvičnou, fitcentrem, saunou a bazénem s možností vířivky a protiproudu. Celý lázeňský komplex je bezbariérový (Lázně Lednice, 2015).

Provozní část je tvořena vstupní halou s recepcí, stravovací část zahrnující lázeňskou jídelnu a kavárnu, rehabilitační bazén, vyšetřovací část, balneoprovoz a zázemí pro management a zaměstnance lázní. Balneoprovoz disponuje kapacitou 150 osob za den, což je přibližně dvojnásobná léčebná kapacita. Hlavním důvodem je předpoklad využití lázeňských služeb také ambulantní klientelou (Kalců, 2015).

Obr. 30: Lázeňský dům (Trčka, 2017)

Obr. 31: Lázeňská kolonáda (Trčka, 2017)

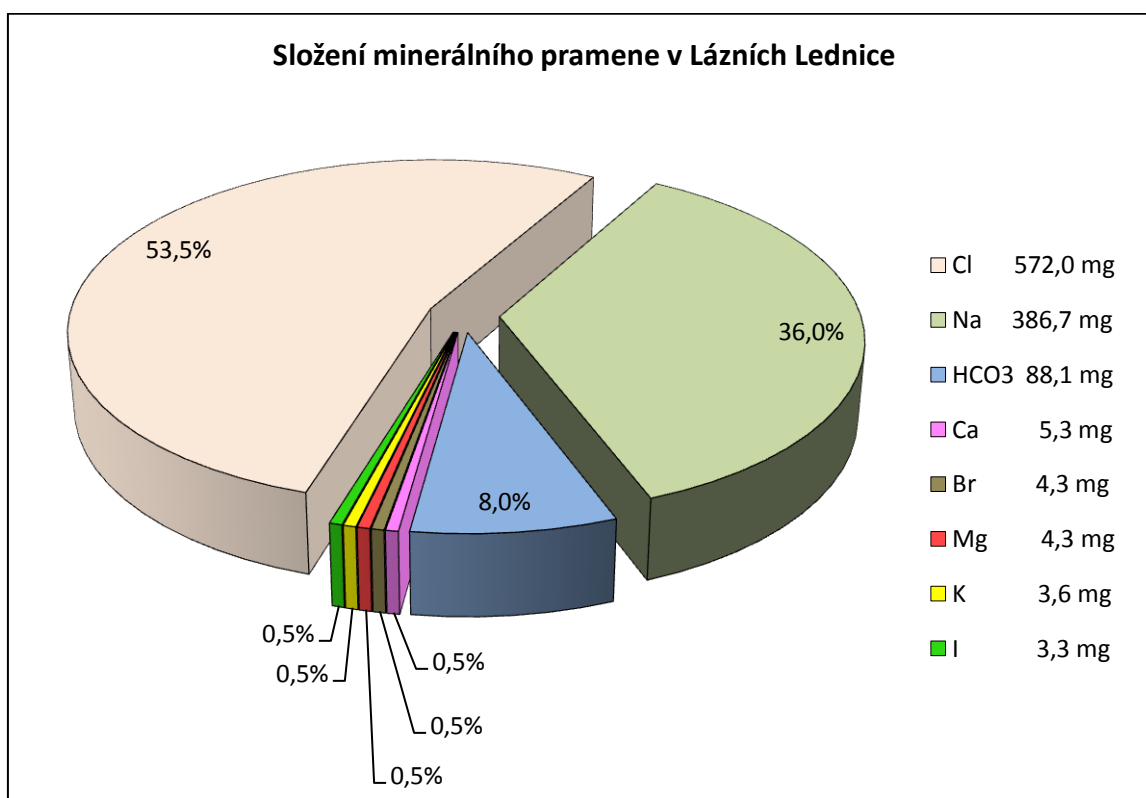
Obr. 32: Lázně Lednice (Trčka, 2017)

Obr. 33: Lázně Lednice (Trčka, 2017)

13.1 Přírodní pramen a jeho současné využívání

Přibližně před 16 miliony let bylo v místě lázni dno prehistorického moře zvaného Paratethys, které svým rozsahem sahalo až do Černého a Kaspického moře. Poté vlivem třetihorního vrásnění došlo ke zvednutí území Moravy ze dna a mořská voda zůstala v podzemních slujích v hloubce 1200-1250 metrů pod povrchem země mezi obcemi Lednice a Charvátská Nová Ves. Pramen se nachází zemských hlubinách v uzavřené čočce, kde vzhledem ke své vydatnosti bude dostupný i pro další generace. Místní jodobromový pramen je svým obsahem jódu jedním z nejkvalitnějších svého druhu v Evropě. Pro své chemické složení je přirovnáván k vodě mořské. Následující obrázek 16 popisuje složení minerálního léčivého pramene. Detailní podíl minerálních látek v 1 litru minerálního pramene v Lázních Lednice je zobrazeno v následujícím obrázku (Obr. 34).

Obr. 34: Podíl minerálních látek v 1 litru minerálního pramene v Lázních Lednice

Zdroj: Složení jodobromové vody, 2017, vlastní zpracování

Přírodní pramen je čerpán ze dvou vrtů (Lednice 5 a Lednice 7). Cestou dochází k jeho ochlazení až na 7°C, pro koupel je ovšem ohřívána na teplotu 37°C. Dále se teplota vody upravuje individuálně podle pokynů ošetřujícího lékaře. V průběhu léčby se jód vypařuje do ovzduší a obohacuje se tak jodové mikroklíma během koupele, jež v ten moment převyšuje svým obsahem jódu přímořské oblasti. Jód se vstřebává formou

inhalace, sliznicemi a kůží. Velký význam má pro pacienta celkový účinek, při kterém dochází ke stimulaci neurohumorálního systému vlivem regulace štítné žlázy. Jodová voda je taktéž nejúčinnější balneologický prostředek k léčbě cévních onemocnění. Léčivá voda blahodárně působí na oběhový systém a pohybový aparát, dále na neurologické nemoci, gynekologické potíže nebo stavy po popáleninách.

Díky charakteristickým vlastnostem minerálního pramene, bohatého na vysoké množství léčivých solí jódu a brómu při poměrně nízké mineralizaci a možnosti jeho širokého využití se v Lednici léčí pacienti s různým onemocněním. Všechny léčené nemoci jsou uvedeny v tabulce (Tab. 16).

Tab. 16: Obtíže léčené minerálními prameny v Lednici

Onemocnění pohybového ústrojí
Revmatoidní artritida I. až IV. Stadia
Ankylozující spondylitis (Bechtěrevova choroba)
Ostatní séronegativní spondartritidy a reaktivní a druhotné artritidy
Mimokloubní revmatismus, Difuzní onemocnění pojiva
Osteoporóza
Bolestivé syndromy šlach, šlachových pouzder, úponů a svalů, kosterních svalů
Coxarthróza, gonarthróza
Artrózy v ostatních lokalitách, Arthropathie
Chronický vertebrogenní algický syndrom funkčního původu
Neploďnost a gynekologická onemocnění
Sterilita a infertilita primární, Sekundární sterilita na podkladě zánětlivém i funkčním
Opakující se zánětlivé onemocnění vnitřních rodidel a jejich následky
Dermatologické problémy
Zánětlivá kožní onemocnění
Chronické ekzémy včetně atopického ekzému
Akné
Redukce otoku tkání
Stavy po popáleninách
Psoriáza spojená s artropatickým postižením, chronických svědivých dermatóz a sklerodermie

Zdroj: Lázně Lednice, 2017; vlastní zpracování.

Pacienti Lázní Lednice jsou léčeni prostřednictvím širokého spektra **léčebných procedur**, které jsou na základě vstupní prohlídky navrženy lékařem. Mezi nabízené procedury patří (Léčebné procedury, 2015): kineziterapie, hydroterapie, reflexní terapie, mechanoterapie, masáže, elektroléčba, inhalace, fototerapie, léčba pramenem, oxygenoterapie, termoterapie, aplikace CO₂, relaxační procedury.

Procedury v lázeňském domě Perla jsou vzhledem k převažující samoplátecké klientele poskytovány denně, včetně víkendu, v časové rozmezí 7:30-19:00 hodin. Procedur mohou tedy využít jak místní obyvatelé, tak lidé z blízkého okolí po pracovní době nebo v době dovolené.

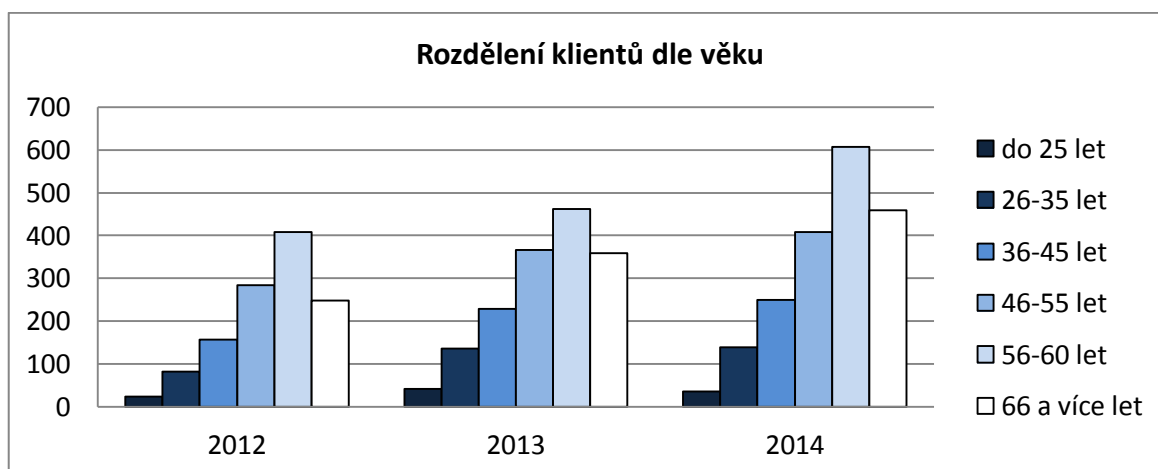
13.2 Lázeňská klientela

Komplexní služby, ubytování, stravování a léčebné procedury jsou nabízeny hostům lázeňského střediska v Lednici. Široký výběr procedur je určený všem osobám starších 18 let. Nejčastější klientelou jsou hosté starší 55 let. Růst hostů ve všech kategoriích neustále roste, výjimkou jsou osoby mladší 25 let, které lázeňské pobyty příliš nepreferují. Do jisté míry je tato příčina přisuzována novému indikačnímu seznamu (vydaný v říjnu roku 2012), ve kterém figurují také lednické lázně, čímž mohli podepsat smlouvy se zdravotními pojišťovnami. Více klientů má tedy lázně předepsané, a jelikož je hlavní zaměření lednického léčebného střediska nemoci pohybového ústrojí, převládají mezi hosty senioři. Tabulka (Tab. 17) a obrázek (Obr. 35) udávají ucelený přehled věkových skupin návštěvníků lázní.

Tab. 17: Rozdělení lázeňských hostů do věkových skupin

věková skupina	2012	2013	2014
do 25 let	24	41	36
26-35 let	82	135	139
36-45 let	156	229	249
46-55 let	284	366	408
56-60 let	408	462	607
66 a více let	248	358	459

Zdroj: Kalců, 2015

Obr. 35: Rozdělení návštěvníků podle věku

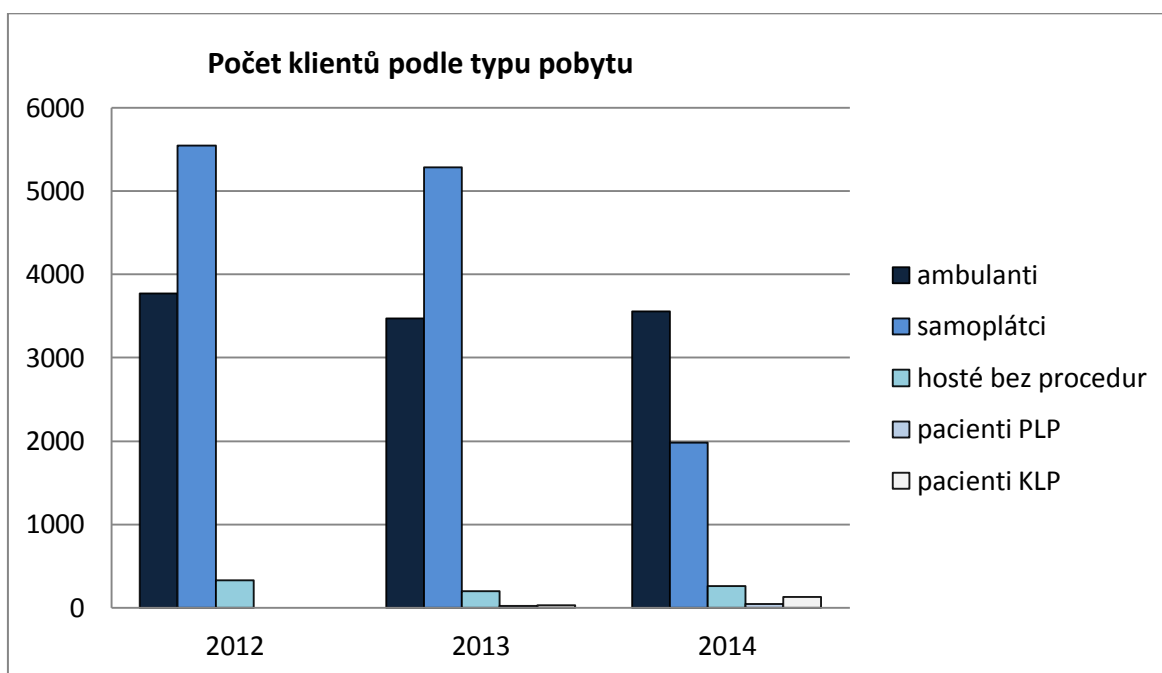
Zdroj: Kalců, 2015, vlastní zpracování

Lednické lázně se řadí k nejmladším a svou kapacitou k nejmenším lázním v České republice. Na začátku svého působení poskytovaly lázně jen pobyt pro samoplátce a dodnes tento druh hostů převládá. Z důvodu neustálých změn v legislativě není možné spoléhat jen na klienty přicházející na základě návrhu od lékaře, ale je třeba vytvářet co nejlepší prostředí i pro samoplátce. Tabulka (Tab. 18) i obrázek (Obr. 36) seznamují s počtem návštěvníků dle typu pobytu.

Tab. 18: Počet návštěvníků dle typu pobytu

Typ pobytu	2012	2013	2014
Ambulanci	3769	3471	3553
Samoplátci	5542	5282	1979
hosté bez procedur	328	199	259
pacienti PLP	0	23	43
pacienti KLP	0	31	131

Zdroj: Kalců, 2015

Obr. 36: Počet klientů dle typu pobytu

Zdroj: Kalců, 2015, vlastní zpracování

13.3 Výsledky dotazníkového šetření v Lázních Lednice

V březnu roku 2017 bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož prostřednictvím byla snaha zjistit informace o lázeňském pobytu v Lázních Lednice a vztah obyvatel obce Lednice k místním lázním. Vycházelo se ze dvou různých dotazníků, přičemž první byl určen návštěvníkům a klientům lázní, druhý obyvatelům obce Lednice.

Obě formy dotazníků se skládají celkem z jedenácti otázek, u každé z nich je na výběr z několika možností. Po dotazovaných se vyžaduje pouze volba jedné odpovědi. Dotazník byl vytištěn a rozdán klientům v komplexu lednických lázní.

Cílem prvního dotazníkového šetření bylo zjistit důvod volby Lázní Lednice, jaký způsobem je hrazen jejich pobyt, zda vědí, jaký léčivý zdroj se v lázních využívá, zda pociťují spokojenost s kvalitou procedur nebo co je pro ně při návštěvě nejdůležitější. Druhé dotazníkové šetření by nám mělo nastínit vztah obyvatel obce k místním lázním.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 138 respondentů, přičemž 56 klientů lázní a 82 obyvatel obce Lednice. Získané informace jsou zpracované formou tabulek a grafů. Samotné dotazníky jsou k dispozici v příloze.

13.3.1 První dotazníkové šetření

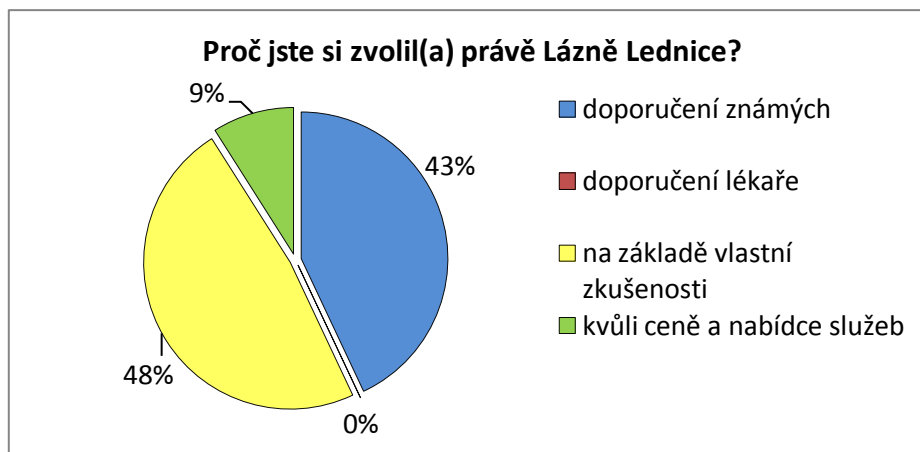
Otázka č. 1

Tab. 19: Důvod volby Lázní Lednice

Proč jste si zvolil(a) právě Lázně Lednice?	Počet
Doporučení známých	24
Doporučení lékaře	0
Na základě vlastní zkušenosti	27
Kvůli ceně a nabídce služeb	5

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Téměř jedna polovina klientů volila Lázně Lednice na základě vlastní zkušenosti, 43 % vybíralo na doporučení známých. Kvůli ceně a nabídce služeb zvolilo lednické lázně 9 % klientů. Na doporučení lékaře pobyt nevolil nikdo z dotazovaných, neboť se jedná z velké většiny o samoplátce.

Obr. 37: Důvod volby Lázní Lednice

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

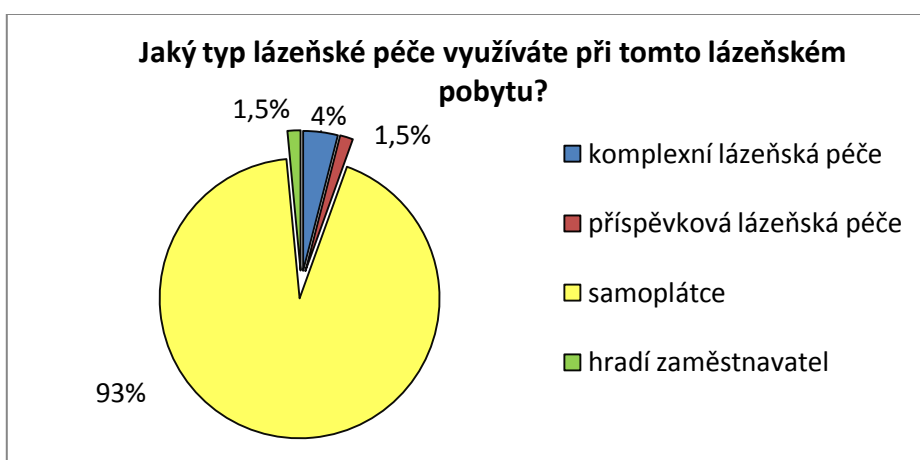
Otázka č. 2

Tab. 20: Typ lázeňské péče

Jaký typ lázeňské péče využíváte při tomto lázeňském pobytu?	Počet
Komplexní lázeňská péče	2
Příspěvková lázeňská péče	1
Samoplátce	52
Hradí zaměstnavatel	1

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Následující tabulka vyjadřuje, jakým způsobem byl klientům pobyt hrazen. Na začátku provozu poskytovaly lázně pouze služby samoplátcům. Tento druh klientů i dnes stále převládá. I když dle interních zdrojů Lázní Lednice (Kalců, 2015) samoplátci převládají, nejedná se o tak jednoznačnou převahu, kterou nám nabídlo dotazníkové šetření. Z celkového počtu dotazovaných tvořili samoplátci 93 %.

Obr. 38: Typ lázeňské péče

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

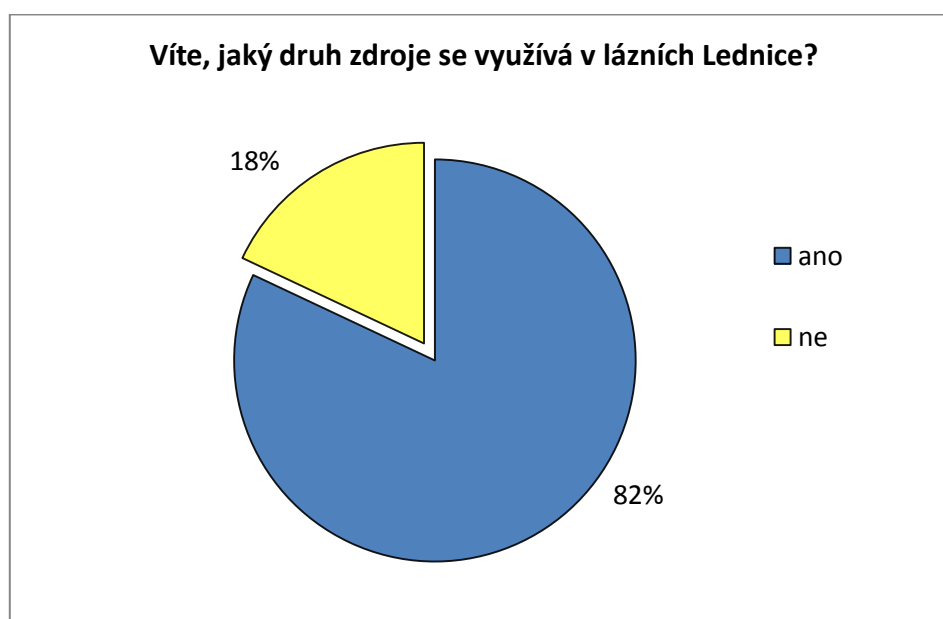
Otázka č. 3

Tab. 21: Druh přírodního léčivého zdroje

Víte, jaký druh zdroje se využívá v Lázních Lednice?	Počet
Ano	46
Ne	10

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Další otázka se týkala přírodního bohatství Lázní Lednice. Cílem bylo zjistit informovanost klientů o přírodním léčivém zdroji, který využívají v rámci léčby. Z výzkumu vyplynulo, že 18 % dotázaných nemá žádné informace o léčivém pramenu místních lázní.

Obr. 39: Druh přírodního léčivého zdroje

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

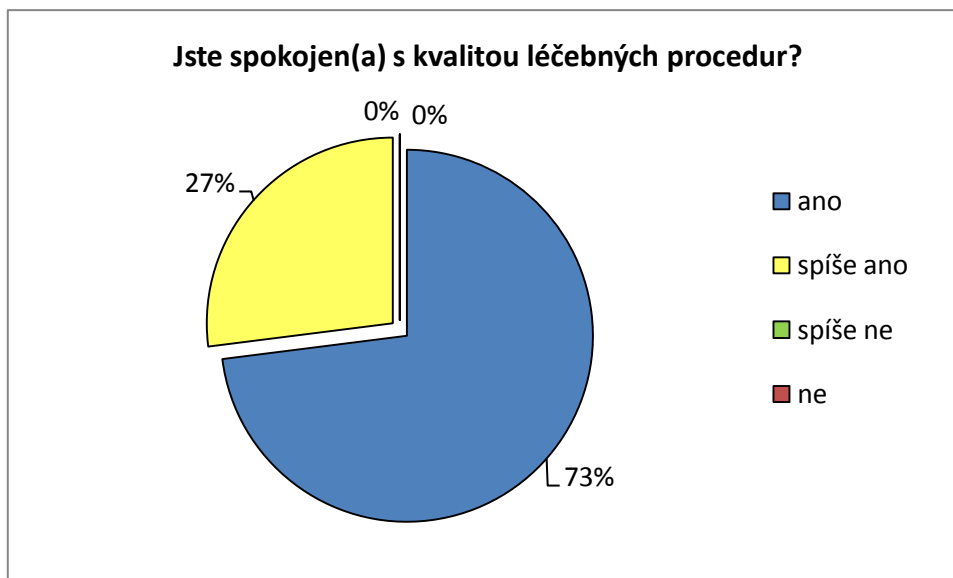
Otázka č. 4

Tab. 22: Kvalita léčebných procedur

Jste spokojen(a) s kvalitou léčebných procedur?	Počet
Ano	41
Spíše ano	15
Spíše ne	0
Ne	0

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Následující otázka se týkala subjektivního názoru hostů na kvalitu léčebných procedur. Všichni respondenti se přiklonili ke spokojenosti s kvalitou léčebných procedur. Celých 73 % vyjádřilo plnou spokojenost a 27 % částečnou spokojenost.

Obr. 40: Spokojenost s kvalitou léčebných procedur

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Otázka č. 5

Tab. 23: Léčba v jiném lázeňském zařízení

Podstoupil(a) jste v minulosti léčbu v jiném lázeňském zařízení v ČR nebo zahraničí?	Počet
Ano	32
Ne	24

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Z celkového počtu respondentů se u 43 % z nich jednalo o první lázeňský pobyt a nemají zkušenost s žádnou lázeňskou léčbou v České republice ani v zahraničí. Zbýlých 57 % již dříve pobyt v lázeňském středisku absolvovalo.

Obr. 41: Léčba v jiném lázeňském zařízení

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Lázeňská střediska zmíněná klienty, ať už to jsou Luhačovice, Hodonín, Třeboň nebo Lázně Bohdaneč, mají stejně jako Lázně Lednice specializaci na pohybové ústrojí, což má spojitost pravděpodobně spojitost s výběrem Lázní Lednice. Tabulka uvedená níže zobrazuje, jaké lázně klienti dříve navštívili.

Tab. 24: Lázně navštívené klienty Lázní Lednice v minulosti

Lázně navštívené klienty Lázní Lednice v minulosti	Počet
Lázně Hodonín	16
Luhačovice	14
Třeboň	5
Františkovy lázně	4
Lázně Jeseník	2
Lázně Bělohrad	2
Lázně Bohdaneč	2
Piešťany	2

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Otázka č. 6

Tab. 25: Srovnání kvality přírodního léčivého zdroje

Jsou podle Vás přírodní léčivé zdroje v Lázních Lednice lepší kvality než v zařízení, které jste navštívil(a) v minulosti?	Počet
Ano	4
Stejná úroveň	17
Ne	1
Nedokážu (nemohu) posoudit	34

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Následující odpovědi jsou subjektivním názorem na kvalitu přírodního léčivého zdroje v Lázních Lednice a léčivého pramene v předešlých navštívených lázních. Kvalitu nedokázalo, či nemohlo posoudit 61 %, srovnatelnou úroveň považovalo 30 % a jen 7 % posoudilo léčivý pramen v Lednici za lepší než v předešlém léčebném středisku.

Obr. 42: Srovnání kvality přírodního léčivého zdroje

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

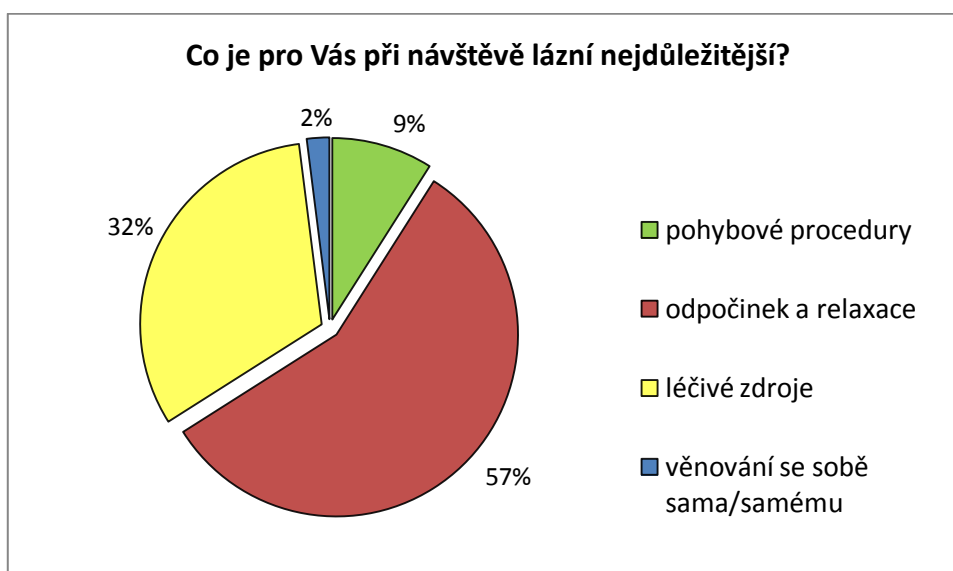
Otázka č. 7

Tab. 26: Preferované možnosti pobytu

Co je pro Vás při návštěvě nejdůležitější?	Počet
Pohybové procedury	5
Odpočinek a relaxace	32
Léčivé zdroje	18
Věnování se sobě sama/samému	1

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Pro více než polovinu oslovených, 57 %, je hlavním důvodem pobytu odpočinek a relaxace. Léčivý minerální pramen považuje za nejdůležitější 32 % klientů a spíše se k této volbě přikláněli muži. Důvodem může být specializace Lázní Lednice, zaměřující se na nemoci pohybového ústrojí, z čehož může vycházet větší fyzická námaha u mužů.

Obr. 43: Preferované možnosti pobytu

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

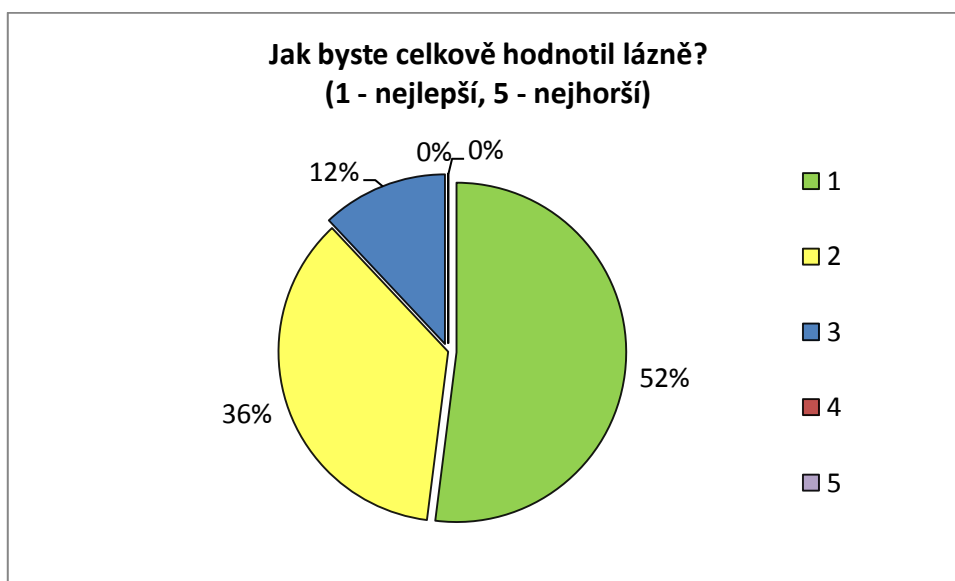
Otázka č. 8

Tab. 27: Hodnocení lázní

Jak byste celkově hodnotil(a) lázně (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)?	Počet
1	29
2	20
3	7
4	0
5	0

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Klienti shledávají Lázně Lednice velmi pozitivně. Více než polovina hostů, 52 %, ohodnotila celkový dojem známkou 1, o stupeň horší známkou se jeví středisko 36 % hostů a jen 12 % ohodnotilo lázně průměrnou známkou 3.

Obr. 44: Hodnocení lázní

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

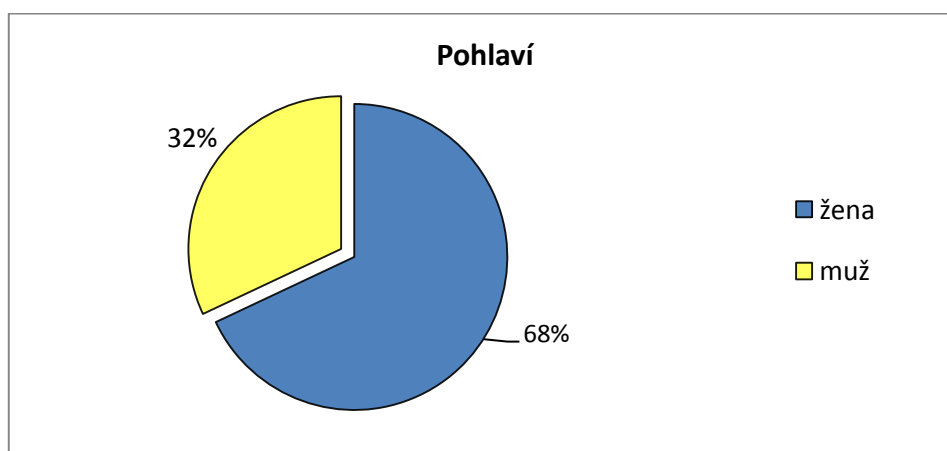
Otázka č. 9

Tab. 28: Pohlaví klientů

Pohlaví klientů	Počet
Žena	38
Muž	18

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Větší počet respondentů tvořily ženy. Z celkových 56 dotazovaných bylo 68 % žen.

Obr. 45: Pohlaví klientů

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

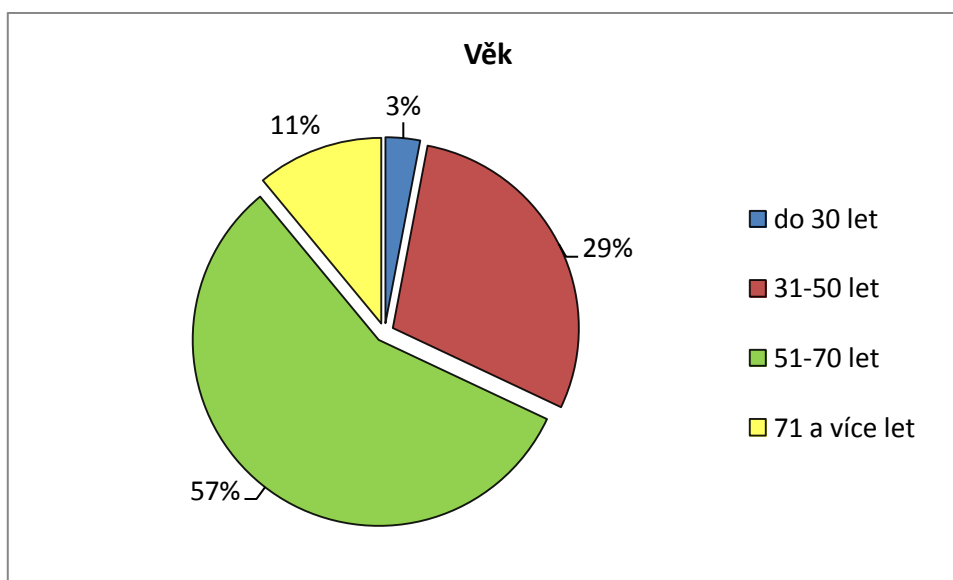
Otázka č. 10

Tab. 29: Věkové skupiny klientů

Věk	Počet
Do 30 let	2
31-50 let	16
51-70 let	32
71 a více let	6

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Nejpočetnější skupinu klientů, 57 %, dle dotazníkového šetření, tvoří hosté ve věkovém rozmezí 51-70 let. Necelá třetina jsou hosté mezi 31 a 50 lety. Méně početnou klientelu tvoří osoby mladší 30 let a senioři nad 71 let.

Obr. 46: Věkové skupiny klientů

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

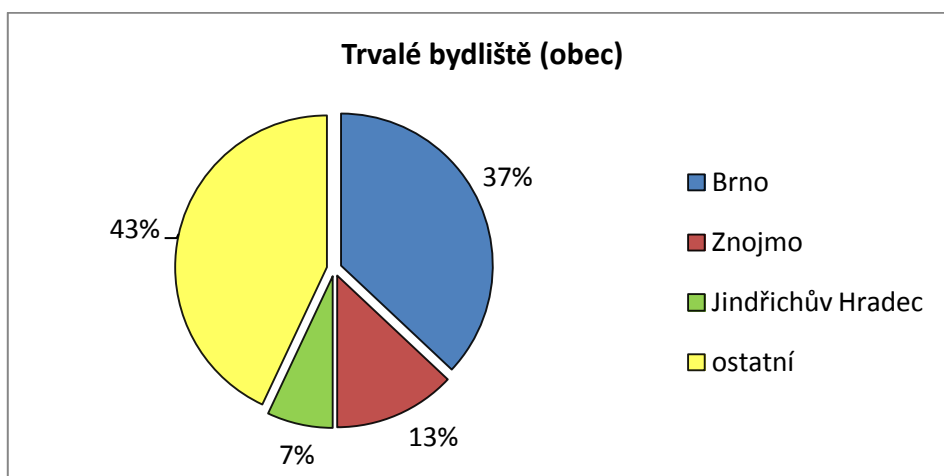
Otázka č. 11

Tab. 30: Trvalé bydliště klientů

Trvalé bydliště (obec)	Počet
Brno	21
Znojmo	7
Jindřichův Hradec	4
Ostatní	25

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

Nejvíce hostů přijíždí z Brna a okolí, celkem 37 % ze všech dotázaných. Dále jsou to menší skupinky osob z dané oblasti, nejvíce však Znojmo, Jindřichův Hradec, poté Olomouc, Břeclav, Kolín, Hrušovany nad Jevišovkou nebo Blansko.

Obr. 47: Trvalé bydliště klientů

Zdroj: 1. dotazníkové šetření

13.3.2 Druhé dotazníkové šetření

Otázka č. 1

Tab. 31: Spokojenost se vzhledem obce

Jste spokojený se vzhledem Vaší obce?	Počet
Ano	65
Ne	17

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Z celkového počtu respondentů se většina, 79 %, přiklonila ke spokojenosti s vzhledem obce.

Obr. 48: Spokojenost se vzhledem obce

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Otázka č. 2

Tab. 32: Výhodnost žití v lázeňské obci

Shledáváte jako výhodné žít v lázeňské obci?	Počet
Ano	34
Ne	48

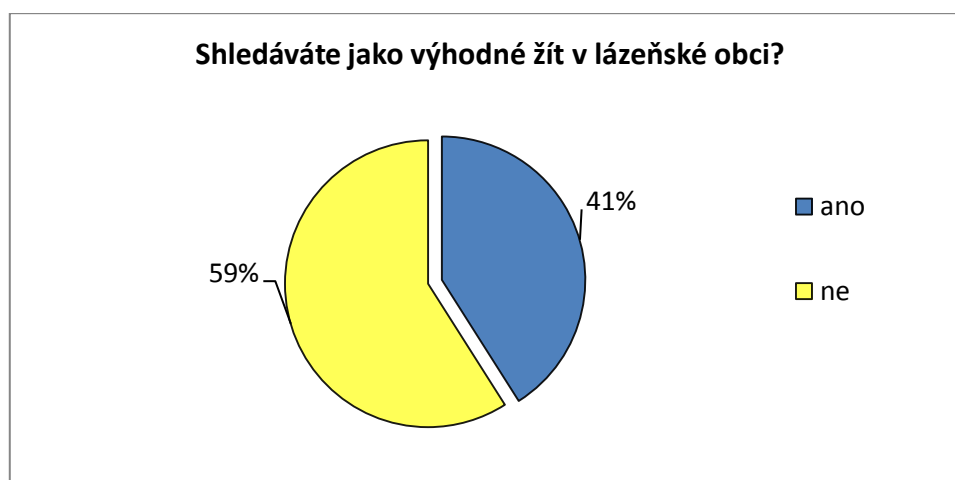
Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Následující otázka nám měla přiblížit pohled občanů na dopad lázeňství na život v dané obci. Větší část, konkrétně 59 %, se přiklání k názoru, že žít v lázeňské obci nemá výhody pro jejich život. Pro lepší představu byly v dotazníku uvedeny možné příklady, jako jsou klid, snaha o lepší životní prostředí nebo širší nabídka zaměstnání. Přesnější důvody spokojenosti obyvatel, jsou nastíněny v následující tabulce:

Tab. 33: Důvod spokojenosti

Důvod spokojenosti	Počet
Čistota	14
Snaha o lepší životní prostředí	8
Širší nabídka zaměstnání	6
Ostatní (turisté, kultura, vzhled obce)	1

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Obr. 49: Výhodnost žití v lázeňské obci

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Otázka č. 3

Tab. 34: Nevýhodnost žití v lázeňské obci

Má pro Vás nějaké nevýhody žít v lázeňské obci?	Počet
Ano	47
Ne	35

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Další otázka měla poukázat na negativa života v lázeňské obci. Opět byly v dotazníku nastíněny možnosti jako arogantní turisté, vysoké ceny, vysoké poplatky nebo vysoké nájmy. Obyvatelé měli možnost zmínit důvody dalších nevýhod. Nejčastěji se v odpovědích vyskytovaly problémy s turisty, někteří respondenti by přitvrdili při vybírání pokut za nedovolené parkování, jiné trápí přelidněný zámecký park či hluk v obci. Nejčastější odpovědi jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 35: Důvod nespokojenosti

Důvod nespokojenosti	Počet
Turisté (velké množství, arogantnost, bezohlednost)	29
Vysoké ceny	9
Velký pohyb aut	4
Liknavost obecní policie vůči turistům	2

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Obr. 50: Nevýhodnost žití v lázeňské obci

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

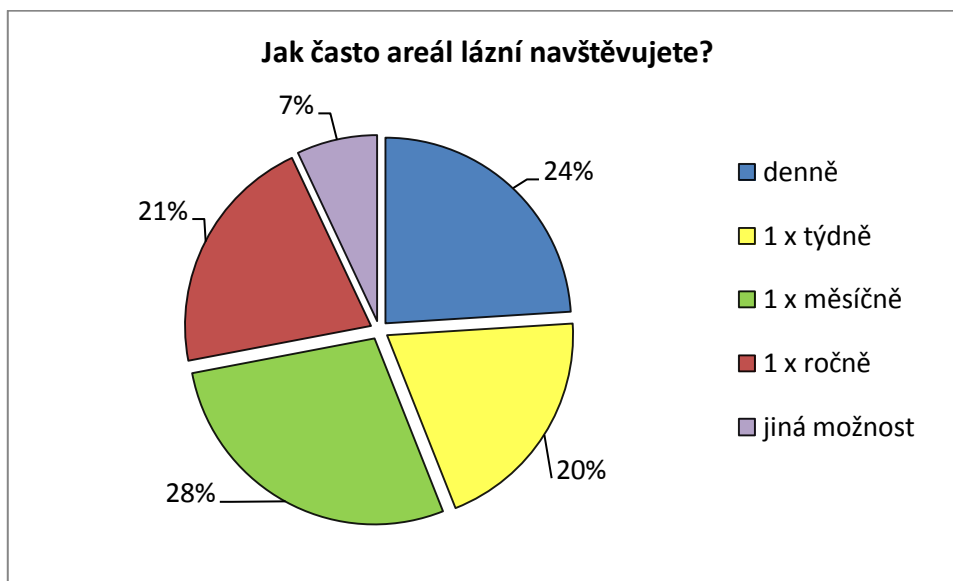
Otázka č. 4

Tab. 36: Návštěvnost areálu

Jak často areál lázní navštěvujete?	Počet
Denně	20
1 x týdně	16
1 x měsíčně	23
1 x ročně	17
Jiná možnost	6

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Každý den navštíví areál lázní přibližně každý čtvrtý dotázaný. Cesta ke kolonádě je velmi hezky upravena a nabízí příjemné prostředí. Areál lázní je navíc velmi blízko zámeckému parku, proto vybízí k častým návštěvám. Jedenkrát týdně si cestu do areálu najde 20 %, každý měsíc do lázeňských prostor zavítá 28 % a 21 % dotazovaných zavítá do zmíněných míst jen jednou ročně. Dotazník nabízel také jinou možnost, kde se 7 % respondentů vyjádřilo slovy, že areál nenavštěvuje, popřípadě v prostorách nikdy nebyli, ale plánují návštěvu.

Obr. 51: Návštěvnost areálu lázní

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Otázka č. 5

Pátá otázka byla pro respondenty otevřená a měli možnost se vyjádřit, co by uvítali v případě rozšíření areálu. Nejčastěji obyvatelé postrádali dětské hřiště, možnost sportovního vyžití a dostupnost léčivého pramene. Získané odpovědi jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 37: Přínos v případě rozšíření areálu

Co by pro Vás bylo nejpřínosnější v případě rozšíření areálu nebo nabídky služeb?	Počet
Dětské hřiště	24
Vývěr vody	18
Sportovní vyžití (brusle, horolezecká stěna)	4
Více laviček	2
Termální koupaliště	1

Zdroj: 2. Dotazníkové šetření

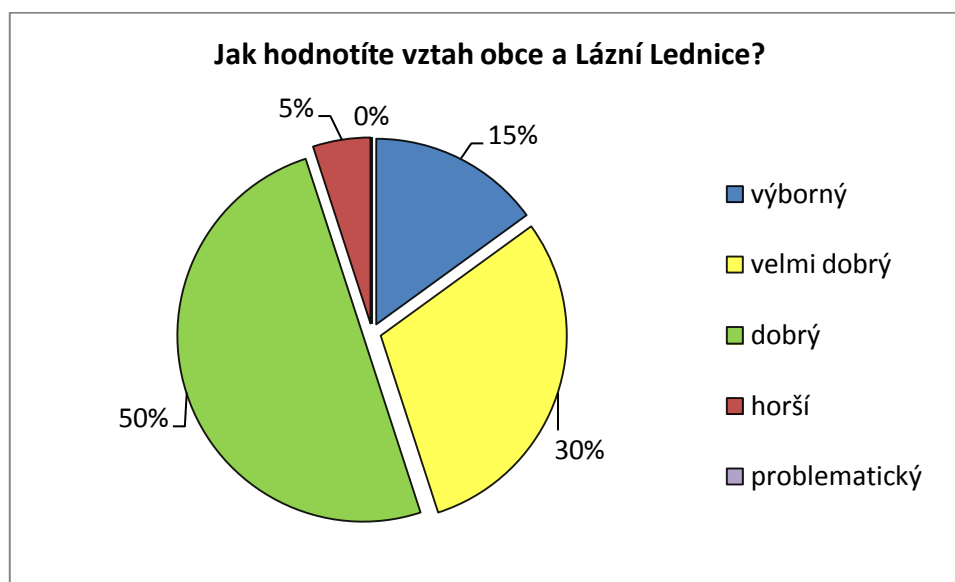
Otázka č. 6

Tab. 38: Vztah obce a Lázní Lednice

Jak hodnotíte vztah obce a lázní Lednice?	Počet
Výborný	12
Velmi dobrý	25
Dobrý	41
Horší	4
Problematický	0

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Následující otázka spočívala v názoru obyvatel na vztah mezi obcí a lázněmi. Celých 95 % dotázaných hodnotilo vztah v rozmezí dobrý až výborný, jen 5 % mělo pocit, že spolupráce funguje na horší úrovni.

Obr. 52: Vztah obce a Lázní Lednice

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Otázka č. 7

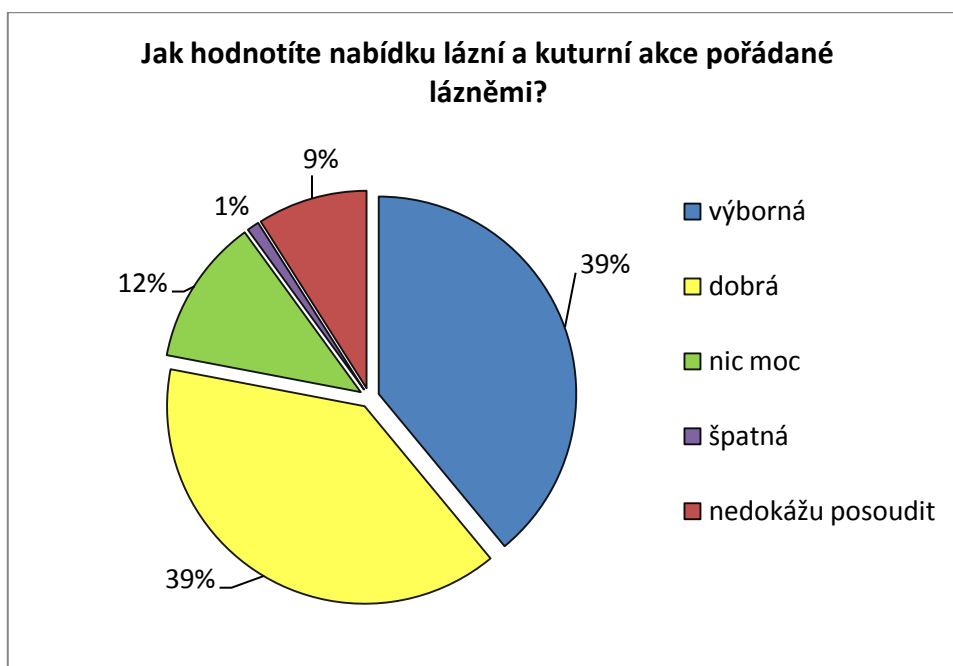
Tab. 39: Nabídka lázní a kulturní akce

Jak hodnotíte nabídku lázní a kulturní akce pořádané lázněmi?	Počet
Výborné	32
Dobré	32
Nic moc	10
Špatné	1
Nedokážu posoudit	7

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Nabídka lázeňských služeb a akce pořádané lednickými lázněmi jsou mezi obyvateli hodnoceny ve větší míře pozitivně. Stejně zastoupení, 39 %, hodnotí služby a program na výbornou a dobrou. K mírné nespokojenosti se přiklání 12 % respondentů a 1 % shledává služby a akce za špatné. Někteří obyvatelé nebyli schopni na základě zkušeností úroveň posoudit, těch bylo celkem 7 %.

Obr. 53: Nabídka lázní a kulturní akce

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

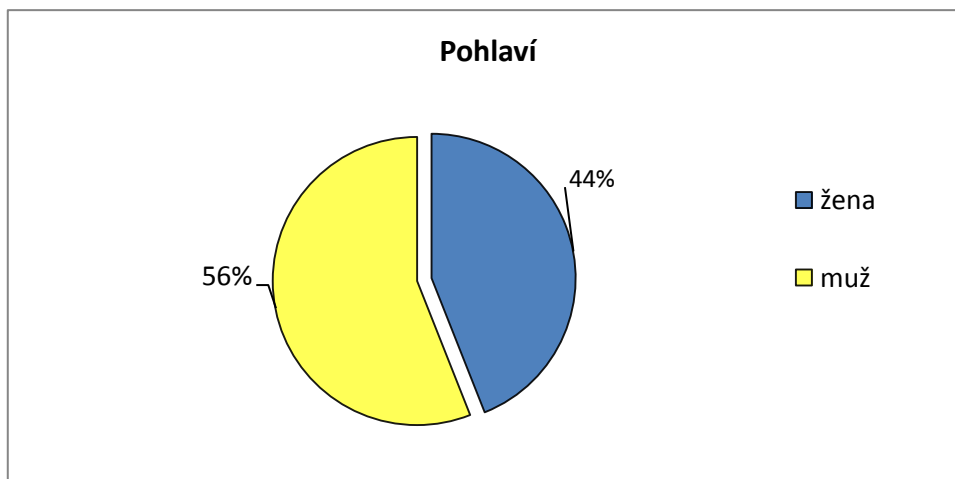
Otázka č. 8

Tab. 40: Pohlaví respondentů

Pohlaví	Počet
Žena	36
Muž	46

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Dle pohlaví respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo 46 mužů a 36 žen. Je třeba podotknout, že plnění dotazníku nebylo časově náročné a tudíž ani nedocházelo k jakémukoliv odporu ze strany mužů i žen.

Obr. 54: Pohlaví respondentů

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

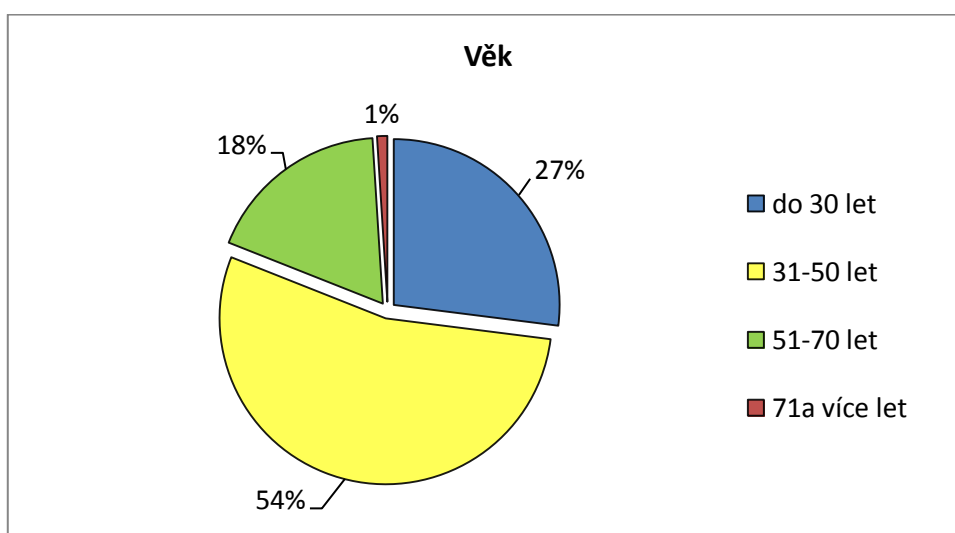
Otázka č. 9

Tab. 41: Věkové skupiny respondentů

Věk	Počet
Do 30 let	22
31-50 let	44
51-70 let	15
Nad 70 let	1

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Nejpočetnější věkovou skupinou dotazovaných bylo věkové rozmezí mezi 31 a 50 lety, celkem 54 %. Obyvatelé mladší třiceti let tvořili 27 %, méně početnou skupinu představovaly osoby v rozmezí 51-70 let a jen jedna osoba byla starší 70 let.

Obr. 55: Věková skupina respondentů

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

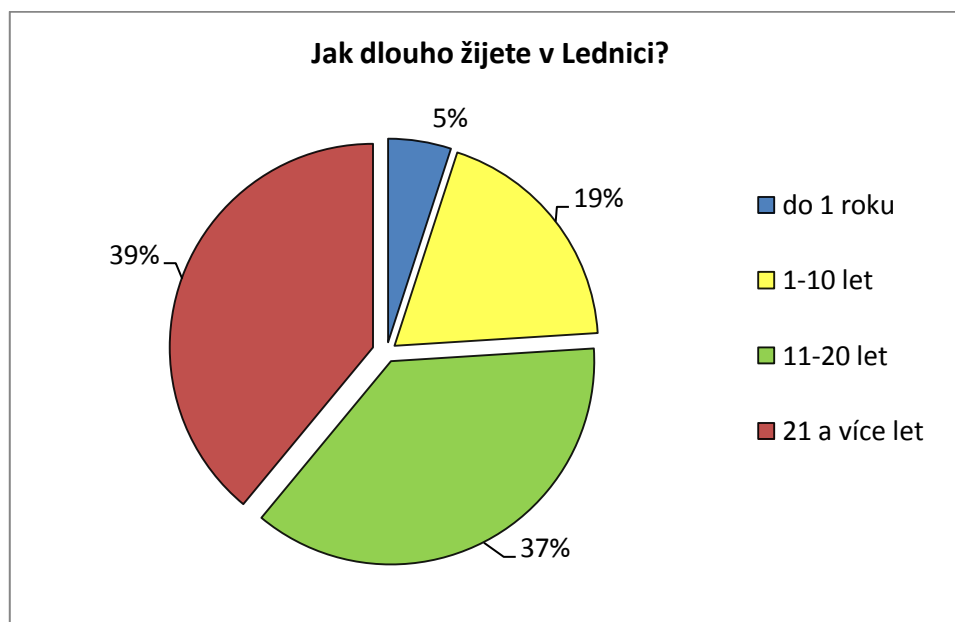
Otázka č. 10

Tab. 42: Délka žití v obci Lednice

Jak dlouho žijete v Lednici?	Počet
Do 1 roku	4
1-10 let	16
11-20 let	30
21 a více let	32

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Dle délky trvalého bydliště v obci Lednice došlo k rozdělení do čtyř skupin. Pouze 5 % respondentů žilo v obci méně než jeden rok, 19 % dotazovaných má trvalé bydliště v rozmezí 1-10 let a přibližně stejně početné skupiny tvoří obyvatelé Lednice žijící v obci 11-20 let a nad 21 let.

Obr. 56: Délka trvalého působení v obci Lednice

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

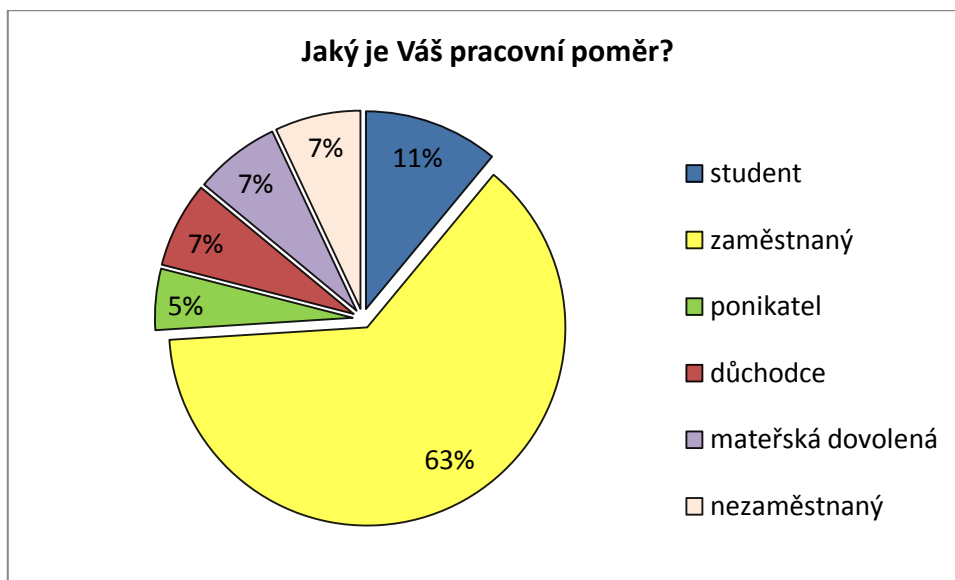
Otázka č. 11

Tab. 43: Pracovní vztah respondentů

Jaký je Váš pracovní vztah?	Počet
Student	9
Zaměstnaný	51
Podnikatel	4
Důchodce	6
Mateřská dovolená	6
Nezaměstnaný	6

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

Poslední otázka se zabývala pracovním vztahem respondentů. Na výběr bylo z šesti možností, přičemž všechny byly využity. Největší podíl tvořila skupina zaměstnaných osob, celkem 63 procent, dále to byli studenti s 11 %, po sedmi procentech byli dotazováni nezaměstnaní, důchodci a ženy na mateřské dovolené. Nejmenší podíl tvořili podnikatelé, celkem 5 %.

Obr. 57: Pracovní vztah respondentů

Zdroj: 2. dotazníkové šetření

SWOT analýza

Anglická zkratka SWOT je složeninou čtyř slov: S- strenghts (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O – opportunities (příležitosti), T – threats (hrozby). Analýza slouží tedy k hodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb vztahující se k podnikatelskému záměru, či strategii. Následující analýza (Tab. 44) je aplikovaná na Lázně Lednice a byla zpracována na základě vyhodnocení dotazníkového šetření a vlastních zkušeností.

Tab. 44: SWOT analýza Lázní Lednice

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • přírodní jodobromová minerální voda • poloha v Lednicko-valtickém areálu • památka UNESCO asi 1 km od lázeňského střediska • moderní a čistý hotel • komfortní pokoje • prostory k firemnímu setkání, seminářům a školení • kavárna • každodenní poskytování služeb včetně svátků • široký výběr nabízených procedur • užívání bazénu zdarma pro klienty • bezbariérový přístup • veškeré služby v jedné budově • kvalifikovaný zdravotní personál • příjemné prostředí a jednotný vzhled lázeňského objektu • dopravní dostupnost (město Břeclav - 7 km, sjezd na dálnic D2 - 9 km) • blízká vzdálenost a dostupnost do Rakouska a na Slovensko 	<ul style="list-style-type: none"> • krátkodobá tradice v lázeňství • nízká ubytovací kapacita • menší pokoje • stravovací zařízení je ve formě jídelny • pouze 2 druhy jídel na oběd i večeři • málo parkovacích míst • málo míst k sezení v kavárně • nezajímavé internetové stránky • málo míst k sezení v areálu lázní • sportovní aktivity (golfový areál, stezka pro in-line bruslaře, cyklostezky)
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • zvyšující se počet klientů • zájem lidí o prevenci zdraví • neustále nové trendy v lázeňství • zájem samoplátců o lázeňský pobyt • zajímavé nabídky služeb, kulturní a sportovní příležitosti v okolí lázní • využití přitažlivosti CHKO Pavlovské vrchy • přilákání zahraničních hostů z okolních zemí Rakouska a Slovenska 	<ul style="list-style-type: none"> • neustálé zvyšování nároků klientů • vstřícnost místního obyvatelstva • slevové portály • konkurence v okolí (např. sousední Spa resort) • neustále se měnící legislativa v lázeňství • kvalitní lázeňská místa v nedalekém Slovensku

Zdroj: vlastní zpracování

Následující SWOT analýza (Tab. 45) je věnována oblasti s rozvojem lázeňství v blízkosti obce Pasohlávky. Lokalita, která v současné době zažívá obrovského rozmachu, zahrnuje autokemp ATC Merkur, nově vybudovaný Aqualand Moravia a ve fázi výstavby také Thermal Pasohlávky. Analýza byla zpracována na základě vlastních zkušeností.

Tab. 45: SWOT analýza lázeňské lokality v Pasohlávkách

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • přírodní léčivý zdroj s vysokým obsahem sirovodíku • dopravní dostupnost, na trase Vídeň-Brno • čisté životní prostředí • rekreační oblast Nové Mlýny, řeka Dyje • blízkost Pavlovských vrchů • atraktivní město Mikulov • oblast vinných sklepů • sportovní vyžití, cyklostezky, naučné stezky, in-line brusle, windsurfing • Aqualand Moravia • autokemp ATC Merkur • bohaté kulturní akce • zahraniční hosté 	<ul style="list-style-type: none"> • výrazná sezónnost cestovního ruchu • častý hluk v nočních hodinách • horší dostupnost z hlediska hromadné autobusové dopravy • vysoké ceny • nedostatečný sortiment v obchodech • nadměrná hluková zátěž od dopravy
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • využívání výhodné geografické polohy • zajímavé nabídky služeb, kulturní a sportovní příležitosti v okolí lázní • využití přitažlivosti CHKO Pavlovské vrchy • přilákání zahraničních hostů z okolních zemí Rakouska a Slovenska 	<ul style="list-style-type: none"> • neustálé zvyšování nároků klientů • vstřícnost místního obyvatelstva • slevové portály • kvalitní lázeňská místa v nedalekém Slovensku, v Rakousku a také Maďarsku

Zdroj: vlastní zpracování

14 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit prostorovou diferenciaci a současné využití lokalit výskytu léčivých zdrojů v okrese Břeclav. Dále se pozornost soustřeďovala na posouzení vybraných lokalit s výskytem minerálního pramene. Dílčím cílem práce bylo zhodnocení vývoje lázeňství v posledních letech na příkladu Německa, s využitím poznatků získaných v rámci zahraničního studijního pobytu.

Okres Břeclav skrývá ve svém podloží dva typy minerálních vod. Jsou to sirovodíkové vody a jodobromové solanky. Sirné prameny vyvěrají z hloubky podél zlomů v řadě kolem úvalů, jímž vede železnice po trase z Břeclavi do Znojma. Historicky známé vývěry se nacházejí na území města Mikulov, v obci Sedlec, v Mušově, v Drnholci či v Brodě nad Dyjí. Přestože současná lázeňská střediska na Břeclavsku patří k nejmladším v rámci České republiky, jedná se i oblast s bohatou lázeňskou historií. Lázně na území Sedlece měly své trvání přibližně šest století a sirné vanové koupele byly vyhledávány hosty z dalekého okolí. V okolí Mikulova se nachází vydatné zdroje termální mořské vody s vysokým obsahem minerálů, sloučenin jódu a brómu, a také skromná zřídla minerální vody vyvěrající na povrch (artézské prameny). Jodobromové solanky byly zjištěny pomocí vrtů v okolí města Lanžhot a na rozhraní obcí Lednice a Charvátská Nová Ves.

Lázeňství je momentálně nejdůležitější složkou našeho zdravotnictví. Po období úpadku za komunistického režimu se podařilo úspěšně navázat na úspěšné období z přelomu 19. a 20. století, a to zejména díky kvalitní léčebné péči a vysoké kvalifikovanosti českých balneologů. Přičemž zejména kvalita nabízených a poskytovaných služeb je hlavním faktorem konkurenceschopnosti našich lázeňských subjektů. O silném postavení českého lázeňství koneckonců vypovídá i neustálý nárůst zahraničních klientů. Evropské země jsou na léčebné zdroje velmi bohaté, jednotlivé státy si uvědomují význam lázeňství jako důležité součásti cestovního ruchu a konkurence neustále přibývá. Otevřená Evropa je pro lázeňská střediska velkou příležitostí, kterou se snaží využít modernizací, širokou nabídkou služeb, aktivním a kulturním programem a neustálým sledováním nových trendů. V rámci Evropského měřítko se Česká republika vyznačuje tradičním léčebným lázeňstvím se silným akcentem na medicínské zázemí.

První případová studie byla zaměřena na lázeňskou lokalitu v Pasohlávkách, která skrývá obrovskou perspektivu pro cestovní ruch. Megalomanský projekt s čínskými investory v zádech využívá přítomnosti sirovodíkového pramene v kombinaci s atraktivní lokalitou na trase z Brna do Vídně. Severní břeh Novomlýnské nádrže již nyní zahrnuje

kemp ATC Merkur, Termal Hotel Mušov a Aqualand Moravia, který splňuje parametry nejmodernějších aquaparků ve střední Evropě. Nyní má stávající objekty rozšířit lázeňské středisko Thermal Pasohlávky. Dokončení projektu je naplánováno na přelom roku 2018 a 2019.

Druhá případová studie byla zaměřena na Lázně Lednice, jimž dal za vznik nález zdroje jodobromového pramene na katastru obce Charvátská Nová Ves. Jedná se momentálně o jediné lázně se statutem lázeňského místa na Břeclavsku. Nejmladší lázně u nás, které byly uvedeny do plného provozu v roce 2007, zpočátku doplácely na krátkodobou tradici. V současnosti jejich pozice v lázeňství neustále roste. Atraktivita Lednicko-valtického areálu, výhodná dopravní poloha a nedaleké hranice s Rakouskem a Slovenskem jsou perspektivními vyhlídkami pro nárůst zahraničních hostů.

Pomocí dotazníkového šetření byl proveden výzkum, zaměřený na vnímání lázeňského střediska klienty a obyvatelstvem obce Lednice. Většina klientů si lednické lázně vybralo na základě zkušeností nebo na doporučení známého, přičemž se jednalo zejména o samoplátce. Celkové hodnocení pobytu mělo mezi hosty kladné ohlasy. Jako důvody trávení času v lázních uvedli návštěvníci nejčastěji odpočinek a relaxaci. Nejpočetnější věkovou skupinu tvoří klienti v rozmezí 51-70 let. Vzhledem k poloze lázní přijíždějí hosté nejčastěji z Jihomoravského kraje, konkrétně z okolí Brna.

Pohled lednických občanů na život v lázeňské obci není příliš přívětivý. Lidé shledávají obec čistější, přesto většina z nich vidí negativa zejména v přívalu turistů a jejich chování. Dalším faktorem nespokojenosti jsou vysoké ceny. Pokud by mělo dojít k rozšíření lázeňského areálu, přikláněli by se mnozí k výstavbě dětského hřiště a vývěru vody. Nabídku lázní a kulturní akce pořádané lázněmi však považují za velmi dobré.

Z hlediska cestovního ruchu patří jižní Morava k nejnavštěvovanějším turistickým regionům v rámci České republiky. Břeclavsko v sobě skrývá obrovský potenciál pro rozvoj cestovního ruchu hlavně díky svým lokalizačním předpokladům, do kterých patří krásné přírodní prostředí, jemuž dominuje CHKO Pálava a velké množství kulturně-historických památek. Jedinečnost krajiny uznala i celosvětová organizace UNESCO, která zapsala Lednicko-Valtický areál na seznam světového dědictví.

Lázeňství Německa je založeno na tradicích klasického léčebného lázeňství charakteristické pro střední Evropu. Po několik desetiletí patří Německo na vrchol evropského lázeňství, které se opírá o tradiční hodnoty, moderní léčebné metody a efektivní systém řízení. Návštěvnost i počet přenocování v rámci Německa má neustále rostoucí tendenci. Opačným směrem se bohužel posouvá průměrná délka pobytu, která se

postupně krátí. Německo si vzhledem k silné konkurenci, s celkovým počtem 373 lázeňských míst, musí udržovat vysokou kvalitu poskytovaných služeb. Posun v pojetí lázeňství se více ubírá z klasických léčebných center do turistických a rekreačních zařízení s prevencí a rehabilitací. Aby bylo možné udržet vysoký zájem o tuto formu cestovního ruchu, musí nabídka reagovat na požadavky poptávky a současné trendy. Dochází k většímu propojení lázeňství se sportovními aktivitami. V současnosti se můžeme setkat dokonce s propojením lázeňského pobytu a lyžování. Samotné lázně v rámci modernizace pořizují naprosté novinky v rámci Evropy, jako je například bramborová sauna v Bad Füssingu. Fungující a prosperující lázeňství našeho východního souseda může být dobrou inspirací k dalšímu rozvoji českého lázeňství.

15 SUMMARY

The area of this diploma work was the district of Břeclav. Attention was paid to the occurrence of mineral springs in Břeclav, their history, current use and development prospects. In the studied area we found two types of water - iodine bromine and hydrogen sulphide water. Historically known beaches are located in the vicinity of the town of Mikulov. Although the present spa has a short history, there is also a spa with a tradition of six centuries, more specifically in the village of Sedlec. Spa bathing is currently the most important component of our healthcare. The spa area in Pasohlávky has a huge perspective for tourism. A megalomania project with Chinese investors in the back uses the presence of hydrogen sulphide in combination with an attractive location on the Brno-Vienna route. Completion of the project is planned at the turn of 2018 and 2019.

Lednice Spa is currently the youngest spa resort in the Czech Republic. At present their position in spa is constantly growing. The attractiveness of the Lednice-Valtice area, the convenient transport location and the nearby border with Austria and Slovakia are perspective prospects for the growth of foreign guests.

From the point of view of tourism, southern Moravia belongs to the most visited tourist regions within the Czech Republic. Breclavsko has a huge potential for tourism development, mainly due to its location-based preconditions, including a beautiful natural environment dominated by the Pálava Protected Landscape Area and a large number of cultural and historical monuments.

The Spa of Germany is based on the traditions of the classical healing spa, characteristic of Central Europe. For several decades, Germany has been at the top of European spa, relying on traditional values, modern healing methods and an effective management system. The shift in the concept of spa treatment goes further from the classic treatment centers to the tourist and recreational facilities with prevention and rehabilitation. In order to maintain a high interest in this form of tourism, supply must respond to demand and current trends. There is a greater connection between spa and sports activities. At present, we can even meet the interconnected spa stay and skiing. The functioning and prosperous spa of our eastern neighbor can be a good inspiration for the further development of Czech spa.

POUŽITÁ LITERATURA A INFORMAČNÍ ZDROJE

Knižní zdroje

BARTH, Reno & WERNER, Christian. *Der Wellness Faktor: Modernes Qualitätsmanagement im Gesundheitstourismus*. Wien: RELAX Guide & Magazin Verlag Christian Verner, 2005.

BÍNA, Jan & DEMEK, Jaromír. *Z nížin do hor. Geomorfologické jednotky České republiky*. Praha: Academia, 2012.

BURACHOVIČ, Stanislav & WIESER, Stanislav. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: LIBRI, 2001.

DEHMER, Sabine. *Die Kur als Markenprodukt: Angebotsprofilierung und Markenbildung im Kurwesen*. Dresden: FIT-Forschungsinstitut für Tourismus, 1996.

DEMEK, Jaromír & MACKOVČIN, Peter. *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR*. Brno: AOPK ČR, 2006, 580 s.

HAUPTMAN, Ivo et al. *Půda v České republice*. Praha: Consult, 2009.

HRÁDEK, Mojmír et al. *Podyjí. Turistický průvodce ČSSR*. Praha: Olympia, 1988.

CHLUPÁČ, Ivo et al. *Geologická minulost České republiky*. Praha: Academia, 2011.

KNOP, Karel. *Lázeňství: ekonomika a management*. Praha: Grada Publishing, 1999.

KORDIOVSKÝ, Emil & KLANICOVÁ, Evženie. *Město Břeclav*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2001.

KRÁSNÝ, Jiří et al. *Podzemní vody České republiky: regionální hydrogeologie prostých a minerálních vod*. Praha: Česká geologická služba, 2012.

MACKOVČIN, Peter et al. *Brněnsko: Chráněná území ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Ekocentrum Brno, 2007.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Studio geographica, 1971.

RULLE, Monika. *Der Gesundheitstourismus in Europa: Entwicklungstendenzen und Diversifikationsstrategien*, 2. Auflage. München: Profil Verlag GmbH, 2008.

SEIFERTOVÁ, Věra. *Marketing v lázeňském cestovním ruchu*. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, Pragoline, 2003.

SCHRÖDER, Christian. *Gesundheitstourismus: Kur - Heilbad - Wellness*. Münster: FernAkademie Touristik, 2005.

SCHÜRLE, Steffen C. *Die Kur als touristische Erscheinungsform unter besonderer Berücksichtigung der Mineralheilbäder Baden-Württembergs*. Mannheim: Institut für Landeskunde und Regionalforschung, 2001.

SONNENSCHNEIN, Meike. *Medical Wellness & Co.: Der Gesundheitsvorsorgetourismus in Deutschland – Angebot und Nachfrage im Wandel*. Berlin: Pro Business GmbH, 2009.

Elektronické periodikum

Hodonínské listy: *Měsíčník městského úřadu v Hodoníně* [online]. Hodonín, 2004, (8) [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.hodonin.eu/assets/File.ashx?id_org=4041&id_dokumenty=1033674

Elektronické dokumenty

Bayerisches Landesamt für Statistik. *Statistik kommunal 2015* [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <https://www.statistik.bayern.de/statistikkommunal/09275116.pdf>

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie. *Innovativer Gesundheitstourismus in Deutschland. Branchenreport „Kurorte und Heilbäder“* [online]. München: PRpetuum GmbH, 2011. [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: http://www.dtv-gesundheitstourismus.de/fileadmin/user_upload/pdf/BMWI_Branchenreport_Kliniken_web.pdf

Centouris. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/assets/UnserService/Presse/Presseberichte-2014/BFMailingCentouris.pdf>

Das Rechtsportal. *Verordnung über die Anerkennung von Kur- und Erholungsorten* [online]. 1993 [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: https://lvwa.sachsen-anhalt.de/fileadmin/Bibliothek/Politik_und_Verwaltung/LVWA/LVwA/Dokumente/wirtschaft/301/Kur_Erholung/jlr-KurortVSTrahmen.pdf

Deutscher Heilbäderverband. V. *Begriffsbestimmungen / Qualitätsstandards für Heilbäder und Kurorte, Luftkurorte, Erholungsorte - einschließlich der Prädikatisierungsvoraussetzungen - sowie für Heilbrunnen und Heilquellen* [online]. Berlin: DHV und DTV, 2005. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: http://www.deutscherheilbaederverband.de/fileadmin/user_upload/themen/PDF-Dateien/begriffsbestimmungen/begriffsbestimmungen_aufgabe_13_fassung_vom_21_10_2016.pdf

MMR. *Vliv místních poplatků na rozvoj cestovního ruchu* [online]. 2015 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/26f3a721-5dab-4ae9-84a7-6acb646912c8/08-Vliv-mistnich-poplatku-na-CR.pdf>

MYNÁŘ, Petr. *Thermal Pasohlávky – multifunkční objekt a infrastruktura na poloostrově*. 2010 [online]. Dostupné na: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX0pITTg2MF9vem5hbWVuaURPQ18xLnBkZg/JHM860_oznameni.pdf

MZČR. *Český inspektorát lázní a zřidel* [online]. 1996 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.mzcr.cz/Admin/upload/files/3/Pasohl%C3%A1vky.pdf>

MZČR. *Organizace zdravotnictví a zdravotní pojišťovny* [online]. 2010 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/tab-ministerstvo-zdravotnictvi-cr-pdf.aspx

Presse Information. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/assets/UnserService/Pressestartseite/Pressefach/Bad-Fuessing/Pressemappe-2016.pdf>

Quell der Gesundheit. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: http://www.bad-fuessing.de/assets/UnserGesundheitsangebot/TreffpunktGesundheit/Quell-der-Gesundheit/Quell-der-Gesundheit_Nov_2016.pdf

RIGASOVÁ, Milada. *Přírodní bohatství v okolí Mikulova* [online]. 2008 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: http://www.rmm.cz/regiom/2008/004-017_rigasova_prameny.pdf

ÚZIS ČR 2016. *Lázeňská péče 2015* [online]. 2016 [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/publikace/lazenska-pece-2015>

VYSTOUPIL, Jiří a ŠAUER, Martin. *Kvantifikační analýza potenciálu cestovního ruchu REGIONU NUTS 2 JIHOVÝCHOD* [online]. Brno, Ekonomicko-správní fakulta MU. 2009 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: http://www.jihovychod.cz/download/vyzva/nove_k_1_9_2009/rr-20-2009-09-vyhlaseni-vyzvy-pro-strat-projekty-pr2.pdf

Akademické práce

KALCŮ, Petra. *Analýza nabídky služeb pro samoplátce v Lázních Lednice*. Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2015. Dostupné z: <https://is.vspj.cz/bp/get-bp/student/40541/thema/4644>. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Anica Djokić, MBA.

Internetové zdroje

Bäderland Deutschland. *Kur, Reha, Kurort, kurklinik, Rücken, Burn-out* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <https://www.baederkalender.de/>

Bayerische Staatskanzlei. *BayAnerkV* [online]. München: Bayerisches Staatsministerium, 1991 [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: <http://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayAnerkV>true>

CZSU. *Český statistický úřad* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi>

Detailansicht. *GemeindeBadFüssing* [online]. 2011 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: http://www.gde-badfuessing.de/index.php?id=75&tx_ttnews%5Btt_news%5D=636&cHash=dba1e31ec99026f80ce2e77ee4ee6dc4

FWW. *Touristik and bousinestravel* [online]. 2001 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.fvw.de/bad-fuessing-komfortkuren-und-wellness/393/26889/18126>

Gemeinde Bad Füssing. *Zahlen-Daten-Fakten* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.gde-badfuessing.de/index.php?id=10>

Geologische Darstellung. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. <http://www.bad-fuessing.de/geologische-darstellung/>

Geschichte Bad Füssings. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/geschichte-bad-fuessings/>

Gesetzeund Verordnungen. *Grundsetze* [online]. Nordrhein-Westfalen: Ministerium für Inneresund Kommunales N-W, 2008 [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_text_anzeigen?v_id=100000000000000000460#det367730

Hotel Termal Mušov. *Ubytování Pasohlávky* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.hotel-termal-musov.ubytovani-cz.info/Pasohlavky.htm>

Kommunal abgabensetz: *FünfterTeil – Kostenersatz und sonstige Abgaben (§§ 42-45)* [online]. 2009 [cit. 2016-11-27]. <https://dejure.org/gesetze/KAG/43.html>

Kurformen. *Die Kur* [online]. 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.die-neue-kur.de/kur-gesundheitsurlaub/kurformen-vorsorge-reha.html>

Kurort. *Kurorte in Deutschland* [online]. 2016 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: <http://www.kurort-und-ferienwohnung.de/cgi-bin/reisen/index-140-kurort-anfang.html>

Kurorte und Heilbäder in Deutschland. *Bayern* [online]. 2016 [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <http://www.kurorte-und-heilbaeder.de/kurorte-bayern.html>

Kurtaxe. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/ihr-kurbeitrag-in-den-einzelnen-bezirken/>

Lázně Lednice. *Lázeňská léčba* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z:

Lázně Lednice. *O lázních* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.lednicelazne.cz/cs/stranka/informace/1/o-laznich/>

Léčebné procedury. *Lednice lázně* [online]. 2015 [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <http://www.lednicelazne.cz/cs/stranka/procedury/15/popis-procedur/>

LGL Bayerisches. *Bayerisches Landesamt für Gesundheit und Lebensmittelsicherheit* [online]. 2016 [cit. 2016-11-26]. Dostupné z: http://www.lgl.bayern.de/das_lgl/stellenangebote/

Mapy.cz. *Mapy* [online]. 2017 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: www.mapy.cz

MZČR. *Jihomoravská lednice získá statut lázeňského místa* [online]. 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/dokumenty/jihomoravska-lednice-ziska-statut-lazenskeho-mista_13604_3692_1.html

Naše voda. *Hotel Termal Mušov* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.hoteltermal.cz/cs/termalni-bazen/nase-voda/>

Německé zdravotnictví. *Zdraví a zdravotnictví* [online]. 2009 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.zdrav.cz/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=9116>

PamArch. *Thermální resort Pasohlávky* [online]. 2017 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.pamarch.cz/referencni-projekty/zdravotnictvi-a-vzdelavani/thermalni-resort-pasohlavky>

Passauer Neupresse. *Niederbayerische Zeitung* [online]. 2016 [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: http://www.pnp.de/region_und_lokal/stadt_und_landkreis_passau/pocking_bad_fuessing_bad_griesbach/2302210_Gaesterekord-und-der-Kurort-wirbt-weiterkraeftig.html

Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod. *Lázně na jihu Moravy? Proč ne.* [online]. Brno: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.jihovychod.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/lazne-na-jihu-moravy-proc-ne>

Složení jodobromové vody. *Spa Resort Lednice* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné z: <http://www.lazne-lednice.cz/cs/jodobromova-voda>

Statista. Statista UB: *The portal for statistics* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <https://de.statista.com/statistik/studie/id/23992/dokument/vorsorge-und-rehabilitation-in-deutschland-statista-dossier/>

Studánková mapa. *Národní registr pramenů a studánek* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.estudanky.eu/mapa>

Štengar. *Obec Šitbořice* [online]. 2009 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.sitborice.cz/o-obci/stengar/>

Tourismus Statistik 2015 Bad Füssing. *Bad Füssing*[online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/presse-artikel/Tourismus-Statistik-2015-Bad-Fuessing--Bayerischer-Hotspot-fuer-den-Deutschland-Tourismus/153>

Turistika. *Aqualand Moravia* [online]. 2013 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z:<https://www.turistika.cz/vylety/do-aquaparku-aqualand-moravia--1/detail>

Turistika. *Lázně Thermal Pasohlávky* [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z:<https://www.turistika.cz/mista/lazne-thermal-pasohlavky-hlavni-prispevek/detail>

Výběr pramenů a studánek v okrese Břeclav. *Národní registr pramenů a studánek* [online]. 2016 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.estudanky.eu/okres-BV-cislo-strana-1>

Výtah analýzy léčivé vody. *Bad Füssing* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.bad-fuessing.de/vytah-analyzy-lecive-vody/>

VZP ČR. *Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky*[online]. 2015 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/pojistenci/informace-a-zivotni-situace/lazenska-pece/jake-jsou-typy-uhrad-lazenske-pece>

Wochenblatt. *Zeit für alles* [online]. 2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.wochenblatt.de/nachrichten/passau/regionales/Der-Kurort-Bad-Fuessing-zaehlte-2015-rund-2-44-Millionen-Uebernachtungen;art1173,358221>

Zákony

ČSN 75 0101 (září 2003): Vodní hospodářství - základní terminologie. Český normalizační institut.

Zákon č. 164/2001 Sb., ze dne 13. dubna 2001 o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázní a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) In. *Zákony online* [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-164>

Zákon č. 97/2012 Sb., ze dne 28. března 2012 o vydání osvědčení o přírodních léčivých zdrojích a zdrojích přírodních minerálních vod a o zrušení osvědčení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod In: *Zákony online* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z:<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-97>

Zákon č. 229/2006 Sb., ze dne 26. dubna 2006 o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů In. *Zákony online* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-229>

Zákon č. 1/2015 Sb., ze dne 6. ledna 2015 o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů In. Zákony online [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-1>

Vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 423/2001 Sb., ze dne 6. 12. 2001, kterou se stanoví způsob a rozsah hodnocení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a další podrobnosti jejich využívání, požadavky na životní prostředí a vybavení přírodních léčebných lázní a náležitosti odborného posudku o využitelnosti přírodních léčivých zdrojů a klimatických podmínek k léčebným účelům, přírodní minerální vody k výrobě přírodních minerálních vod a o stavu životního prostředí přírodních léčebných lázní (vyhláška o zdrojích a lázních) In. Zákony online [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-423>

Sdělení Ministerstva zdravotnictví č. 97/2012 Sb., ze dne 28. 3. 2012 o vydání osvědčení o přírodních léčivých zdrojích a zdrojích přírodních minerálních vod a o zrušení osvědčení přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod In. Zákony online [online]. [cit. 2017-03-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-97>

Zákon č. 254/2001 Sb., ze dne 25. 7. 2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In. Zákony online [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>

Vyhláška č. 369/2004 Sb., ze dne 18. 4. 2004 o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění pozdějších předpisů. In. Zákony online [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-369>

PŘÍLOHY

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Milí hosté lázní Lednice,

děkuji za Vaši ochotu vyplnit tento dotazník. Jedná se o průzkum, který je součástí mé diplomové práce na téma „Zdroje vod a prameny na Břeclavsku“. Cílem práce je charakterizovat zdroje vod a prameny v zájmovém regionu Břeclavska se zaměřením na historii, současnost a perspektivy rozvoje lázeňských míst.

S pozdravem

Jan Trčka

jan.trcka01@upol.cz

1. Proč jste si zvolil(a) právě Lázně Lednice?
a) doporučení známých b) doporučení lékaře c) na základě vlastní zkušenosti d) kvůli ceně a nabídce služeb
2. Jaký typ lázeňské péče využíváte při tomto lázeňském pobytu?
a) komplexní lázeňská péče b) příspěvková lázeňská péče c) samoplátce d) hradí zaměstnavatel
3. Víte, jaký druh zdroje se využívá v Lázních Lednice?
a) ano   b) ne
4. Jste spokojen(a) s kvalitou léčebných procedur?
a) ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) ne
5. Podstoupil(a) jste v minulosti léčbu v jiném lázeňském zařízení v ČR nebo zahraničí?
a) ano   b) ne Pokud ano, tak kde?
6. Jsou podle Vás přírodní léčivé zdroje v Lázních Lednice lepší kvality než v zařízení, které jste navštívil(a) v minulosti?
a) ano   b) stejná úroveň   c) ne   d) nemohu posoudit
7. Co je pro Vás při návštěvě lázní nejdůležitější?
a) pohybové procedury b) odpočinek a relaxace c) léčivé zdroje d) věnování se sobě sama/samému
8. Jak byste celkově hodnotil lázně (1 - nejlepší, 5 - nejhorší)?
1   2   3   4   5
9. Pohlaví
a) žena   b) muž
10. Věk
a) do 30 let   b) 31-50 let   c) 51-70 let   d) 71 a více
11. Trvalé bydliště (obec)

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Milí občané,

děkuji za Vaši ochotu vyplnit tento dotazník. Jedná se o průzkum, který je součástí mé diplomové práce na téma „Zdroje vod a prameny na Břeclavsku“. Cílem práce je charakterizovat zdroje vod a prameny v zájmovém regionu Břeclavska se zaměřením na historii, současnost a perspektivy rozvoje lázeňských míst.

S pozdravem

Jan Trčka

jan.trcka01@upol.cz

1. Jste spokojený se vzhledem Vaší obce?
a) ano   b) ne
2. Shledáváte jako výhodné žít v lázeňském městě? <i>(např. klid, čistota, snaha o lepší životní prostředí, širší nabídka zaměstnání apod.)</i>
a) ano   b) ne
Pokud ano, jaké?
3. Má to pro Vás nějaké nevýhody žít v lázeňském městě? <i>(např. arogantní turisté, draho, vysoké poplatky, nájem apod.)</i>
a) ano   b) ne
Pokud ano, jaké?
4. Jak často areál lázní navštěvujete?
a) denně   b) 1 x týdně   c) 1 x měsíčně   d) 1 x ročně
Jiná možnost:
5. Co by pro Vás bylo nejpřínosnější v případě rozšíření areálu, případně nabídky služeb? <i>(např. vývěr vody, dětské hřiště, golfové hřiště atd.)</i>
6. Jak hodnotíte vztah obce a Lázní Lednice? (např. komunikace, spolupráce)
a) Výborný   b) Velmi dobrý   c) Dobrý   d) Horší   e) Problematický
7. Jak hodnotíte nabídku lázní a kulturní akce pořádané lázněmi?
a) Výborné   b) Dobré   c) Nic moc   d) Špatné   e) Nedokážu posoudit
8. Pohlaví
a) žena   b) muž
9. Věk
a) do 30 let   b) 31-50 let   c) 51-70 let   d) 71 a více let
10. Jak dlouho žijete v Lednici?
a) do 1 roku   b) 1-10 let   c) 10-20 let   d) 20 a více let
11. Jaký je Váš pracovní vztah?
a) student   c) podnikatel   e) mateřská dovolená
b) zaměstnaný   d) důchodce   f) nezaměstnaný